

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta " " " 13.—
za četrt leta " " " 6-50
za en mesec " " " 2-20
za Nemčijo celoletno " 29.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V upravnistvu:

Za celo leto naprej . K 22-40
za pol leta " " " 11-20
za četrt leta " " " 5-60
za en mesec " " " 1-90
S pošiljanjem na dom stane na mesec 2 K. Posamezne št. 10 v.

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna petilvrt (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat " 13 "
za trikrat " 10 "
za več kot trikrat " 9 "

V reklamnih noticah stane enostolpna garmondvrt 30 vinarjev. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja:

vsak dan, izvenem nedelje in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. Sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Upraviškega telefona št. 188. —

Današnja številka obsega 20 strani in prilogo »Narodnoobrambni Vestnik«.

Beseda.

»V začetku je bila Beseda« tako piše nebeško vzvišeno evangelist Janez v evangeliju, ki ga bere Cerkev na praznik Kristusovega rojstva. »In Beseda je meso postala . . . in ta beseda je bila sam najpopolnejši izraz resnice, Beseda sam najpopolnejši izraz resnice. Beseda je na zemlji luč sveta. Pa tudi duh laži hoče priti do veljave; Beseda hoče postati tudi ta duh, ki ga imenuje sveto pismo pater mendacii, oče laži. Isti evangelist nam slika tako dramatično ta duh laži, ki hoče kvišku, ki se vspeja, da postane Beseda na zemlji: »In sem videl zver iz morja priti, katera je imela sedem glav in na njenih glavah so bila imena preklinjevanja. In je odprla svoja usta v preklinjevanje zoper Boga, preklinjati njegovo ime in njegovotor in nje, kateri v nebesih prebivajo. In ji je bilo dano, vojskovati se s svetili, in jih premagati. In ji je bila dana blast čez vsak rod in ljudstvo in jezik in narod. In so jo molili vsi, kateri na zemlji prebivajo in so rekli: kdo je zvečanek? in kdo se more ž njo bojevati.« »Oj Besede proti besedi, boj resnice proti laži, spada med one notranje najsilnejše in najbolj odločujoče dogodke v zgodovini človeštva in je star kakor svet sam. Ta boj se danes izvojuje z Besedo.

Kakor prihaja ona zver iz morskih temin in globin na svetlo, na luč, tako vstaja dan za dnevom Kristus na sprotno časopisje kakor kraljica noči že pred jutranjim svitom, da zavlada nad onim, ki se imenuje Luč sveta!

Temu lažičasopisju služi vse; pred njim leže ministri in državniki in je prosijo podpore in pomoči. Izkoriščevalci ljudstva mu prinašajo darove; učenjaki stoje v njegovi službi cele noči, da izpremene resnico v laž, in laž v resnico. Pesniki in umetniki, za denar na prodaj, osvetlujejo vse grehe z žarki genija. Lažičasopisju je dana oblast čez vse rodove in ljudstva, čez vse jezike in narode. Ni dežele, ne mesta, ne vasi, ne hiše, v katero ne bi to lažičasopisje udrl. Pod vplivom časopisa prične človeštvo dan in pod vplivom časopisa ga končuje. In časopis, katerega dan na dan milijoni bralcev s strastjo požirajo, ta postane merilo za njih mi-

sli, sodbo, načela njih dela in zasebnem in javnem življenju.

In kakšno hrano nudi to časopisje svojim bralcem? Evangelist pravi: In zver je odprla svoja usta v preklinjevanje zoper Boga in njegovo ime, zoper vse, kar je sveto. Ta svoj poklic izvršuje časopisje z izvanredno spretnostjo. Bivanje božje, njegova vlada, božje zapovedi, učlovečenje, odrešenje, vse verske resnice so mu v zasmeh; cerkev in njene naprave izročene sovraštvu in zaničevanju. Vse, kar je svetega, plemenitega, dobrega, opljuvajo in zasmehovano, razuzdanost in nenravnost pa poveljčana. V uvodnikih boj proti cerkvi in vsaki oblasti, v novicah tendenciozno zavita poročila, v podlistkih proslavljanje prešestva, v recenzijah hvala slabega in v anoncah priporočila raznih umazanosti. To je star recept za dušno hrano, katero dan na dan to časopisje na mizo krščanskih družin polaga. Ker je ravno Cerkev glavna ovira njihove zmage v tem boju, zato so namenjene najstrupenejšje pušice proti nji in vsem, ki jo varujejo in ščitijo, zato preganjajo ti listi katol. klerus in redove. Zato strahujejo katoliške organizacije, katoliško izobraženstvo, delavca, kmeta, obrtnika in uradništvo. Nobena znanost, nobena umetnost ne najde priznanja in milosti, ako ne služi laži in zmoti. Terorizirajo vlade, parlamente in občine toliko časa, da so postale slepa orodja v njih rokah.

In posledica take pisave? Splošno zastrupljanje ljudske misli in čustva. Vsa javnost stoji pod utisom teh listov: Časopisje nastavlja in odstavlja vlade, nareja in odstranja postave, dela milijonarje in berače. Širi se brezverstvo in odpad od Cerkev, izsesavanje ljudstva in revolucija dviga glavo. S čudom se svet vprašuje, od kod odpad izobraženstva od Boga in Cerkev. Kaže se na poguben vpliv šole in univerze. Kaj nam pa pomagajo dobre šole in še tako dobro vzgojena mladina, ki iz teh šol v življenje stopa, če pa slabo časopisje v milijonskih iztisih kakor trtna uš vsak dober pojav razuma in srca opustoši in razje. To je zver, ob katere pogledu si moramo plaho vprašanje postaviti: Kdo ji je enak in kdo se bo ž njo vojskoval?

Samo ena sila je na zemlji, ki se more meriti v boju s tem sovražnikom krščanskega ljudstva in ta sila je katoliško časopisje, ki nepristransko spriduče resnico in pravičnost. Vsak dan vodi boj proti slepljenju ljudstva, od-

kriva skrivne načrte in nakane ljudskih zapeljivalcev in ščiti ljudstvo pred njegovimi izkoriščevalci. Brez do-brega časopisja postane narod prej ali slej plen svobodomiselstva in brezverstva. Časopisje je sredstvo, po katerem govore naši politiki in voditelji s svojim narodom. Brez njega ostajajo zavijanja resnice nepobita, vsa velika dela cerkve brez uvaževanja, čednost brez varstva. Ustanavljajo se društva, zidajo se dobrodelni zavodi, cerkve, šole, izobraževalni domovi, toda vse to postane lahko rop našega svobodomiselstva, ako svojega dela z dobrim časopisjem ne podpremo. So ljudje, ki niti ne slutijo, da se vse naše javno, državno, socialno, znanstveno in gospodarsko življenje ne bo prej spremenilo, dokler ne poplavimo vseh naših slovenskih dežel s časopisi, ki krščanska načela zagovarjajo. Brez časopisja pademo kmalu na ono stališče, v katerem se nahajajo francoski katoličani, ki jih pešiča prostozidarjev ob steno stiska.

Zato naj ne ostane naš klic, ki ga tukaj prinašamo, zaman! Naš list se bori že desetletja za uveljavljanje katoliških načel med slovenskim ljudstvom. »Slovenec« je baklja, s katero svetimo v to noč laži in zmote, katera bi rada legla na poljane slovenske domovine; naš list je jezik, s katerim glasno kličemo vse ljudi, ki so dobre volje, na delo in prepored našega ljudstva, in odbijamo vse napade in zahrbtnosti narodovih sovražnikov. Ko se zbirajo slovenske družine te lepe božične dneve pred jasicami v kotu, skrbimo, da bodo izginili raz naših miz časopisi, ki se rogajo Onemu v obraz, čegar rojstvo danes slovenska družina s tako prisrčnostjo praznuje. Na delo za naše časopisje, naj bi ne bilo slovenske hiše, ki bi našega lista ne poznala. Kakoršno časopisje, taka bo tudi naša bodočnost!

Petnaist let!

Dne 31. t. m. bo preteklo ravno 15 let, odkar se je ustanovila v Ljubljani »Ljudska posojilnica«.

Naša dolžnost je, da se pečamo s tem dejstvom, kajti »Ljudska posojilnica« zavzema odlično mesto v naši deželi in v našem ljudstvu.

Pri »Ljudski posojilnici« se prav vidi, kako ob umnem gospodarstvu iz malega vzraste veliko. Tu govore nespodbojne številke jasen in glasen jezik, ki ga mora razumeti vsakdo.

Ko je »Ljudska posojilnica« končala svoje prvo upravno leto — 31. decembra 1896 — imela je hranilnih vlog 330.239 K 82 vin., čistega dobička 556 K 06 vin. in lastne glavnice (deležev in rezervnega zaklada) 1192 K 06 vin. Denarnega prometa je bilo v prvem poslovnem letu 1.203.822 kron 70 vin.

Po preteku drugega poslovnega leta, 31. decembra 1897 pa je imela »Ljudska posojilnica« že hranilnih vlog 1.416.284 K 50 vin., čistega dobička 9874 K 82 vin. in lastne glavnice 15.868 K 88 vin. Denarnega prometa je bilo v drugem poslovnem letu že 7.008.763 K 18 vin.

In razvoj je šel dalje in dosledno kviško od leta do leta.

Koncem 14. poslovnega leta — dne 31. decembra 1909 — je imela »Ljudska posojilnica« hranilnih vlog **dvajset milijonov kron**, natančno **20.023.451 K 32 h**; dobička je bilo v 14. poslovnem letu 76.319 K 12 h, a lastna glavica je narasla v tem poslovnem letu na **več kot pol milijona kron**, natančno 503.575 K 98 h. Denarni promet je pa znašal v 14. poslovnem letu (1909) **čez trinosemdeset milijonov kron**, natančno 83 milijonov 396.037 K 13 h.

In ko bo sklepala »Ljudska posojilnica« svoje račune za petnajsto upravno leto, ki konča 31. decembra t. l., bo v stanu pokazati novo sijajno napredovanje tudi v tekočem letu. Stanje hranilnih vlog konec 15. upravne leta utegne znašati po dosedanjih podatkih **okroglo edenindvajset milijonov kron**, in to kljub temu, da tekoče leto sicer v obče ni bilo ravno ugodno za štedenje.

Lastna glavica »Ljudske posojilnice« pa utegne z 31. decembrom t. l. narasti vsaj na **blizu šeststotisoč kron**.

Prav je, da se ustavimo nekoliko pri lastni glavnici, kajti ravno ta nam podaja posebno merilo za oceno zavoda.

Rekli smo, da je znašala ta glavica koncem leta 1909 svoto 503.575 K 98 h. Ta svota obstoji predvsem iz vplačanih deležev članov v znesku 20.948 K, **vsa ostala vsota pa je prihranek iz štirinajstletnih upravnih dohodkov** in služi, razun zneska 30.999 K 74 h, kot rezervni zaklad. Znesek 30.999 K 74 h je penzijski zaklad, katerega je osnovala »Ljudska posojilnica« leta 1902 za svoje uslužbenice.

Vsa ostala svota v znesku 451.628 K 24 h pa je **čista »reserva«**, iz katere bi se v prvi vrsti imela pokriti kaka zgu-

LISTEK.

Zgodovinski Božič.

Na božični dan leta 496. se je zvršil na Francoskem dogodek svetovno zgodovinskega pomena. Frankovski kralj Klodvik je šel v slovesnem sprevodu na ta dan v cerkev v Reimsu, da je v navzočnosti škofov in posvetnih velikašev svoje države prejel sveti krst. Storil je ta korak po dolgem obotavljanju. Toda vzgled njegove soproge Klotilde in delovanje za sveto katoliško vero navdušenih škofov je pač moralo nanj dobro vplivati. Težila ga je sama ena skrb. Ali mu bodo njegovi hrabri Franki, s katerimi si je osvojil siagrijsko pokrajino, zadnji ostanek zahodno rimske države, s katerimi je dosegel združenje vseh frankovskih rodov in porazil mogočne Alemane, tudi v bodoče sledili, če bo zapustil svoje bogove. Saj je pomenjala v poganskem veku opustitev češčenja narodnih bogov ravnotoliko kot odpad od naroda in domovine. Kakor poroča Gregor iz Toursa v svoji »Zgodovini Frankov«, je odkrito povedal Klodvik te pomisleke škofu Remigiju iz Reimsa, ki ga je poučeval v krščanstvu. »Rad,« je dejal, »te poslušam, sveti oče; eno pa mi povzroča skrb. Ljudstvo, ki mi je

podrejeno, noče, da bi jaz pustil svoje bogove.« Res je bilo mnogo Frankov, ki niso bili zadovoljni s postopanjem svojega kralja in ti so se pridružili njegovemu bratrancu Ragnaharu. A velik del naroda je bil pripravljen slediti neumrljivemu Bogu, o katerem je pridigoval Remigij. In nato se je dal frankovski kralj krstiti.

Le težko je mogel razumeti Klodvik nauke krščanstva, in ko je stopil pred svojim krstom v svečano okrašeno cerkev, je vprašal svojega učitelja Remigija, če je ta hiša nebeško kraljestvo! In ko ga je škof spomnil na mučeniško smrt Krista, kako je bil Odršenik zapuščen od svojih pristašev, obtožen in obsojen od svojih sovražnikov ter na križ pribit, je dejal: »Če bi bil s svojimi Franki zraven, bi se mu ne zgodilo ničesar!« Ta vzklid dokazuje otroško odkritost, s katero se je kraljevi krščenec pridružil krščanski Cerkvi.

Novo krščeni frankovski kralj ni bil ob svojem krstu samo najmlajši, temveč tudi najbolj mogočen knez tedanjega katoliškega sveta. Grška država je bila tedaj vdana Akacijevi šizmi, germanski narodi v Italiji, južni Franciji, Španiji in severni Afriki pa arijanstvu. Samo v državi Burgundcev, Klotildinega poroka, je bilo število katoličanov precej znatno. Po močnem

frankovskem narodu, ki se je kmalu povzpelo do velikega političnega pomena, je katoliško krščanstvo med Germani kmalu dobilo premoč nad arijanstvom, tako da so germanski narodi prestopali drug za drugim v katoliško Cerkev. Medtem so vzhodni Gotje in Vandali, ki so arijanstvu ostali zvesti in ki si niso mogli ravno zaradi tega zagotoviti svojega gospodarstva nad podvrženimi katoliškimi narodi, podlegli pred napadi grškega cesarja Justinijana.

Z vsjo pravico imenuje Gregor iz Toursa Klodvika »novega Konstantina«. Kakor je Konstantin v rimski državi pomagal zmagati krščanstvu nad poganstvom, ravno tako je Klodvik pospeševal med Germani zmago Cerkev nad arijanstvom. Kakor se je Konstantin tesno priklopil k Cerkvi ter se sam imenoval »škofa za zunanje zadeve Cerkev«, ravnotako je tudi Klodvik spoznal v vplivni Cerkvi močno podporo svoji vladni. Tudi kar se značaja tiče, se kaže pri obeh vladarjih velika enakost. Kakor je iskal Konstantin pri svojih podjetjih dostikrat samo dobička ter ni bil v izbiri sredstev preveč izbiren, ravnotak je bil tudi Klodvik. Konstantin je zelo dobro vedel, da bo našel krepko in zvesto podporo v bojih proti svojemu smrtnemu sovražniku Galeriju samo v Cerkvi, v krščanski

stranki, katera se je ojačila vsled ponesrečenega Dioklecijanovega preganjanja. Tudi Klodvik ni dvomil, da more pridobiti s krstom na svojo stran vse romansko prebivalstvo v Galiji. Ne dá se tajiti, da sta se oba vladarja priklopila Cerkvi tudi iz političnih vzrokov, in da tudi ko sta to izvršila, nista bila ravno vzorna krščanska kneza. Iz tega pa nikakor ne sledi, da nista imela nobenega krščanskega prepričanja, kar se dostikrat ravno o Konstantinu trdi. V dobro Konstantinovemu krščanskemu prepričanju govori dejstvo, da si kljub velikim svojim zmagam, svoji neomejeni moči, kljub temu, da je pogosto posegal v delokrog Cerkev, ni nikdar pustil izkazovati božjih časti. Ako bi ne bil krščanskega mišljenja, bi nikakor ne opustil cesarskega božanstva, ki je igralo za časa rimskih cesarjev tako veliko vlogo. Da pa je bil Klodvik, ki je tudi Cerkvi pustil večjo svobodo kot Konstantin, kljub svoji pogostokrat graje vredni nasilni politiki, veren knez, priča sam Remigij iz Reimsa, ki ga je preživel za več let ter ga je imenoval branitelja katoliške vere. S Klodvikom se je pričel prestop Germanov v Cerkev, v čemur leži pomen njegovega krsta.

Še-le pozneje, ko je postala država Frankov samostojna, življenja polna krščanska država, v kateri se je zdru-

ba, če se ne bi mogla poplačati iz teko-
čih upravnih dohodkov — slučaj, ki se
ni nikdar primeril, odkar obstoji
»Ljudska posojilnica«. In z 31. t. mes.,
ob koncu petnajstega leta svojega ob-
stanka, naraste ta čista rezerva brez
vsakega dvoma na **več kot pol milije-
na kron!**

To krepko nabiranje prihrankov je
bilo seveda le mogoče, ker »Ljudska
posojilnica« ni zasnovana na dobička-
rijo. To najboljše dokazuje okolnost, da
je zavod za leto 1909, ko je imel čiste-
ga dobička 76.319 K 12 h, razdelil samo
— 530 K »dividende« na glavne deleže,
ker ima v svojih pravih modro dolo-
čbo, da »dividenda« ne sme znašati
nikdar več kot 5 odstotkov glavnega
deleža, pa naj bo dobiček zavoda še ta-
ko velik!

Iz vsega se vidi, na kako modri,
solidni in sigurni podlagi je zasnovan
ta zavod — in kako modro, solidno in
varno je bil peljan skozi 15 let; ni ču-
da, saj moške, ki vodijo ta zavod, jam-
čijo zanj ne samo s svojim ugledom in
svojo skušenostjo, temveč tudi z vsem
svojim premoženjem. Gotovo je, da ga
ni zavoda v deželi, ki bi nudil vložni-
kom večjo varnost in večje udobnosti.

Po pravici je postala »Ljudska po-
sojilnica« denarstvena velesila v deželi.
Po pravici uživa splošno zaupanje
ljudstva, ki se ni dalo nikdar omajati
po nobenem klevetanju ali obrekova-
nju, ki se je pojavljalo semtertje skozi
teh petnajst let. Skozi vseh petnajst let
je iskala »Ljudska posojilnica« svoj
ponos edino le v svojem solidnem po-
slovanju. Prezirala je vse dnevne po-
jave, zanašajoč se na moč svojega
ugleda in svojega dela. Tekom let ji je
vzrasla marsikatera konkurenca. A
»Ljudska posojilnica« se ni nikdar po-
dala na pot nelojalne konkurence, ni-
kdar ni hujkala zoper konkurenčne
zavode, pustivši vsakemu svoj delo-
krog in držača se načela: »Kdor hoče
k nam, prav! Kdor hoče drugam, tudi
prav — to je njegova stvar!« Zato
pa je zadobila »Ljudska posojilnica«
tekem petnajstletnega trudapolnega
dela splošen ugled, splošno za-
upanje. Po poštenih zaslugi.

Z veseljem se pridružimo mnogo-
brojnim našim čitateljem, ki pozdrav-
ljajo naš ljudski zavod ob dovršenem
petnajstletju; izražamo svoje priske
čestitke in kličemo: **Vedno naprej!**

Novi cestni zakon in Ljubljana.

Spisal deželni glavar Fr. pl. Šuklje.

Ali je golo dejstvo, da namerava
klerikalna deželnozborska večina z no-
vim cestnim zakonom hrbtno zlomiti
ljubljskemu davkoplačevalcu? Ali
istinito trde oni politični kvaražugi-
ni, kateri dandanes romajo iz ene ljub-
ljanske krčme v drugo ter na brezšte-
vilnih shodih oznanjujejo prestrašene-
mu volilcu ljubljskemu, da bode na-
ravna posledica ravnokar sklenjenega
cestnega zakona gmotni pogin bele
Ljubljane?

Po natančnem izpraševanju svoje
vesti javljam s polnim prepričanjem,
da novi cestni zakon takih kvarnih po-
sledic ne bode imel. Še več, do duše
sem uverjen, da je sklep deželnega

zborna, vsled katerega je skrbeti za
vzdrževanje in izboljšanje cestnega
omrežja na Kranjskem deželnemu za-
kladu, tedaj vsem davkoplačevalcem
na Kranjskem, ne izvzemši mesta ljub-
ljanskega, utemeljen po svojem bistvu
ter bode stolnemu mestu ne samo ne
škodoval, temveč celo koristil. Posku-
šati hočem z razlogi podpirati to svoje
mnenje.

In tu moram v prvi vrsti opozar-
jati na nek precedens. »Nihil novi sub
sole« velja tudi v tem slučaju. Položaj
je danes koncem leta 1910 do pičice
enak položaju iz leta 1884, ko je svoje
dni tako preklicana lex Šuklje vzne-
mirjala ljubljanske duhove. Razložek
je samo ta, da se je leta 1884 glavno
mesto Ljubljana priregnilo k troškom
ljudskega šolstva, dočim se hoče dan-
danes pritegniti k troškom cestnega
neeraričnega omrežja. Tudi takrat se
je kričalo in pisarilo proti zlobni na-
kani, vsled katere naj trpi stolno me-
sto in krvavi za kmetske občine po de-
želi, toda zaman je bil odpor. Načrt je
postal zakon z dne 28. decembra 1884
(dež. zak. št. 1 ex 1885), je kot tak v vel-
javi še danes in — svet se še ni podr-
l, še stoji ljubljanski rotovž in trava še
ne raste na ljubljanskem glavnem tru-
gu. Nihče ne more zanikati, da vsaj ta
zakon ni imel nobenih neugodnih po-
sledic za mestno občino ljubljansko.

Pripravljen sem na ugovor: To ne
drži, vsled cestnega zakona bo Ljublja-
na prizadeta mnogo občutneje, zvišek
davčnih bremen za ljubljanskega dav-
koplačevalca bode za cestne namene
mного hujši. V tem pogledu je poseb-
no zgovoren prijatelj dr. Ivan Tavčar.
On straši in plaši poslušalce svoje s
pretiranimi številkami ter jim sika
klerikalno večino z najbolj kričečimi
barvami, predstavljajoč jo, da hoče kar
izmolziti davčno silo ljubljansko »saig-
ner a blanc«, kakor je Bismarck dejal.
Ne čudimo se temu. Lep in obsežen je
talent cenjenega voditelja narodno-na-
predne stranke, toda boleha na neki
slabosti: Budgetna vprašanja mu
niso prikladna. Možno ne more nič za
to, njegova narava je taka, bolj mu
prija »mokro cvetoče rožice poezije«,
nego suhoparne številke. In kakor je
dr. Tavčar vaje kot govornik in kot
pisatelj posluževati se superlativov, ta-
ko ga vidimo tudi pri razpravi finan-
čnega učinka novega cestnega zakona
izgubivati se v brezmejna pretiravanja.

S posebnim ponosom naglašam dr.
Ivan Tavčar tudi pri tej priliki, da
Ljubljana plačuje 1.339.000 K direktno-
ga cesarskega davka, dočim ima cela
ostala dežela predpisanega cesarskega
davka 2.400.000 K. Isto razmerje velja
naravno tudi za doklade na direktne
davke, katerih imamo, kakor znanu,
na Kranjskem sedaj 40 odstotkov. Pač
imponuje sigurnost, s katero gospod
kolega dr. Tavčar manipulira s svo-
jimi številkami. Žalibog moram že tu
konstatirati, da dr. Tavčarjeve števil-
ke glede ljubljanskega davka niso na-
tančne. Ljubljana je namreč v istini
leta 1909 plačala direktnega cesarske-
ga davka, podvrženega dokladam, le
1.036.150 K 12 h, v primeri tedaj z dr.
Tavčarjevim računom manj za 303.000
kron, kar je gotovo dokaj znatna vsota.
Dr. Tavčar je namreč spregledal
v svojem računu, da je za vprašanje
deželnih doklad (torej tudi cestnih) re-

levanten je oni davek, od katerega je
sploh treba plačevati doklade. Odpade
tedaj za Ljubljano 50dstotni davek od
davščin prostih poslopij, ves rentni
davek in vsa oseba dohodnina ter pla-
čarina. To je gospod dr. Tavčar prezrl
in odid izvira prva njegova računska
pomota.

Ali pri tej oceni je naposled le ozi-
rati se, rekel bi, na poedine žive dav-
koplačevalce ljubljanske. Odtegniti je
tedaj od skupne davčne vsote zlasti
ona pridobitina, vplačana od podjetij,
javnemu računu podvrženih. Med nji-
mi imamo leta 1909 n. pr. južno želez-
nico, katera je plačala v tem letu okro-
glo 210.000 K. Istotako so odrajtale dr-
žavne železnice v Ljubljani okroglo 80
tisoč kron. Kranjska hranilnica, o ka-
teri dvomimo, da bi bila narodno-na-
predni gospodi preveč na srcu, plačuje
23.600 K itd. Vsega skupaj znaša davek
od železnic, akcijskih družb in de-
narnih zavodov v Ljubljani zgolj na
posebni pridobitini 407.811 K, katerih
naravno ni upoštevati pri akutnem
vprašanju o obremenjenju ljubljans-
kih davkoplačevalcev povodom nove-
ga cestnega zakona. Kajti kdo bi se
osmlel trditi, da je krivica, ako se že-
leznice pritegnejo k troškom cesnega
omrežja? Do sedaj k temu absolutno
nič ne prispevajo in vendar imajo baš
železnice največji interes na dobrih ce-
stah, saj je vsaka cesta, celo zadnja ob-
činska pot, neka živa dovodnica k že-
leznici! Dobro stanje teh cest silno
vpliva na promet in torej tudi na že-
lezničen dohodek. Ali dosedaj, dokler
je bila Ljubljana izvzeta od prispeva-
nja k cestnim potrebščinam po deželi,
tem železnicam blizu nismo mogli. K
pokritju cestne potrebščine pritegniti
jih pa nikakor ni mogoče drugače, ka-
kor da v eno gospodarsko celoto zdru-
žimo celo deželo tudi v tem pogledu ter
tako mestno občino ljubljansko pri-
tegnemo velikemu deželnemu cestne-
mu skladu.

Tedaj je povsem jasno: Ljubljan-
ski davek znaša le okroglo 1.036.000 K.
Od tega je za naš namen odbiti 407.800
kron, preostaja tedaj vsota direktnega
cesarskega davka, katero dejansko pla-
čujejo poedinci-davkoplačevalci v glav-
nem mestu v znesku 628.200 K.

Pri tej priliki naj mimogrede po-
pravim neko vobče razširjeno napačno
misel, da mora namreč mestna uprava
ljubljska iz svojega plačati vso po-
trebščino mestnega cestnega omrežja.
Tudi temu ni tako, kajti v izredni meri
prispeva k temu država. Na primer
tlakovana Dunajska cesta in deloma
asfaltovana deloma makadamizovana
Bleiweissova cesta zadevata državni
zaklad, ne mestnega. Ako je znašal po
računskem sklepu mesta ljubljanskega
za leto 1909, ves trošek za popravilo in
vzdrževanje cest, ulic, trgov in spreha-
jališč vsoto 62.673 K 60 vin., uvaževati
je temu nasproti, da je ob istem času
morala država žrtvovati za vzdrževa-
nje državnih cest v mestu ljubljans-
kem na 13.000 K ter da ima ta vsota
skem nad 13.000 K ter da ima ta vsota

Celo v deželnem zboru, kjer se go-
vorniki, poslanci narodno-napredne
stranke iz lahko umljivih razlogov iz-
ražajo bolj previdno in rezervirano, tr-
dil je gospod dr. Tavčar v seji dne
21. oktobra t. l. v cestni razpravi, »da
bode Ljubljana takoj pričetkom več

kakor 200.000 K morala prispevati za
deželne ceste, in ker bode ta deželni
izdatek raste in se množil kakor gobe
po dežju, bo čez nekaj let Ljubljana
imela vsled tega cestnega zakona za
300.000 do 400.000 K več novih letnih
izdatkov«.

Hiperbola, gospod doktor, huda hi-
perbola! Račun je povsem drugačen.
Vi sami znate, da imamo v deželnem
stavbnem uradu prav ugledne strokov-
njake, zanesljive tudi v njihovih raču-
nih. Ti računajo prirastek doklade, po-
vzročne po vzdrževanju cest na pod-
lagi novega cestnega zakona za sedaj
z 12 do 14 %. Za svojo osebo sem uver-
jen, da se bode po ingerenci deželnega
odborna in po modernizovanju naše
cestne uprave dotični odstotek še dal
znižati, ter da bomo izhajali končno v
to svrhu morda z 10 %. Koliko bi tedaj
prišlo cestne naklade na one poedince-
davkoplačevalce v Ljubljani? Gori sem
izračunal tangento cesarskega davka v
Ljubljani, plačano od te skupine na
628.000 K. Da smo popolnem natančni,
treba tu vpoštevati tudi davčni odpust
od zemljišnega in hišno-najemnin-
skega davka, kateri znaša skupaj
60.475 K. Vsled tega dobimo dokladno
podstavo v znesku vsega skupaj 688.475
kron; 10 % breme tedaj povzročeno po
pritegnitvi ljubljanske mestne občine
k troškom cestnega zakona, znašalo bo
okroglo 69.000 K na leto, torej niti od
daleč ne toliko, kolikor je izumila pre-
bujna fantazija pesniško navdahnje-
nega deželnega odbornika dr. Tav-
čarja.

Priznavam pa, da je tudi to lep
denar. Ali vprašam: Ne dobiva li glav-
no mesto dežele Kranjske za tako žrtev
primerne kompenzacije drugod? Naj
mi ne zamerijo veleučeni gospodje
doktorji narodno-napredne stranke,
ako jim prav hladnokrvno nekaj po-
vem. Ko sem vodil meseca oktobra
tega leta v deželnem zboru razpravo o
cestnem zakonu ter s predsedniškega
sedeža pazno zasledoval debato, čuditi
sem se moral temu, da so priprosti go-
vor priprostih kmetskih govornikov
te točki po zdravi svoji razsodnosti
daleč nadkriljevali retorično zaokrože
ne izpeljave — Bog mi odpusti ta grel
— akademsko šolanih govornikov
Le-ti so popolnoma prezrli, da pomenj
dobro urejeno cestno omrežje baš z
glavno mesto, katero je ne le politični
in upravno, temveč na Kranjskem tu
zemljepisno sredotočje cele dežele, za-
namenit napredek v preskrbi z živ
in drugim konsumnim blagom z en
strani, z druge pa izdaten impulz kup-
čijskemu prometu. Predaleč bi segalo
da bi to hotel na drobno izpeljati. Na
omenjam tukaj le ceno drv, katera je
sedaj že vzrasla do neznosne višine
12 K in več za kubični meter. Ali Ljub-
ljanci ne izprevidijo, da kakor hitro
se pomnoži ponudba glede tega blaga
po zboljšanih cestah in tudi toliko
obrekovanih gozdnih potih, se že vsled
tega naravno mora znižati cena nje-
gova.

In še nek moment je, katerega ne
gre prezirati: ono notranjo vez, katera
spaja blagostanje glavnega mesta z
blagostanjem dežele, ono intimno soli-
darnost gmotnih interesov med enim
in drugim faktorjem. Dovolj je, da se
tega etično-političnega, pa tudi v go-
spodarskem oziru prevažnega momen-

žil keltski, frankovski in germanski
element na krščanski podlagi, je bilo
mogoče spoznati pomen izpreobrnjenja
Frankov v pravi veličini. V tem tiči tu-
di pojasnilo, da je še-le v IX. stoletju
za časa škofa Hinkmara v Reimsu na-
stala pravljica, da je pri krstu Klodvi-
ka prinesel angel z lilijami pretkano
zastavo z neba, kakor tudi bel golob
stekleničico z oljem, ker ni mogel kle-
rik, ki bi moral mazila primesti, skozi
gnječo v cerkev priti. V cerkvi v Reimsu
so shranjevali stekleničico, iz katere
so mazili francoske kralje pri krona-
nju. Za časa francoske revolucije je to
stekleničico poslanec Romé razbil.

Klodvikov krst je bil izvršen v
enem dnevu, a ne tako pokristjanjenje
Frankov, ki se ni vršilo samo leta,
temveč stoletja. Zalostno dejstvo je, da
je v frankovski državi v merovinški
dobi vladala velika pravna podivja-
nost. To se dostikrat očita Cerkev, češ
da ni zmožna, biti učiteljica narodom.
Stvar pa je druga. Posameznika, ki
prav razumeva krščanski nauk ter na-
redi sklep, da bo svoje nadaljno živ-
ljenje po njem uravnal, more krst po-
polnoma izpremeniti, drugače pa je pri
izpreobrnjenju naroda, ki prestopi h
krščanstvu bolj iz ljubezni do svojega
voditelja kakor iz lastnega prepriča-
nja. Izprememba javnih in zasebnih
razmer kakega naroda v krščanskem
smislu ni delo desetletij. Da se je Cer-
kev izkazala kot učiteljica frankovske-
ga naroda, je razvidno že iz tega, da

se ji je po dolgoletnem trudu vendar
posrečilo, krščanskemu duhu popolno
veljavo pridobiti. Od francoskih meni-
hov so prejeli germanski rodovi
krščansko vero.

Tri stoletja so minila od tega zna-
menitega božičnega slavlja. In ob naj-
večjem slavlju krščanstva se je zopet
izvršil važen dogodek, ki ni bil samo
velikega pomena za Franke, ampak za
ves krščanski svet. Na božični dan leta
800, je bil kronan v Rimu frankovski
kralj Karol Veliki za rimskega cesarja
od papeža Leona III. S tem je bilo ob-
novljeno razrušeno zahodno - rimsko
cesarstvo in obenem tudi postavljeno
na krščansko podlago. Poleg cerkvene-
ga poglavarja je dobil katoliški svet tu-
di posvetnega.

Novo cesarstvo je imelo izpolniti
veliko nalogo. Koncem 8. stoletja je bilo
pokristjanjenje germanskih rodov ve-
činoma že izvršeno in pričelo se je s po-
kristjanjem Slovanov. Za ustvaritev
velike krščanske družine narodov je
bilo treba podpore mogočnega vladar-
ja, ki bi mogel skrbeti za vzdrževanje
miru med krščanskimi narodi, s čemer
naj bi se nudila prilika mirnemu delo-
vanju Cerkve. Od bizantinskega vla-
darja Cerkve ni mogla pričakovati po-
moči, ker so se na eni strani pojavljala
med Grki vedno bolj šizmatična streml-
jenja, na drugi strani pa so neprestano
prodrali Mohamedanci. Papeži so zelo
dalekovidno ravnali, ko so se kljub ob-
čutljivosti Bizantincev zvesto držali

sklenjene zveze s Karolingi in jo še bolj
okrepili s podelitvijo cesarske časti.

Dandanes se večkrat dvomi, ali je
bil Karol mnenja, da more le papež po-
deliti novo cesarstvo. Dejstvo je, da je
Karol svojega sina, Ludovika Pobožne-
ga, imenoval za naslednika v cesar-
stvu, je pa tudi dejstvo to, da se je Lu-
dovik kmalu po smrti svojega očeta
pustil kronati za cesarja od papeža Šte-
fana V. in da je že Ludovik II. branil
svojo cesarsko čast napram Bizantin-
cem s tem, da se je skliceval na mazi-
čenje po papežu. Gotovo je bilo kmalu
po smrti Karola Velikega razdejanje v
zahodnih državah mnenje, da more sa-
mo papež podeljevati cesarstvo.

S cesarstvom zvezano Dominium
mundi (svetovno gospodstvo), nima
nobene velike praktične vrednosti.
Prednost kronanega cesarja med kr-
ščanskimi vladarji niso priznali le vsi
knezi, temveč tudi francoski kralji.
Vendar pa se je moč posvetnega pogla-
varja krščanstva raztezala v resnici sa-
mo na one dežele, ki jim je sam tudi
vladal. Velikega pomena je bila s ce-
sarsko častjo združena advokatia eccle-
siae (cerkveno varstvo). Kot najvišji
varuh Cerkve, je moral cesar varovati
krščanske temelje svoje države,
krščansko vero ter skrbeti, da se ne
razširi krivoverstvo. Karolinški, saški
in sališki cesarji so v splošnem to svojo
nalogo prav razumevali in izkazali
Cerkvi mnogo uslug. Do boja med pa-

peštvom in cesarstvom je prišlo še-le
pozneje.

V srednjem veku je bilo težko dolo-
čiti mejo med cerkvenim in posvetnim
delokrogom, ker sta bila oba ta pojma
zelo tesno združena. Ta težkoča je bila
tudi glavni povod investiturnemu pre-
piru, v katerem se ni pobijalo niti pa-
peštva niti cesarstva, pač pa se je šlo za
volitev duhovnih državnih stanov, ki
so zaradi svojega dvojnega stališča mo-
rali napram papežu in državi dolžnosti
izpolnjevati. Vormski konkordat ne
pomenja nobene izgube cesarskih pra-
vic ter se mora imenovati zmaga Cer-
kve le v toliko, v kolikor se tiče strogo
cerkvenih pravic. Izreden boj je nastal
med papeštvom in cesarstvom za časa
štavfovskih vladarjev, ki se niso smat-
rali za naslednike Karola Velikega,
temveč za rimske imperatorje, in niso
hotel Cerkev podpirati, pač pa ji vla-
dati. Tudi papeštvu sovražni zgodov-
narji priznavajo, da je papež Aleksan-
der III. vodil samo boj za svobodo Cer-
kve, ki mu ga je vsilil Friderik Bar-
barosa. Stoletni boj Štavfovcv proti
papežem je imel za Cerkev in državo
slabe posledice. Ta boj je bil povod, da
so se papeži tesneje priklopili Franco-
ski. Odkar se je pozabil namen in na-
loga cesarstva Karola Velikega, ni do-
seglo cesarstvo več svojega prejšnjega
pomena.

Oba zgodovinska bojiča nas spomi-
njata na odlično mesto, ki so ga nekdanji
Francozi zavzemali med krščanskimi

ta le dotaknem z rahlo roko. Niti ne izvajam iz tega konsekvence, da mora, ako meščani glavnega mesta dobro uvažujejo svoje lastne koristi, njih politični smoter in njih občinska uprava biti v neki harmoniji, v soglasju z onimi tokovi političnega gibanja, kateri prevladujejo po deželi.

S tem sem pri kraju. Morda bom dosegel s tem člankom, pisanim sine ira et studio, vsaj to, da se bode pri razpravi novega cestnega zakona, o katerem se dá soditi, da bode top največjega kalibra v agitacijskem boju naših strank, vsaj oziralo na ravnokar razložene razloge moje. Zadovoljen bom tudi s tem uspehom.

Članek svoj sem namenoma zaznamoval s celim svojim imenom. Nihče mi ne more očitati, da bi jaz bil sovražnik bele Ljubljane. Nisem tako zaslepljen, škodovati koristi onega edinega mesta, s katerim razpolaga slovenski narod. Poleg tega sem častni meščan Ljubljane, ponosen sem na to odlikovanje, ker z mirno vestjo lahko rečem, da sem si ga pridobil z resnim delom, v težkem, za Ljubljano kritičnem času. Prisvajam si kot svoječasni organizator dunajske pomožne akcije vendar le neko trohico zasluge pri onem velikem delu, katero je iz razvalin potresne Ljubljane napravilo lepo moderno mesto. V obraz bi bil morda najlepšemu delu svoje preteklosti, ako bi danes iz katere si bodi nizke politične nakane hotel škodovati ljubljanskemu mestu in njegovim davkoplačevalcem.

Morebiti poreče kdo: ne spada v delokrog deželnega glavarja, kateri mora stati že vsled svojega dostojanstva nekoliko nad strankami, da se vmešava v političen boj. Ne sodim tako. Deželni glavar je poklican varovati deželne interese in po vsej pravici je soditi, da je objektivna ocena deželne legislative, mirna sodba o njeni delavnosti, eden izmed najvažnejših interesov tudi v naši deželi.

Poslanec Fon o položaju.

Gorica, 23. dec. 1910.

Poslanec »Slovenskega kluba« g. Jožef Fon priobčuje v današnjem »Novem Času« članek o položaju in piše ob sklepu:

»Povsem naravno je sedaj vprašanje, kaj bo v bodočnosti? Ako bi hotel odgovoriti na to vprašanje, bi moral biti prerok. Zato pripomnim le to-le: »Sl. klub« je na Dunaju znan kot najbolje organiziran klub. V njem vlada najstrožji princip večine; kar se sklene, tega se neomajno drže vsi poslanci. Spominjam se, da smo o najvažnejšem vprašanju napravili sklep samo z enim glasom večine, a izvršen je bil kakor bi bili vsi zanj navdušeni. In še nekaj. Sklepi »Slovenskega kluba« ostanejo vedno tajni. Iz kluba ne pride nikdar najmanjša stvarica v javnost, tako, da ne vlada, ne druge stranke, nikdar ne vedo, (ako se stvar smatra zaupno), kaj smo mi odločili. Samo takšno postopanje osigura v političnem delovanju uspeh. In vi me vprašate, kaj bo? V politični delavnici se kuha in vre, kaj iz tega pride, danes še nikdo ne ve. Vse, kar listi pišejo, so gole časnikarske kombinacije. Eno pa lahko povem, to namreč, da se brez nas ne bo skuhalo. Mi smo pripravljeni na vse in gle-

damo mirno v bodočnost. Kar je bilo za sedaj opraviti, smo opravili in upamo trdno, da bo rodilo zaželjeni sad. Načela naše stranke so zdrava, ker slone na edino pravi podlagi; vodstvo »Slovenskega kluba« je v najboljših rokah, ker dr. Šusteršiča priznavajo vsi kot izredno nadarjenega politika; naše zveze z drugimi odločujočimi strankami so najboljše. Tako se smemo zanašati, da nam novo leto prinese tudi konkretnih uspehov.«

! Ako še niste, pošljite naročnino! !

Poljaki o Slovencih.

Grudnova številka časopisa: »Swiat Slowianski« piše v članku »Klub češki in slovenski«:

»Med tem, ko se dr. Kramarju ni ničesar posrečilo, posrečilo se je vse dr. Šusteršiču, načelniku »Slovenskega kluba« in S. L. S. Predstavitev najmanjšega slovanskih narodov v Avstriji je faktično vladal nad parlamentarno slovansko zvezo, pridobil svojemu klubu velik vpliv in postal eden največjih politikov Avstrije. Doslej se mu je vedno vse posrečilo do take stopnje, da se vzbujala misel, če ni morda dobil od Jupitra daru vseomnočnosti, (kakor znano, je bil Jupiter radi tega vsemoگوچen, ker ni hotel ničesar takega, česar ne bi zamogel). Ta izvanredno delavni mož nastopa večkrat v javnosti, a vendar se ima od njega vtis, da nikdar ne pove vsega, kar misli in da se v svojih činih nalašč omejuje, kakor da bi imel že v naprej preračunjeno celo vrsto svojih besed in činov. Neoslavizma ni nikdar pripoznaval. »Slovenski Narod« sumniči celo, da je dr. Kramar padel kot žrtev dr. Šusteršičeve politike. Dasiravno se takemu natolcevanju ne more pripisovati velikega pomena, ker ta list vedno sumniči dr. Šusteršiča vsega, vendar ostane resnica, da bi imel v slovanski zvezi »Slovenski klub« težek položaj, ako bi stal na čelu češkega kluba dr. Kramar.«

O našem dnevniku in o našem stališču piše »Swiat Slowianski«:

»S. L. S., ki obsega 90 odstotkov slovenskega naroda, je zavzela še jasnejše stališče, kakor liberalci. Dr. Šusteršič in njegovi prijatelji niso popolnoma pristopili k neoslavizmu in se tudi niso udeležili praške konference. Delovanje dr. Kramarja so že od začetka smatrali za zgrešeno in niso hoteli imeti z Rusijo nobenega opravka. Izrekli so se, da s slovanskega stališča Rusija za nje ne eksistira, dokler se ne spravi s Poljsko. Težišče slovanske ideje se je nahajalo po njihovih pojmih že od začetka v Varšavi, oziroma v Krakovu. »Slovenec« je napisal marsikaj celo bolj jasno, kakor poljski listi, ki so morali iz taktičnih ozirov marsikaj povedati milejšega. Morda še nismo nikdar in nikjer imeli tako odkritosrčnega in tako nam udanega prijatelja, kakor je ta ljubljanski dnevnik, glasilo Vseslovenske Ljudske Stranke.«

Spominjajte se pri vseh prireditvah, pri vseh veseljih in žalostnih dogodkih »Slovenske Straže«!

„Naprej zastava Slaver!“

Gosp. skladatelju Davorinu Jenku moram odgovoriti na njegova izvajanja v 257. številki »Slovenca« z dne 11. novembra t. l. Gospod skladatelj se pri tožuje, da mu hočem z g. Beraničem (ki ga ne poznam in ki je moj članek¹ z njegovo tezo le v slučajni zvezi) starost greniti s tem, da sem po svoji najboljši vednosti in vesti poizkušal pojasniti vir naše narodne himne. Naj bo g. skladatelj uverjen, da si štejem v čast, da sem v isti župniji rojen ko on; spoštujem ga kot izvrstnega skladatelja, ki je znal v pesmi zadeti duh našega ljudstva; ugajal mi je mlademu dijaku tudi vrlo kot prijeten družabnik, dasi sva semtertje v cerkljanski družbi v kulturnih vprašanjih krepko skupaj trčila. G. skladatelj se pač neznanega dijaka ne bo več spominjal, zakaj izza dijaških let nisva osebno več skupaj zadela. Zato je gotovo popolnoma napačna misel, da sem mu hotel kakor le koli greniti veselje.

G. skladatelj trdi, da se mu očita plagiat. — Jaz vsaj tega nisem niti mislil, niti storil, kar bi moglo g. skladatelju slavo zmanjšati. Če je g. skladatelj pazno bral zadnji odstavek dotičnega članka, se je lahko prepričal, da mu to celo v čast štejem, da je — bržkone, nevede, intuitivno, — porabil narodni motiv, ga opilil, obdelal, izklesal. Po mojem mnenju in moji vednosti se še nikoli ni slišalo, da bi se komu v greh štel, ako je v umetnosti uporabljal narodno blago, narodne motive. Kdaj je kdo očital n. pr. Koschatu, Lehárju, ker sta pobirala slovenske narodne motive, kdaj je kdo sumničil n. pr. Baumbacha, ker je izbral prekrasno triglavsko pravljico o »Zlatorogu«? Očitati so pač listi večkrat že slovenskim in slovanskim skladateljem in pesnikom, zakaj se sami ne pobrigajo za domače krasne zaklade in zakaj pusté, da tujci z njimi bogaté. Ali je n. pr. Beethovnova, Haydnova slava zato manjša, ker sta veliko svojih motivov povzela iz slovanske narodne pesmi? Nihče še ni teh proizvodov umetnosti zaradi tega manj originalnih, slabših imenoval, ker je tvarina iz naroda (tukaj celo iz tujega) povzeta. Zato tudi g. Davorinu Jenku nihče ne more in noče tega očitati, kar je gosp. skladatelj kljub jasnim besedam priznanja piscu tega članka podtaknil: da ga dolžim plagiatu.

Plagiat imenujemo zavedno, nedovoljeno uporabo umstvenega izdelka drugega posameznega umetnika. Narodna pesem ni last enega človeka, ampak je last celega naroda, ni original, ki bi samo eden imel pravico do njegove uporabe, ampak vsakdo ga sme (v okviru zakonov lepe umetnosti) po svoje izrabiti, bodisi da narodno pesem porabi in pokaže kar tako, t. j. jo samo harmonizira, bodisi da jo uporabi, modificira za samostojno skladbo. In taka uporaba ni nikomur v nečast! Saj gre celo vedno močnejši glas, vedno živahnejši klic se razlega: izrabite narodno blago, delajte po narodnih motivih, oplođite v vseh strokah polje naše umetnosti z domačim slovanskim du-

¹ Drugo kitico besedila je tiskar slabo podložil in pri ponavljanju besedici »Oj Jaka« izpustil.

hom! Če je g. skladatelj to dosegel nevede, nehote, nekako spontano, intuitivno, je lahko na to ponosen in si v čast šteje.

Toliko splošnih opomb, da se stališče pojasni, s katerega moramo celo zadevo presojati. Meni je vseeno, ali je pesem čisto Jenkov original ali pa povzeta iz naroda; v vsakem slučaju je lepa in nič manj vredna, naj bo že kakorkoli; če se dožene, da sem se zmotil, bom prvi, ki bo to reč javno povedal, če pa ne, moram pa seveda pri svoji trditvi ostati. In doslej ne vidim nobenega razloga jo umikati. Zakaj kar gospod skladatelj pravi, ni v nasprotju z mojim sestavkom, ampak vse se da z mojo trditvijo lepo v soglasje spraviti. Gospod skladatelj takoj v začetku svojega odgovora izjavlja, da narodne pesmi »Prjatu, kod si hodu« v svojem življenju nikdar ni slišal. To se zdi po besedah moji tezi direktno nasprotno. Toda če pogledamo v zdravo moderno psihologijo,² se nam to nasprotje zadovoljivo reši. Znano je, da se pogosto že davno otemneli, pozabljeni čutni liki, čutne predstave v našem spoznavanju vsled asociacije idej, pod vplivom sorodnih predstav zopet obnavljajo zavestno ali nezavestno. Priklicati jih je včasih moč zavestno, namenoma (semkaj spada n. pr. poglavje o mnemotehnikih) ali pa se vračajo, ne da bi jih nameravali vzbuditi pa tudi tako, da se niti ne zavedamo ne, da smo te čudne mlike že kdaj sprejeli, da so bili ti čutni liki, te čutne predstave našemu umu že kdaj vtisnjene.

Če apliciramo to splošno psihološko dejstvo na naš slučaj, je prav lahko umeti, da je mladi, glasbeno bogato nadarjeni deček narodni napev kjeršibodi slišal, pod vplivom mnogoličnih predstav, ki so njegovi spoznavnosti vtiskale nove like zlasti kot mlademu šolarčku in pozneje dijaku, je ta čutna predstava popolnoma stopila v ozadje, otemnela, da jo je popolnoma pozabil, to pa tako, da se pozneje v njegovi zavesti ni več obnovila kar taka, to se pravi, da se nikakor ne spominja, da je to pesem kdaj slišal in torej s polnim prepričanjem lahko trdi, da pesmi v svojem življenju nikdar ni slišal.³

Vpliv živega besedila naše narodne himne, ki je gospod skladatelj zanj primernege napeva iskal, isti metrum, isti živahni ritem v novem besedilu, kakršen je v narodni pesmi, je povzročil, da se je živahni napev imenovane narodne pesmi obnovil — seveda nezavestno — in v toliko modificiran,

² Če bi se hoteli držati »moderne« psihologije katericochen in aplicirati ves bogato razpredeni, deloma megleni sestav o »podzavesti«, hipnotizmu, sugestiji itd., bi bila stvar še lažja.

³ Taki dogodki se zlasti v čisto čutnem svetu, kakršen je naš slučaj, prav pogosto dogajajo. Pred leti se je vršila zanimiva pravda med dvema — če se prav spominjam — nemškima skladateljema. Eden je trdil, da mu je drugi vzel neko melodijo (menda et incarnatus est), drugi, da tega nikdar ni slišal. Dognalo se je pozneje — ker sta se oba trudila resnico dognati — da je bil ta drugi skladatelj davno prej v neki cerkvi, kjer se je dotična skladba pela, pa je na vse čisto pozabil.

narodi; tudi pozneje, ko francoski kralji niso bili več rimski cesarji, se ni reklo v starih časih brez vzroka: Gesta Dei per Francos — Bog izvršuje svoja dela po Frankih. V političnem oziru je bila Francoska vplivna, dokler je bila krščanska, dokler je bila napolnjena z onim duhom, katerega sta bila prevzeta Klodvik pri krstu in Karol Veliki pri kronanju. Tudi francoska zgodovina priča, da ni bila vera in izpolnjevanje nauka božjega Deteta iz Betlehema nikdar zapreka moči in slave kakega naroda.

„Dom in Svet.“

Pred nami leži 1. številka »Dom in Sveta« l. 1911. Kakor smo bili vedno veseli tega našega leposlovnega glasila, smo pa te številke prav posebič, zakaj takoj smo zapazili dvoje: skrbne uredniške roke, ki dela po jasnem načrtu in ima namen na temelju izkušenih »Dom in Svetovih« tradicij list modernim zahtevam in potrebam primerno še višje dvigniti, drugi pa beremo zopet priljubljena imena naših starih znancev: Finžgarjevo, Meškovo, Detelovo in drugih.

Dr. F. Detela piše roman »Sošolci«, ki se že jako zanimivo začne in opisuje tisti pristno slovenski milje, v katerem živi in zajema svoje misli ter čustva naša povprečna inteligenca, F. Ks. Meško je objavil »Legendo o umrli in

zopet oživeli ljubezni« tako ljubkonežno, kakor zna le on, prvenstvo pa gre »Filozofu«, skici, ki jo je spisal Stefan Levkós, za katerim se skriva Venc. Belé. Rečemo brez pridržka in pomisleka, da je to stvar, ki kaže silen talent. V tem tonu nismo še dostikrat slišali govoriti slovenskega pisatelja: to je analiza duše, moč slikanja in zmožnost gledati v globine snovanja človeškega duha in čustev, kakor je ni še izlepa pokazal kdo izmed naših literatov.

Nekaj novega so »Obiski«, nekaki interviewi z našimi pisatelji, katerih se je lotil naš kritik Izidor Cankar. Topot je objavljen razgovor s Fr. S. Finžgarjem, ki je na moč interesanten. Sploh so »Obiski« zelo srečna misel, ker se bo ustvarila po njih lepa vez med našimi pisatelji in občinstvom.

Kar se pesniškega dela tiče, stoji seveda na prvem mestu nadaljevanje dr. Debečeve prestave Dantejeve »Divina Commedia«. Prevajatelj je prišel že do XXV. speva Pekla in bomo torej kmalu imeli ta del božanske pesnitve velikega Florentinca v celoti pred seboj. S tem pa si bo tudi prevajalec postavil lep spomenik v našem slovstvu. Njegova prestava je res mojstrska, ker varje skoro vsako besedo originala, pa pogaja njegov kolorit in duh in veje isto klasičteto.

Anonymus X je zložil po Prešernu »Novo kritiko«, v kateri duhovito šiba moderne slovenske slovstvene razmere, nadalje se nahajajo v tej številki pe-

smi S. Sardenkove in božični soneti Ksaverjevi.

Znanstven je spis dr. Josipa Tomiška o »Ajdoškem Gradcu«, v katerem pisatelj preiskuje, kje je tisti grič, kjer je stal v Prešernovem »Krstu« omenjeni Ajdovski Gradec in pride do zaključka, da odgovarja Prešernov ajdovski gradec res tistemu griču v Bohinju, ki se še danes tako imenuje.

Bogata sta tudi oddelka »Književnost« in »Glasba«, nekaj novega so literarni pogovori z mladimi literati, ki se hočejo književno šolati — topot piše dr. Debevec o Puškinu, Lermontovu in Koljčevu in na tej podlagi razpravlja z mladimi pisatelji o bistvu poezije. — Nekaj posebnega je tudi to, da je v tej številki takozvano »To in ono« jako skrbno urejeno. Objavljen je interview s profesorjem Pleteršnikom, ki je 2. decembra t. l. obhajal sedemdesetletnico svojega rojstva, potem sledi večja strokovnjska ocena Jubilejne razstave v Ljubljani, zelo potrebno pa je bilo in se bo povsod le v velikim veseljem odbravalo, da obravnava »Dom in Sveta« zdaj tudi svetovno slovstvo. V tej številki so omenjene najznamenitejše nemške, laške, francoske, angleške, danske in švedske novitete, v oddelku »Slovenska revija« pa so nakratko ocenjene slovenske revije in navedena vsebina; tudi znanstvene se omenjajo.

Kar se tiče ilustracij, je opaziti tendenco »Dom in Sveta« tudi v tem oziru enotno opremiti. Topot so slike iz

egiptovske umetnosti, potem pa se napoveduje klasična, rimska in grška in tako dalje, tako da bodo v nekaj letih priobčene najznamenitejše in najlepše slike iz umetnostne zgodovine do najnovejšega časa.

»Dom in Svet« je torej letos tako zanimiv in poseben, da spada v vsako slovensko hišo, v bogato in preprosto, v vsako družino, med vse naše kroge!

Dons pa nubene zou besede. Neoj je Svet večer in mir nej u med nam! Nubenga štenkajna, nubenga zafrkavajna dons, pa nej se gespud dohtar Taučar še tku napejna in ruguvil in

da je docela odgovarjal navdušenemu junaškemu izrazu novega besedila.)

Tako bi bil rešen eden glavnih dokazov, ki jih gospod skladatelj proti moji tezi navaja.

Drugi poglobitvi je izjava rajnika Vavkna iz leta 1876, da je »Naprej« postala prava narodna pesem — s pripomočjo, da je zato vrlo sumljivo, kar je 21 let kasneje isti gospod nasproti meni izjavil. Jaz sploh na to Vavkno izjavo (da je »Naprejev« glavni motiv narodna pesem), na izjavo, ki je ne morem s sveta spraviti, sploh nisem svojega dokazovanja opiral, ampak na druga dejstva. Sicer se pa obe izjavi kaj lahko sprijazniti. Da je Vavken v sredi sedemdesetih let rekel, da je Jenkov napev ponarodel in da se je iz šole širil po Cerkljah, tega nečem zanikavati, ker moram cenjenemu gospodu nasprotniku verjeti na besedo. In da je bil Vavken, če je tako govoril, o tem prepričan, tudi verjamem, ker je bil res mož. Da pa takrat še ni poznal narodne pesmi, je prav lahko umljivo: mlad učitelj, daleč proč doma, v času, ko se za narodno pesem nihče ni brigal, ko je bilo med inteligenco in ljudstvom veliko manj stika, kako naj pozna preprosto pesmico, ki se je pač med ljudmi pela, pa ne kot nekaj posebnega, ampak vmes med drugimi? Pozneje je pač v teku časa prišel do drugega prepričanja in odtod najin pogovor iz leta 1897 in njegove besede. Da bi bil mlademu dijaku nasproti iz konvience svoje prepričanje ravno v tej zadevi zatajil, je kaj malo verjetno, ker svojega naziranja v drugih stvareh niti takrat ni tajil, ko mu je šlo za kožo. Da pa ni te stvari brez povišanja gospodu Jenku razlagal, je kaj lahko umljivo, zlasti če je mogel misliti, da bi gospodu skladatelju ta stvar težko dela.

Lahko umljivo je, da se je napev »Napreja« hitro udomačil med šolarčki in pastirji, ker jim je bil že prej znan, če se je »Naprej« v prvi polovici sedemdesetih let v šoli pel; v osemdesetih letih se vsaj v drugi polovici v cerkljanski šoli ni več pel in tudi pozneje ne, dokler je sploh Vavken učil. Peli smo nekaj pesmic, ki so bile natančno fiksirane; da bi bili »Naprej« peli, tega se ne spominjam. Sicer pa to nima nič pri stvari, ker se je v Lahovičah, Glinjah (in seveda tudi v Zalogu, ki leži vmes) pesem »Prjatu, kod si hodu?« vsaj v istem času in že prej kot s t a r a p e l a, je torej precej starejša nego petdeset let. Gospod Jenko sicer pravi, da sem sam rekel, da se je ta narodna pesem samo v Lahovičah in v okolici pela; seveda tega nisem nikoli dejal, ampak navedel sem samo, da se je pesem že kot stara gotovo pela v Lahovičah, Glinjah in je sploh vsaj v jugovzhodnih vaseh obsežne cerkljanske župnije v rabi bila. V kolikor morem sedaj vedeti in v kolikor sem to reč preiskaval, bi to svojo trditev vsaj na vas Šmartin še mogel raztegniti. Rekel sem le, da glede Dvorij, kjer je g. skladatelj doma, nisem utegnil nič preiskati, da bo pa to stvar pač še treba v roko vzeti.

*) Zanimivo bi bilo primerjati skladbo v celoti z glavnim motivom; zdi se, da je precejšen razloček med onimi oddelki, ki so zloženi po motivih prvega odstavka in med ostalimi, ki se prvi motiv v njih ne zasleduje.

*) Na Planini na Notranjskem.

V poštev pride še besedilo narodne pesmi. Če bi se bila umetna pesem po kakem cerkljanskem šolarčku in lahoviškem cerkljanskem župniku in bi se bil brž novi tekst podložil, odkod to novo besedilo? Iz notranjih razlogov narodnega besedila samega moramo odkloniti podmeno, da je besedilo nastalo pred 40 ali 50 leti. Kdo je takrat še poznal »majolčice«. Morda vse vasi, kjer bi se bil moral ta tekst izleči, niso imele niti ene »majolčice« več in veliko ljudi je bilo v teh vaseh, ki z menoj vred dolgo časa »majolčice« niti videli niso in jo morda še danes ne poznajo, kaj še le, da bi bili iz »majolčice« — ali kakor se takoj dalje imenujejo — iz »kanglice« pili! Narodnemu pesniku je za podlago očitno služila stara kranjska naveda z majolik vino piti. Toda ta naveda je bila v teh vaseh pred 40 oziroma 50 leti že davno popolnoma pozabljena, saj še majolik nikjer več ni bilo. Potemtakem je tudi besedilo starejše nego »Naprej«.

Če bi se bil torej »Naprejev« napev pred 40 oziroma 50 leti — kar je pa po vsem, kar sem pisal v prvem člančku in zgoraj na kratko vsaj deloma omenil, toliko kot izključeno — če bi se bil takrat udomačil, bi moral pač pri ljudeh, ki so ta starejši tekst znali in ga peli, vsaj spomin na prejšnji napev ohranjen biti. Toda ni niti spomina, kaj še drugega napeva, ampak z besedilom vred je tudi napev že takrat veljal kot star.

Toliko naj zadostuje za zdaj v glavnih potezah. Naj bo gospod skladatelj prepričan, da pri nikomur njegova skladba nič ne izgubi lepote in cene, ako je glavni motiv povzet iz narodne pesmi — po moji misli in po mislih naših odločnih glasbenikov pesem s tem le pridobi; uverjen naj bo, da nisem nikdar imel namena greniti mu starosti ali mu zlasti kaj očitati, ampak — ker se je vprašanje od drugod sprožilo — samo pokazati, da je vir naši navdušeni himni v resnici iskati v duši našega naroda, da je g. skladatelj razumel narodov biser dvigniti, ga opiliti, oliskati, okrasiti in ga v umeten okvir vdelanega narodu kot visoko umetnino vrniti, namen mi je bil, našo himno še z večjim sijem in nje skladatelja še z večjo častjo odeti.

Fr. Kimovec.

Jeseniške novice.

j še enkrat opozarjamo na božičnico s tombolo, ki jo priredi ženski odsek delavskega društva na sv. Štefana dan zvečer v »Del. Domu« na Savi. Božičnica obeta lepo zabavo. Vstop prost.

j Vesele praznike! To je naše voščilo našemu krščansko-socialnemu delavstvu in ljudstvu. Mnogo je delalo naše delavstvo v preteklem letu. Po delu bodo pač prazniki toliko bolj veseli, zakaj zavest, da smo izpolnili vsestransko svojo dolžnost, nam oddihljaj najbolj sladi. Toda tudi ti prazniki naj ne bodo posvečeni samo oddihu, ampak naj veljajo idealnemu delu; delu zlasti za razširjenje našega časopisja. V delu je naša moč in naša rešitev. Noben krščansko-socialen delavec naj te dni ob koncu leta ne drži križem rok, ampak vsi na delo za naše časopisje. Vsakemu delavcu, ki pridobi v teh praznikih vsaj enega naročnika na delavsko »Našo Moč«, ali vsaj enega odjemalca »Slovenca«, ali drugih nižih listov, bo

»Slovenca« ali drugih naših listov, bo žične praznike. Prihodnje leto nas čaka zopet ogromno dela, morda tudi mnogo bojev. Tu treba imeti dobro organizirano četo. Saj že star rimski pregovor pravi: »Če hočeš mir, pripravi se za boj!« In ko želimo našim sodelavcem in somišljenikom: »Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!« — obenem tudi pozivljamo vse naše ljudi, da naj bodo dobre volje, plemenite in požrtvovalne volje za delo za naše krščansko-socialne ideale!

j Razpisano je že v tretjič učiteljsko mesto na štirirazrednici na Koroški Beli do 31. decembra t. l. Ker se do zdaj od gg. učiteljev za to mesto še nihče ni oglasil, bodi povedano, da je s to službo združen pouk na ekskurzijski šoli v javniški Rovtu, kateri traja vsak teden dva dni skozi osem mesecev in se zanj dobi nagrada 500 K. Zraven tega pa prispeva domača občina učitelju tudi 30 K k njegovemu stanovanju.

Tržiške novice.

t Hranilnica in posojilnica v Trzinu (v kaplan.) je imela dosedaj v tem letu prometa že blizu 300.000 K; dobička pa bo zopet toliko, da bo založni zaklad narasel najbrže že čez 17.000 K, kar je za tako hranilnico izredno veliko. Zato je sklenilo načelstvo in nadzorstvo, da poviša s 1. januarjem leta 1911. obresti hranilnim vlogam od 4 % na 4 1/4 %. Tržičani in okoličani, podpirajte ta domači denarni zavod, saj s tem koristite le samim sebi in dobri stvari. Opozarjamo pa vse, ki imajo kaj opraviti pri hranilnici, naj se natančno držijo uradnih ur, da ne bodo zastoj delali dolgih potov. — Načelstvo.

t Javen ljudski shod ali pravzaprav socialno-demokratski, je bil preteklo nedeljo pri Peljarju. Sklicala sta ga socialna demokrata čevljar Jožef Bukovnik in predilniški delavec Franc Režek, poročal pa je znani odpadnik od vere, Etbir Kristan. Udeležba je bila seveda »sijajna«; da ja ne bomo premalo povedali, recimo, da je bilo udeležencev 50 do 70, med temi nekaj naših somišljenikov. Poročevalec je govoril največ o tem, kaj imamo pričakovati od delovanja državnega zbora. Hotel je na vsak način dokazati, da klerikalni poslanci vsi skupaj ne bodo nič storili za delavca in proti draginji, ampak vse upanje sloni le na socialno-demokratskih poslancih. O dr. Šusteršiču je rekel, da je sedaj zato v opoziciji z vlado, ker nima nobenega upanja več, da bi postal minister. »Prekvat ga j' dave«, bi rekli po tržiško. Na vrsti je bilo seveda tudi argentinsko meso, samo to je pozabil moč povedati, da so ravno socialno-demokratski poslanci v zbornici glasovali z o p e r c e n e j š e u v a ž a n j e tega mesa, s čemur so seveda samim sebi bili v obraz, ker vedno vpijejo: argentinskega mesa nam dajte! Toda tržiškim rdečkarjem je to lahko zamolčal, saj je vedel, da sme računati na njihovo nevednost. Tudi bi bilo prav, da bi razložil, kaj so odkrili pred kratkim na Francoskem. Tam so namreč doglali, da imajo pri najbolj razširjenem socialno-demokratskem listu »Humanite« glavno besedo največji bogataši: Rothschild in več drugih Abrahamovičev, proti katerim Kristan vedno ropota. Iz tega bi lahko izvajal, kaj je namen socialno-demokratskih organizacij. Seveda Kristanu to ni kazalo, pa

povemo mi mesto njega njegovim prijateljem: njih namen je le, rediti njihove voditelje, namen krščansko-socialnih organizacij pa je, v resnici pomagati delavcem.

t Društvene vesti. O »Svobodni misli« je zadnji terek predaval gosp. V. Čadež in s tem zaključil letošnja predavanja. — Božičnico priredi društvo sv. Jožefa svojim rednim članom ter rednim in podpornim članicam 25. decembra ob 5. uri popoldne v zgornji društveni dvorani. Na sporedu je petje, božična slika »Pastirice Barbike sveti večer«, deklamacija, govor in slednjič obdarovanje otrok društvenih članov in članic.

t O božičnici slovenskega otroškega vrta rečemo le to: pokazalo se je, da vrtnarica gđč. Iv. Kastelic žrtvuje vse svoje izborne moči vzgoji malih otrok; njene uspehe moramo naravnost občudovati. Zavest, da v pravem duhu vzgaja sebi izročene otročiče in hvaležnost starišev naj ji bosta plačilo za nemali trud.

t Trije konsumi bodo kmalu v našem trgu. Enega ima predilnica že več let za svoje delavstvo, drugega namerava v kratkem otvoriti gosp. tovarnar Mally za črevljarje in usnarje, tretjega snujejo socialni demokratje. Kakor se čuje nameravajo v najem vzeti sedanjo trgovino in prostore pri Čepelniku. Poleg teh konsumov imamo še osemnajst špecerijskih trgovin.

t Tržiški socialni demokratje so se jezili nad g. Terseglavom, ki je njihovo stranko imenoval revolucionarno. Čemu se vendar sramujete tega, saj je to javno izpovedal nedavno voditelj nemških sodrugov v državnem zboru v Berlinu in dunajski socialisti so na demonstracijskem sprevodu za draginjo glasno kričali: Živela revolucija! Da je socialistična stranka res revolucionarna, tega ne taji nikdo izmed rdečih generalov. Čemu se jezite, ker jeza vendar škoduje.

Idrijske novice.

i 305 K je bilo čistega dohodka zadnje veselice Vincencijeve družbe idrijske. Igrala se je Nedvedova »Za pravdo in srce«, med odmorji je domači orkester izpolnil. Naval občinstva je bil tolik, da so bili vsi sedeži 10 minut pred 7. uro razprodani. Pozneje došli so se morali zadovoljiti z galerijo ali pri vratih s prostorom, drugi so odšli. Vstopnine je bilo 293 kron, drugi, ki so bili zadržani, poslali so 97 K za družbo povodom veselice. Ker se je plačalo za razsvetljavo 25 K pri skušnjah, a drugo se darovalo vse brezplačno, je dosegla veselica, poleg duševnega popolnega uspeha, do sedaj še nedoseženo svoto čistih 305 K. Ker je zadnjič »Narod« pisal, da Didičevi dvorani in hotelu grozi polom, ker ga liberalci in socialni demokratje ne posejajo, res ne vemo, ali so bili samo naši ljudje na veselici, ali se pa za »Narodove« laži več ne zmejnijo. Kakor zadnji uspeh kaže, bodo oni dobro stali, ki bodo v krasni dvorani prirejali svoje predstave in tudi Didič bode dobro izhajal. V tem nas potrdi naprava, katero so omislili liberalci letos v realni telovadnici na korist visokošolcem. Iz Ljubljane se došle moči, da bodo pomagale spored izvrševati, in glej uspeha! Telovadnica na pol zasedena in primanjkljaja 20 K pri nas pa le domače moči, dvorana ne more sprejeti obiskovalcev in preostanka 305 kron!

gespud placrešpehtar še tku suheh češpl bran. Jest se dons na um iz nubenmo špeteru, al ga skus zube uleku, pa če se pred mana na glava pustau. Basta!

Lubma se med saba in rad se mejma; pravem jest; pa nas uja tud druh rad me. Če pa že glih ne rad, se nas uja pa saj bal, ke s uja mišl: holt, tela pa skp držeja, teh se je pa treba bat, drgač jh uma dubl pu puklneh. In tud naša ulada nas u še velik bl rada mela, kokr nas ma zdej. Sej tud ena mat, če se maja utroc rad med saba, jh ma tud ona rajš, kokr pa, če se med saba rausaja in kausaja. In ulada je glih tku, kokr kašna mat: skrbet more za nas in merkat, de se nam kej hudga na zgudi. Naša ulada pa tud res skrbí za nas na use kripile in nas glešta, kokr ta nar lubš soje utroke; sam našm ldem je tu tešku dupuvedat, de b tu verjel, ke zmeri rajš use na slab ubrneja, kokr pa na dobr.

Čakte, če um mogu, um jest pu-skusu tu dupuvedat. Glih prou, de sm se na neki spounu.

Ke sm biu jest še mejčken — tkula eneh šest let sm biu star — uzela me je moja ranka mama — Buh ji dej mir in pokoj — iz saba, ke je šla moja ta mala teta, astn: soja sestrična ubiskat.

Ke sma ke pršla in me je tet predstaula, kokr je u Iblan navada, pubo-

žala me je teta pu glau ta nar preh, pol me je pa prjela za brada:

»Luštn fantek,« je rekla teta, »pa tud brihtn je videt. Kul'k je pa že star?«

»Šest let.«

»Detešembrej! Za šest let je pa mejčkn. Veš kaj, Zefa; če čš, de u Pepček zrasu, pulož mu hlebec na vrh peči, de se u mogu stegvat za kruham, če ga u tou jest; če ne t u ustou zmeri tak frkulín, kokr je zdej.«

In ke m je na tu teta nasula u klubuk suheh hrušk in suheh češpl — jest sm mou suhe češple že ud nekdi rad in se jh nism nekol tku branu, kokr se jh bran gespud placrešpehtar — sma se prjatel'sk ud tete pusloulá in sma šla dam.

Ud tega dneva naprej m je mama zmeri pulagala južna na umara, al pa gor na vrh peči; in če sm tou jest, sm se mogu stegvat in plezat na vse pretege, de sm pršou du soje južne. Tku sm lepu rasu in rasu, dokler nism zrasu tku, de sa ldje rekl: »Pepe je pa kerle!« Tku me je mama gor zrejala in mela rada. Glih zatu prouzaprou, ke me je mela čez use rada, glih zatu m je pulagala kruh na peč; ke je želela, de b ratu enkat fejt, velek fant, tku, če b mogli lde rečt: »tu je kerle!«

Astn, zdej sm vam mende dukazu, de nam tud naša ulada sam iz lbezn

du nas pulaga kruh tku vesok, de ga na morma dusečt. Ulada b pač rada, de b tud mi Sluvenči enkat zrasl in ratal fejt in na ustal zmeri tak frkulín, kokr sma zdej. Pa mi ja na zastopma, al pa nečma zastopt. Namest, de b se stegval in spejnal gor za kruham in druh drugmu pumagal, de b pršli du nega, se pa lepu rausama in kausama spodi ukul peči in se valama pu tleh. Dubrote gor na peč, ke jh je ulada za nas na peč pulužila, nam pa druh, ke sa veči ket mi preč pubereja. Zatu sma mi še zmeri mejhn in uma tud zmeri tku mejhn ustal, dokler se na uma tulk spametval, de se saj zavle suheh češpl na uma špeteral in ruku-mauhal.

Tula se m je zdel ncoj, ke je glih Svet večer in se na šika, de b se še clu ncoj edn drugmu use sorte naprej metat; tula se m je zdel ncoj prmeren za puvedat. Sevede, iz tem nečm rečt, de b se mogli pestet gespude placrešpehtari al pa gespud dohtar Taučari mrcvart pu štarjah ukul; tu Buh na przaden! Usakmo soj prou. Tista putrpežlivast nas je holt že zdauní menila, de b nastaul kermo še ta leva plat lica, če nas je pu ta desn že zavedost naklufitou. Tu ni več mudern in je tud na škoda ta klufitanga, zatu na gre, de b se še dondons tku gudil. Udpestet se že more sojmo suvražнке, če se lo su-

vražnk resničn pubulšu in ublubu, de na u več souražnk; tu je res; de b pa edn zmeri tepu, ta druh mogu pa držat, tu pa na gre; nak, prjatli moj, tu pa na gre! Zatu pa ncoj Buga družga na prosm, kokr de b se usmilu mladinu in starinarju, jm dau prav um in pamet in jm uduzeu tista slepota, iz kera sa udarjen. Če uja enkat spregledal, ni hudiman, de b tu na sprevidel, de nisa na ta prau pot; de ta nhna pot pele dol, zmeri bi dol in de na ta viža na uma nekol dusegl tisteh dubrot, ke jh je naša ulada iz lbezn du nas tku vesok nastaula. Le pamet nucat, prjatli mladini in starinarji, in jezek šparat za tekat, kedr u res treba guvori, pa u šlu use gladku.

Tu sm mislu ncoj puvedat, ke je glih Svet večer, in če s uja te moje besede tist, kere sm mislu, tud h src uzet in se pu nh rihtal, na u zajne falen in prou nč se jm na u treba bat suheh češpl, ampak še vesel jh uja, kokr sm jh biu jest veseu tekat, ke m jh je teta u klubuk natresla. Škodvale m niso in gvišn b tud gespud placrešpehtari na škodovale, če b se jh na preubjedu tku, kokr se je preubjedu rotuškega kruha.

Zdej pa usm skp voš prou vesel prazнке

Boltatu Pepe iz Kudeluga.

i Postave se držite! Ni še končana tožba, ko je bil nekdo napadel naše Orle. Obsojena sta bila dva Orla, da morata plačati sodne stroške nekaj čez 80 kron. Dne 18. t. m., ko rudarji dobe zaslužen plačilo, je kar naenkrat prišel sodnijski sluga v hišo in pobral iz mize denar rudarju Orlu, katerega so ravnokar prinesli iz gradu. Ugovarjal je, da je to njegov mesečni zaslužek, a ni nič pomagalo, celo orlovo uniformo je zarubil. Kako se to ujema z določbo § 207. rudarskega zakona, ki pravi »auf den Geding oder Schichtenlohn der Bergarbeiter findet weder gerichtliches Verbot noch Execution statt«. Enako govori § 251. št. 7 izvr. r., ki določa, da je ves denar rudarjev, v kolikor ga je iz mezde, nezarubljiv. Popoldne je oče pri sodišču ugovarjal proti takemu nezakonitemu postopanju, a denarja še do danes niso vrnili. Notar je neki rekel, da »šenka« očetu denar, a ta pravi, da šenka ne mara, postavno naj se postopa. Skoraj ne moremo verjeti, da bi sodišče tako zaukazalo, a ker je bil sodnijski uslužbenec na tem potu, si ne morem misliti, da bi ravnal na svojo pest. Kako se stvar še izvrši, bomo poročali. Za sedaj toliko, ker nočemo krivice delati.

Književnost.

*** Dve važni novi knjigi.** Staršem. Pouk o vzgoji. Spisal Anton Bonaventura, škof ljubljanski. Cena izvodu 60 h, deset izvodov in več po 50 h. — Mladeničem. Drugi zvezek. Življenje po veri. Spisal Anton Bonaventura, škof ljubljanski. Cena izvodu 1 K 20 h, deset in več izvodov po 1 K. — Obe knjigi sta izredno važni za vse družinsko življenje. Pisatelj se je prepričal, koliko mater je slabih in bolnih, koliko otrok bledih, slabotnih in zgodaj umrlih, ker matere ne vedo, kako naj se obnašajo pred porodom in po porodu svojega otroka. Opazil je tudi, kako pomanjkljiva, celo naravnost napačna je vzgoja otrok, ki se preslabo oborože za borbo zoper pogubno požljivost, pa se zgodaj pokvarijo na duši in na telesu. Temu je hotel opomoči s knjižico namenjeno staršem, v kateri podaja staršem prav natančen pouk za vzgojo otrok od prvega začetka pa do 14. ali 15. leta starosti. Nadalje je pisatelj z veliko bridkostjo srca opazal, kolike so nevarnosti za naše sicer plemenite mladeniče, da zabredejo zgodaj v srovnost, v pijanstvo in v nečistost, pa razdirajo ne le svoje osebno zdravje, ampak tudi srečno družinsko življenje. Kot vzrok tem tužnim pojavom je spoznal pomanjkanje pouka sploh in posebno pouka o poželjivosti, o njenih virih, razlogih in posledicah. Zato je mladeničem namenil knjigo o verskem življenju, v kateri natančno razpravlja o vseh straneh življenja, kakor se razvija v srcu mladeniča, ki raste in dozoreva dušno, telesno in spolno. Prav obsežno govori o čistosti (str. 31—41), o nezmernosti (str. 62—89), o nečistosti (str. 89—110) in o družini (str. 154 do 174). Dodal je pisatelj prav lepe nauke o družini za blagostanje, za izobrazbo in za krščansko življenje (str. 114 do 182) in pa o domovini slovenski, avstrijski, nemški (str. 187—190). — Obe knjigi se dobijo v »Katoliški Bukvarni«. Tam se dobe tudi še naslednje knjižice istega pisatelja: Mladeničem. Prvi zvezek. Obramba vere. Cena izvodu 1 K, desetim izvodom in več po 80 h. Dekletom. Prvi zvezek. Krščansko življenje. Drugi natis. Cena izvodu 80 h, desetim in več izvodom po 60 h. Ženinom in nevestam. Pouk za srečen zakon. Cena 30 h. — Ljubljanski pastirski list za l. 1910. O pogostem in vsakdanjem sv. obhajilu. Cena 30 h. — Vse te knjige se dobe v »Katoliški Bukvarni«.

*** Našim malim!** Vzgojne slike iz Svetega pisma. Kadar izide kaj dobrega za naše otroke, moramo biti veseli, ker zanje ni nikoli dosti storjeno. Otroku se čezdalje večja skrb posvečuje in po pravici, zakaj ohraniti naše male dobre, nedolžne in ljubeznjive, je ena najvažnejših nalog v moderni dobi, ki za svojim bleskom skriva toliko nevarnosti za mladino. »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani je zato kaj srečno ukrenila, ko je izdala knjižico s podobami in tekstom iz Svetega pisma »Našim malim«. Ze naslovna stran, ki predstavlja angela, kateri naznani pastirjem Jezusovo rojstvo, je ljubko in nežno koncipirana, prav tako tudi ostalih pet koloriranih slik na celi strani. Zraven pa je berilo, sestavljeno od izbornega pedagoga, ki pripoveduje preprosto, pristržno, jasno in govori naravnost otroškemu srcu, tako, da ga bodo mali lahko razumeli in se bo izraževala tako njihova lepa duša. Besedilo obravnava Sveti Božič, ko se Jezusček rodi in ga pridejo molit in častiti pastirji ter sveti trije kralji, potem je opisano

življenje Jezusovo, ko je bil mladenič in bil pokoren svojim staršem, nato, kako je zelo ljubil otroke in nazadnje prizor Cvetne nedelje. Zadnja slička je o Jakobu, ki je v sanjah videl nebeško lestev z angelci. Vsaka teh zgodb se konča z lepim podukom, primernim za sprejemljiva in dobra otroška srca. Lepšega berila za otroke bodisi za katerokoli priliko pač ni izlepa, kakor je ta knjižica s podobami, ki stane le 90 v. Dobi se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

DELEGACIJAM

predloži vlada v seji dne 28. t. m. v Budimpešti trimesečni začasni proračun za leto 1911. Celoten skupen proračun za leto 1911 se predloži še-le v glavnem delegacijskem zasedanju meseca januarja.

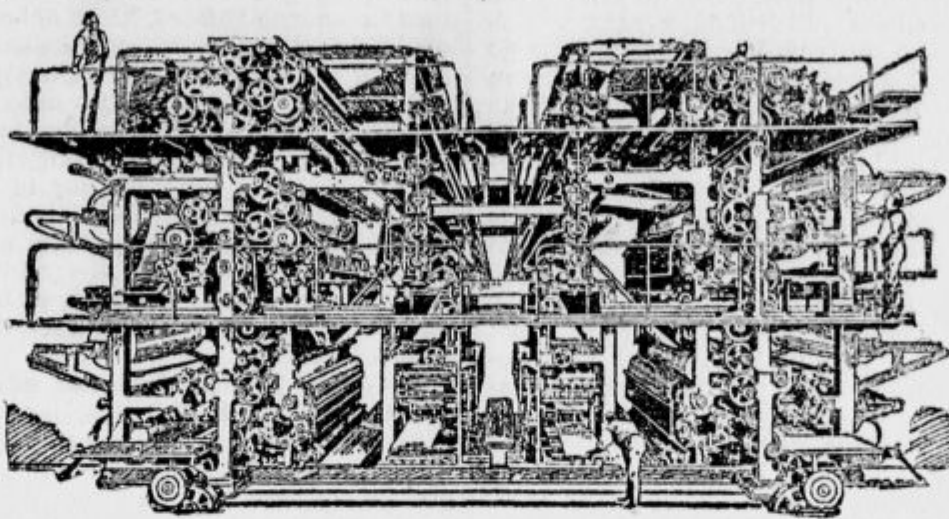
TRGOVINSKA POGODBA S SRBIJO IN MAŽARI.

Včeraj je sklenil ogrski državni zbor, da se odgodi do 3. januarja in da

takrat nadaljuje razpravo o trgovinski pogodbi s Srbijo. Zbornica je to sklenila na Khuenov predlog. Zakaj da je storil, se ne zna. Mogoče se je ustrašil opozicije, mogoče so pritisnili nanj Judje, veliki živinski prekupci, a nemogoče tudi ni, da je to storil, da pomaga Srbiji zaradi Vasičeve razprave. Kakor znano je nameravala naša vlada uveljaviti trgovinsko pogodbo s Srbijo po pooblastilni postavi, a tega zdaj ne stori, ker se trgovinska pogodba ni sklenila tudi na Ogrskem.

Največji tiskarski stroj na svetu.

Amerika, ki je dežela neomejenih možnosti, načeluje kakor v mnogih stvareh tudi na polju časnikaštva vsemu svetu. »Times is money, staro ameriško geslo, ima pri časopisju res posebno vrednost, in znani so po vsem svetu rekordi, ki so jih v New Yorku dosegli s hitrostjo časniških poročil. Saj imamo v New Yorku celo čas-

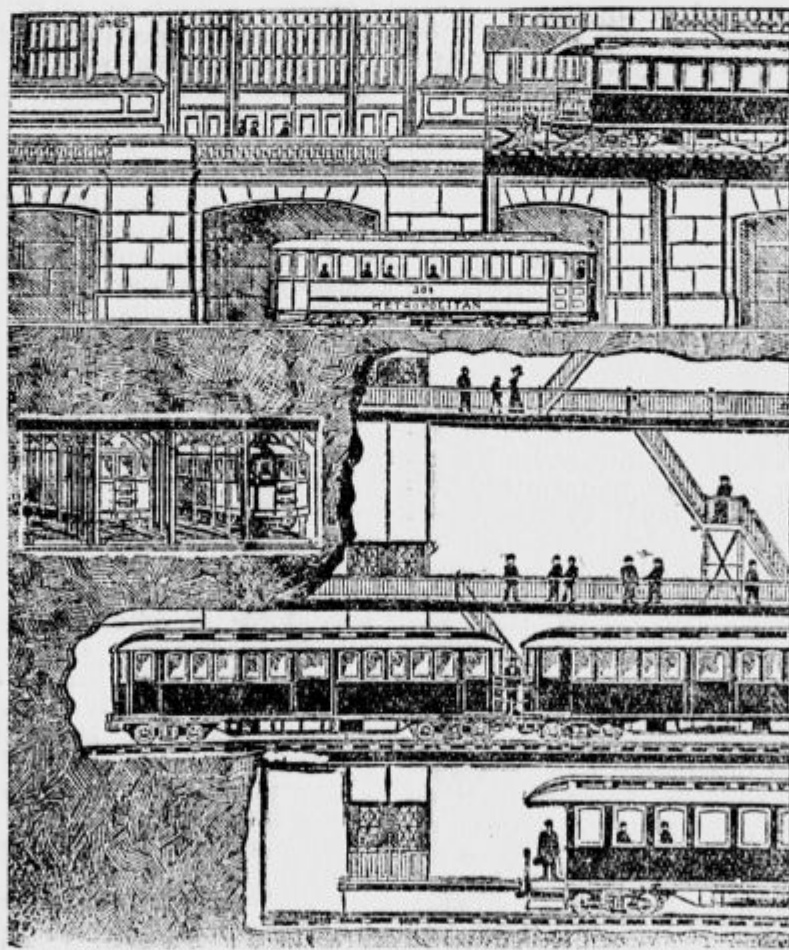
Največji tiskarski stroj na svetu.

nik, ki izhaja vsake dve uri. Kak stroj uporabljajo pri tem brzotisku, nam predločuje današnja ilustracija. Ta tiskarski stroj je 35 čevljev dolg, 17 čevljev visok in tehta 225.000 funtov. Ogromni mehanizem je sestavljen iz 50.000 različnih delov stroja. S tem ogromnim strojem se more v eni uri natisniti časopis, ki ima osem strani, v 150.000 izvodih; istočasno ga seveda tudi razreže in zravna. Da morejo postaviti v pravem času črke za časopis,

goni elektrika 57 stavnih strojev, od katerih more vsak postaviti v eni uri 4000 črk. Velikost cele naprave pač najjasneje označuje današnja slika.

Zanimiva točka prometnega življenja v New Yorku.

S kolikimi težkočami se morajo boriti inženirji, ki se bavijo z grajenjem modernih prometnih sredstev, nam

Zanimiva točka prometnega življenja v New Yorku.

jasno kaže današnja slika. Saj je izpeljanih v mnogih cestah glavnega mesta Združenih držav po pet različnih železniških prog, druga preko druge. New York ima skoro večinoma podzemeljsko omrežje, vendar pa se sedaj tamkaj bavijo z zelo zanimivimi zgradbami v tej stroki. Zgradili bodo namreč več križišč, kjer se stekajo po tri železnice skupaj. Železnice so zgrajene 22 m pod površino cestnega tlaka, med tem ko je že talna voda 10 m pod zemljo in so tla sama na sebi zelo gibljiva, netrdna. Vsled tega so prisiljeni inženirji, da izdelajo križišče treh železnic v velikanškem, popolnoma izžidanem bloku. S tem hočejo preprečiti, da bi se mogoče vsled pritiska zemeljskih plasti ne izpremenila lega kakega železniškega predora, kar bi imelo tudi neugodne posledice na druge predore.

ZOPET RAZBURJENI NEMCI.

Praško višje deželno sodišče je izdalo odlok, ki vreja vporabo češkega

morju dve oklopni križarski diviziji z namenom vaditi moštvo in pokazati francosko zastavo. Senat je odobril enomesečni proračunski provizorij.

ITALIJANSKI ZUNANJI MINISTER ODSTOPI.

Italijanski zunanji minister San Giuliano je podal laškemu kralju svojo demisijsko poročilo iz Rima. San Giuliano je bolehen, zato hoče odstopiti. Kandidata za njegovo mesto sta dozdaj prejšnji erytrski guverner Marini in Guicciardini.

V NEMČIJI OBDOJENA ANGLEŠKA ČASTNIKA.

Kakor smo poročali, sta bila obsojena v Lipskem dva angleška častnika v trdnjaviški zapor, ker sta vohunila v Nemčiji. Postopali so pri razpravi z njima jako obzirno. Siru Viljamu Ballu sta sama brzojavila, da sta z razpravo zadovoljna in se ne moreta pritoževati.

Kaj naj store dobrega bralke in bralci »Slovenca« o Božiču.

Čestit je Božič! Rodi se Odrešenik sveta. Tudi k našemu ubogemu ljudstvu prihaja On, sam ubog in ponižan. V božičnih dneh nam je mehko srce, vsi se čutimo kot ena velika rodbina, katero s svojim prihodom osrečuje On! Ni lepšega časa kot je Božič in mehka naša srca naj se odpirajo v tem času vsem bratom in sestram našim spominjajmo se ubogih, ki trpe, vsi bralci in bralke »Slovenca«, vsak po svoji moči daruj nekaj za one, ki so nam najbližji, ki so najubožnejši med nami, za uboge otročice naših slovenskih bratov na Koroškem. Po njihovih domovih sega tujec z grabežljivimi svojimi rokami, hoče jim potujčiti otroke, vzeti jim po šolah mlo našo slovensko govorico in vero staro. Mi pa jim prihitimo na pomoč! Pripravimo jim lepo božičnico! Vsaka, vsak naj nabere med svojimi znankami, znanci nekaj vinarjev, če pa nekaj svetlih kronic, bo pa še boljše in pošlje naj na naslov: »Slov. Straža v Ljubljani« — za božičnico koroškim slovenskim otročičem, katerim nakupimo nekaj obleke, katerim damo v roke za to nekaj dobrih slovenskih knjig, da bodo ostali zvesti svojemu narodu in svoji veri. O kako jim tuji vsiljujejo obleko in svoje knjige, samo da bi jih nam izneverili. Mi pa se postavimo tuju v bran! »Slovenec« Vas vse Slovenke in Slovence kliče na pomoč! Le pokažimo vsi, ki se zbiramo okoli »Slovenca«, da imamo gorko srce in da znamo, kadar je treba, za svoj narod delati z vso požrtvovalnostjo! To bo res plemenito delo v božičnih praznikih! Zato pa le pridno nabirajte za našo božičnico koroškim Slovincem, a delo in trud Vam Bog blagoslovi!

Umor v Kozani na Goriškem.

Z Goriškega.

O tem žalostnem dogodku smo izvedeli iz Kozane naslednje podatke: Tamošnji organist je začel v Kozani agitirati za Sokola in tako je prišlo 18. t. m. do ustanovitve, h kateri so prišli Sokoli iz Biljane in Drnovka. Na obnem zboru so izvolili naslednji odbor: Nadučitelj (!) Rajko Gradnik, veleposestnik Aleksij pl. Reja, c. kr. poštar Janko pl. Reja in drugi. Kmalu po obnem zboru so šli Sokoli v podžupanovo krčmo, kjer so začeli kričati in rogoviliti. Od tu so šli v Jakončičevo krčmo, ki je naša. Njihov namen je bil, izživati. Juša, znani veleposestnik in voditelj sokolstva v zapadnih Brdih, je kričal: »Nocoj mora vsa Kozana v luft. Nocoj mora v Kozani »brakljat« (zviniti v znamenje, da neso sveto popotnico).« Pravi, da je Juša sunil v trebuh enega njihovih pristašev, kar pa ta zanika. Učitelj iz Višnjevika pa je v krčmi Jakončičevi izživalno pel: »To je klerikalna krčma, to ni liberalna krčma! Dol ž njo!« Ko so odšli iz krčme, je na »placu« nastal hrup. Neki »Danče« je preklinjal »farje«, nakar ga je neki star mož začel svariti, naj molči. V preprič so se hitro vmešali biljanski Sokoli. V tem trenutku je šel prišel mimo pokojni Henrik Debenjak od doma, kjer je ravno povečerjal, in hotel v krčmo po cigarete. Brez povoda so ga Sokoli napadli in zaklali. Poleg njega so porazali še neko drugo osebo. Debenjak je dobil tri smrtne rane: eno v glavo, eno v hrbet, eno v trebuh. Ko so Sokoli videli, kaj so storili, so zbežali. Ranjenca so nezvestnega prenesli v hišo. Brzobjavno poklicani zdravnik je ranjenca zašil, a ni dal nobenega upanja, da ozdravi. Ranjenec je sicer še prišel k zavesti, a drugega ni vedel povedati, kakor to, da so ga Biljanci. Umrl je v strašnih bolečinah v ponedeljek ob 10. uri zvečer na svojem domu (in ne v

IZ FRANCIJE.

Boj z revoluciji med rojalisti. — Demonstracija francoskega brodograja.

Dne 22. t. m. zvečer so imeli rojalisti shod, na katerem so se stekli med seboj. Strasti so se tako razvzele, da so pričeli nekateri streljati iz revolverjev. Nevarno je ranjen po krogli načelnik rojalistične delavske zveze, neki drugi zborovalec je ranjen z nožem. — Mornariški minister je obvestil mini-

bolnišnici). V ponedeljek so pripeljali v Gorico osem biljanskih Sokolov, večeraj pa še šest do osem. Tako so skoro vsi biljanski Sokoli pod ključem. Čujemo, da bo moral najbrže v zapor tudi višnjeviški učitelj. Kozanci ali Orli pa pri tem žalostnem dogodku niso prav nič udeleženi. Grdo je, da skušajo liberalci druge potlačiti v zadevo, ki so jo sami zakrivali. Rajnik po političnem prepričanju ni pripadal nobeni stranki.

Vabilo na protialkoholni shod duhovnikov.

ki bo v četrtek, 29. decembra v Ljubljani v dvorani S. K. S. Z. (»Union«) ob 9. uri dopoldne.

Razpored:

1. Pijančevanje — največja ovira dušnega pastirovanja. Poroča župnik I. Plantarič.
2. Delo treznosti pri šolski mladini. — Kaplan Fr. Golob.
3. Katekizem protialkoholni za šolarje in odrasle. — Katehet Ign. Zaplotnik.
4. Abstinencijski odseki po družtvih in družbah. — Kaplan J. Podbevšek.
5. Družba treznosti v župniji. — Župnik A. Mrkún.
6. Druga sredstva v tem boju. — Župnik A. Mrkún.
7. Naše postopanje nasproti izgredom po gostilnah, plesom, motenju božje službe itd. ter nasproti gospodskam v tem oziru. — Dekan Mat. Rihar in dr. Pegan.
8. Slučajnosti, nasveti, predlogi. Zaradi velike praktične važnosti tega posvetovanja se gg. duhovniki vljudo vabijo na ta shod. Tudi izvenkranjski duhovniki so najvljudneje vabljeni. Ako pride kaj gospodov s Štajerskega, se bo razpravljalo tudi:
9. Kako zatreti šnops in z njim združeno demoralizacijo in ponemčevanje slovenskega ljudstva na Štajerskem.

Božične počitnice bo shod duhovnikov, velikonočne pa enak shod učiteljev, katerih protialkoholna zveza tudi povoljno narašča.

Društvo slovenskih trgovskih potnikov

je imelo včeraj zvečer svoj redni občni zbor v salonu hotela »Ilirija«. Vredil ga je predsednik g. Schiffrer, ki je povdarjal uvodoma potrebo stanovske organizacije potnikov. Ako se hoče imeti uspehov, je treba agitacije za organizacijo in složnosti. Podprednik g. Dolničar je omenjal neugodno stanje, v katerem so splošno slovenski potniki. Slovenci odhajajo v tujino, a pri nas izobno prosperajo čifuti. Na slovenskem in slovanskem svetu je toliko dobrih služb za slovenske potnike, potrebujejo jih — a vsled nezadostne organizacije se to vprašanje ne more ugodno rešiti. — Tajnik g. Sever je poročal, da je imel društveni odbor 17 sej, ki se jih je udeleževalo povprečno po sedem članov. V enem slučaju je delovalo razsodišče. Rednih članov je 53 (l. l. 46), podpornih pa 65 (l. l. 50). Društvo je sprejelo 214 dopisov, 452 pa odpisalo. Informacijski register še ni popoln, ker niso odgovorili na vprašalne pole. Posredovalnica za službe je imela malo posla, — premalo zanimanja zanjo. — Blagajnik g. Armič je poročal o gmoletnem stanju društva. Dohodkov je bilo leta 1910 1691 K 44 h, stroškov 1246 K 29 h, prebitka 145 K 15 h; denarnega prometa je bilo 2937 K 73 h (l. l. 2040 K 43 h), torej za 897 K 30 h več kot lani. V trgovski obrtni banki je naloženih 334 K. Inventar je vreden 153 K 72 h. V poštni hranilnici je 96 K 44 h, v ročni blagajni pa 2 K 71 h. Proračun za leto 1911 izkazuje 1156 K dohodkov, 392 K izdatkov, 764 K prebitka. Tvrdba Wilkinson Heywood & Clark v Londonu je darovala društvu 20 K. Računski preglednik gosp. Borštnik je izjavil, da so se našli vsi v redu, nakar se je izrekla blagajniku zahvala in absolutorij. — Letni prispevki članov se določijo isti kot za preteklo leto, namreč 26 K. — V odbor se izvolijo: za predsednika Fr. Schiffrer, za odbornike Vekoslav Dolničar, Miro Domicelj, Žarko Sever, Dragotin Seljak, Maks Armič, Drag. Sirec, Fr. Remić, Tršan, Vernik, Borštnik, Somer, Selovin, Pirnat, Murnik, za računsko preglednika pa Veber in Franke. — Nato je poročal g. Seljak o spremembi društvenih pravil. Tozadevni predlog je bil soglasno sprejet. — V začasno razsodišče se izvolijo: za predsednika dr. Švigelj, za člane Dolničar, Sever, Franke in Lenart. — G. Domicelj je poročal nato o prisilnem starostnem zavarovanju trgovskih potnikov. Sklenil

se je poslati protest proti temu, da se pritegne v starostno zavarovanje po zakonu z dne 16. decembra 1909 tudi trgovske potnike, na notranje ministrstvo. To pa zato, ker bi z ozirom na začetek zavarovalne dolžnosti dobili potniki pravico do starostne rente šele v starosti, ki jo malokdo doseže. — Po referatu g. Armiča se sklene pozvati sorodne trgovske organizacije, naj se sestavi pripravljalni odbor za ustanovitev zveze slovenskih trgovskih društev. — Končno je navzoči g. dr. Švigelj, ki je pristopil društvu kot podporni član, povdarjal, da je vedno pripravljen brezplačno zastopati društvo, nakar je predsednik zaključil občni zbor ob pol 1. uri.

Dnevne novice.

Veseli Božič vsem Slovincem, ki so blage volje!

+ Dalmatinski bankerot. Povodom vstopa dalmatinskih pravašev v »Slovenski klub« so pisali slovenski in hrvaški liberalni listi, da so to storili, ker je slovenska »Zadružna zveza« v dalmatinsko zadružništvo vložila mnogo denarja, a sedaj grozi dalmatinskemu zadružništvu polom. »Hrvaška država« javlja, da se z obrekovalci dalmatinskega zadružništva že peča sodnija. Sedaj pripoveduje Stražičič, ki je pisal dotične članke v dalmatinskem liberalnem listu, da so mu ta članek poslali iz Kranjskega naši slovenski liberalci. Naš »Slovenski Narod« ga je pa zopet ponatisnil in dodal, da »tako piše neodvisno od njega nek ugleden dalmatinski list«.

+ Deželna banka. Včeraj je imel kuratorij deželne banke v posvetovalnici deželnega odbora svojo prvo sejo. Prisoten je bil tudi deželni glavar. Izmed kuratorija so bili navzoči vsi člani izvemši gospoda barona Apfaltrerja, kateri je svojo odsotnost telegrafično opravičil in po sodnijskih poslih za držanega dr. Eggerja. Sejo otvoril predsednik deželne banke gospod Karol Pollak ter iskreno pozdravi deželnega glavarja in člane kuratorija. V kratkem nagovoru odgovori deželni glavar zahvaljujoč se na povabilu ter izreče nado, da bo tako važni novoustanovljeni deželni zavod pod umnim vodstvom svojega predsednika ter s složnim napotom članov kuratorija uresničil one daleč segajoče nade, katere po vsej pravici stavlja deželni zastop vojvodine Kranjske in celo prebivalstvo naše dežele v novo deželno banko. Potem se je vnel živahen razgovor o nastavljenju bančnih uradnikov in o prostorih, katere bode omliliti deželni banki najprej začasno, potem pa definitivno. Skoraj vsi navzoči so se udeležili te razprave. Končno so v enem kakor v drugem pogledu obveljali nasveti kuratorja dr. Ivana Šusteršiča in sicer se je doseglo popolno soglasje pri vseh glasovanjih. Toliko za danes. Zborovanje je trajalo od pete do pol osme ure zvečer. V obče konstatujemo da je stvarnost in soglasnost pri prvi seji kuratorija naravnost bonum omen za nadaljnje poslovanje prevažnega tega deželnega zavoda.

+ Iz deželnega odbora. Po nasvetu deželnega glavarja Fr. pl. Šukljeja, je deželni odbor v seji dne 23. decembra 1910 soglasno sklenil, da odstopi zadevo glede nakupa in razdelitve plemenske živine in prašičev c. kr. Kmetijski družbi s pogojem, da se ohrani deželnemu odboru v vsakem oziru zadosten vpliv na dotično agendo Kmetijske družbe. — Dež. živinorejski nadzornik inž. Rataj se pošlje za par dni v Repnjo, da bo na ondotni gospodinski šoli poučeval o živinoreji in mlekarstvu. — Dež. odbor se je obrnil do c. kr. ministrstva za javna dela in do c. kr. ministrstva za državni prispevek neerarskim cestam na kranjskem kraškem ozemlju.

+ »Glavna posojilnica« sklicuje izvanredni občni zbor svojih članov na 29. t. m. v malo dvorano »Mestnega Doma« v Ljubljani. — Ta zavod, ki mu načeljuje advokat dr. Hudnik, je prišel v zadnjem času v težave; stvar obnega zboru bo, sklepati o položaju. — »Glavna posojilnica« obstoji kakih 13 let na ljubljanskem trgu. Osnovala se je okoli leta 1897. kot konkurenca zoper naše zavode. Njeno poslovanje se ni povzpelo nikdar do večjega obsega, četudi nosi naslov »Glavna«, ki v razmerah ni bil nikdar opravičen. — Poroča se nam, da razširjajo brezvestni in neumni ljudje po Ljubljani vest, da ima »Ljudska posojilnica« pri »Glavni posojilnici« večjo vlogo. — Naznanjamo, da je ta vest popolnoma zlagana. »Ljudska posojilnica« nima pri »Glavni posojilnici« niti vinarja vloge in je tudi nikdar imela ni. Za vsakega poznavalca razmer je ta laž brezmejno neumna, če se pomisli, da

je »Glavna posojilnica« poslovala od vsega početka kot konkurenca zoper »Ljudsko posojilnico«! — Pri tej priliki tudi konstatujemo, da »Glavna posojilnica« ni včlanjena v ljubljansko »Zadružno Zvezo«, temveč da je včlanjena v Celjsko »Zadružno Zvezo«, s katero naši zavodi seveda tudi nimajo nikakršnega stika.

+ Velikodušen božičen dar istrski družbi sv. Cirila in Metoda v obliki vinkulirane obveznice avstrijske državne rente v znesku 25.000 K je poklonil neimenovan dobrotnik te dni. Obveznica prinaša vsako leto 500 K obresti! Društveno ravnanje se je obvezalo, da se bo držalo pogojev: da se bo denar porabil vestno edino le v smislu družbinih pravil in da se ime velikodušnega darovatelja ne objavi do njegove smrti. Ko bi ljubi Bog hotel tudi »Slovenski Straži« obuditi kakakega takega moža — čeprav bi svota ne bila tako ogromna! Živela hrvaška narodna požrtvovalnost!

+ Franciškanska zadeva v Bosni. Iz Rima se poroča iz krogov Vatikana, da ima sporno zadevo, ki že dolgo časa obstoja v Rimi med frančiškani in škofom dr. Stadlerjem, v rokah kardinal Vives y Tuto, ki vodi vsako preiskavo strogo in nepristransko, tako da lahko s mirno vestjo pričakujejo pravilne odločitve. Zato pa naj bi se do končne odločitve katoliški listi ne vmešavali v to stvar kakor je to n. pr. storila zadnja »Quartalschrift« iz Linca.

+ V gosposko zbornico je imenovan novi krški knezoškof dr. B. Kaltner.

+ Kaj je z izselniškimi odseki v društvih S. K. S. Z.? Izseljenci, ako hočete ugodno in ceneje potovati v tujino, oglašajte se pred odhodom v naši pisarni, predno se z agentom pogodite. — Naročaje slovenski izselniški list »Ave Marija«, ki izhaja mesečno v New Yorku, naroča se pa v naši pisarni in stane na leto 1 K pod pogojem, ako se ga naroči vsaj tri iztise skupaj (enega za duhovnega voditelja, enega za knjižnico in enega za odsek sv. Rafaela). Posamezniki ga dobe po 1 K 50 vin. — List prinaša razne novice širne Amerike, tiče se slovenskih izseljencev. Pisarna družbe sv. Rafaela za izseljence v Ljubljani, Dunajska cesta št. 32 v hiši »Zadružne zveze«.

+ Lepša izdaja »Bogoljuba«. V smislu naznanila v zadnji številki završenega letnika se je priredila poleg navadne še druga finejša izdaja »Bogoljuba« na boljšem popirju in z lepšim tiskom — dasi se doslej še ni oglasilo zadostno število naročnikov na to izdajo. Vzrok tej boljši izdaji je ta: ker se navadna izdaja zaradi velike množine tiska na rotacijski stroj, kjer se ne da tako fino izvršiti, in ker za ceno dveh kron sploh ni mogoče več nuditi, želeti je pa vendar, da ima list s tako vsebino tudi kolikor moč lepo obliko, in ker se je od nekaterih strani tudi želja po tem izrekla, zaradi tega se je računilo, da bodo boljše situirani naročniki radi primaknili eno kronico, če dobe za to lepši list. Ta izdaja se bo poslala na ogled onim, ki jih dobivajo po več skupaj in nekaterim posameznikom, in prosimo, da jo pregledajo ter pokažejo in priporočijo tudi drugim ter sporoče upravništvu vsaj do 10. januarja, kdor se odloči zanjo. Prvo številko navadne izdaje, ki so jo že prejeli, lahko obdržijo, ali če mogoče, oddado naprej; vračati ni treba ni ene ni druge. Tudi oni, katerim se ne dopušlje na dom, jo lahko dobe (osebno ali po pismu) pri upravništvu. — Prosimo, naj se o božičnih praznikih priporoča »Bogoljub« v naročbo. — Upravništvo.

+ Novost v telefonskem prometu. Trgovinsko ministrstvo je povprašalo trgovinske zbornice, kako da sodijo, če bi stranke same brzojavile. Zdaj lastniki telefonov lahko pod gotovimi pogoji brzojavijo po telefonu tako, da narokujejo pošti brzojavko. Ministrstvo pa hoče uvesti avtomatične brzojavne aparate na Dunaju, v Pragi in v Trstu. Na Dunaju se avtomati takoj uvedejo, če se priglasi 100 abonentov in se obvežejo za deset let, da bodo plačali letno kot abonnement 650 K.

+ Knjigovodski tečaj v Novem mestu se prične dne 27. t. m., točno ob 10. uri dopoldne v ljudski šoli v frančiškanskem samostanu.

+ Volitve v zavarovalnico proti nezgodam se bodo vršile dne 29. t. m. Kdor ni še poslal glasovnic, naj jo takoj pošlje na obrtnopospeševalni zavod v Ljubljano.

— Izobraževalno in zabavno društvo »Kranj« ponovi na sv. Stefana dan, 26. decembra, t. l. ob 3. uri popoldne v »Ljudskem domu« v Kranju zgodovinsko narodno igr »Miklova Zala« v štirih dejanjih (osmih slikah). Dramatiziral Jos. Špicar. — Vstopnina: Sedeži od I. do III. vrste 1 K, od IV. do VI.

vrste 80 vin., ostali sedeži po 60 vin.; stojišča 40 vin. Za nečlane vsaka vstopnica 20 vinarjev več. Dijaške vstopnice po 30 vin. Dobivajo se vstopnice v »Iliriji« v Kranju in pred začetkom predstave pri blagajnici. — K mnogobrojni udeležbi vljudo vabi odbor.

— Katol. slov. izobraževalno društvo Vič-Glince vabi h gledališki predstavi, ki jo priredi na praznik sv. Stefana dne 26. decembra 1910 v »Društvenem Domu« na Glincah št. 193. Začetek ob 4. uri popoldne. Spored: 1. Petje: Dr. Gustav Ipavec: Lipa, poje moški zbor; Razlag-Heidrich: Sirota, poje moški zbor z alt-solo; Gruber: Sveta noč, poje mešan zbor; Gruber: Veseli se, poje mešan zbor s spremljevanjem okrestra. 2. »Na betlehemskih poljanah. Božična igra s petjem v treh dejanjih. Poslovenil Fr. Rihar. 3. »Satan.« Igrokaz v enem dejanju. Vstopnina: Sedeži I. vrste 1 krono, II. vrste 70 vin., III. vrste 50 vin. Stojišča 30 vin.

— Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov na Vrhniki priredi v ponedeljek 26. t. m. ob 6. uri zvečer veselico v »Društvenem Domu«. Uprizorila se bode zanimiva tridejanka »Sinovo maševanje ali spoštuj očeta«. Zatorej prijatelji poštenega razvedrila, na svodenje v ponedeljek v »Društvenem Domu«!

— Iz Dravlj. Odkar imamo tu svoje lastno katoliško izobraževalno društvo, je pri nas čisto novo življenje. Predavanja in druge prireditve nas združujejo in kar nekam prenavljajo. Najnovejši dokaz temu je strojna zadruža, ki je vzrastla iz predavanj v društvu in pa iz potrebe medsebojnega združevanja. Nova strojna zadruža bo imela svoj delokrog le v soseskah Dravlj, Zgornja Šiška in sosednjih vaseh. Pretekli torek je bil I. redni občni zbor. Naš prijatelj župan Belec nam je razložil pravila in dal vsa potrebna navodila. Pristopilo je takoj 31 članov-poseselnikov. Za načelnika je bil soglasno izvoljen posestnik in kmetovalec Franc Tomè; odborniki pa so Jožef Jerinc, Valentin Sirk, Jakob Babnik (Zg. Šiška), Melhior Zorc, Franc Berlič in Rok Kunovar. Slamoreznico in motor s težo 1750 kg in z močjo 5 do 7½ konjskih sil smo že dobili po »Gospodarski zvezi« v Ljubljani od firme Kovarik iz Prosnice. Kmetijsko društvo v St. Vidu ima že nad štiri leta motor iste vrste in od iste firme v rabi in je z njim zelo zadovoljno. Tudi nam Bog daj srečo!

— Iz št. Vida nad Ljubljano. Zavod sv. Stanislava je dobil električno razsvetlavo. — Poslopje nove šole je dozidano do vrha; tudi strešni stol je že postavljen. Do novega leta bo tudi krovce dovršil s kritjem; notranje delce se bo nastavilo spomladi. — Dekliška Marijina družba bo na praznik sv. Stefana predstavljala Sardenkovo »Mater dolorosa«. Na praznik sv. Treh Kraljev pa bodo na šentviškem odru članice dravljanskega katol. izobraž. društva predstavljale žaloigro »Vestalka«. Tudi šentvidski gasilci priredijo njih običajno predpustnico na novega leta.

— Razglednice Zveze Orlov v Ljubljani so dosedaj naročili sledeči odseki: Batuje Selo, Kamnagorica, Ljubljana, Stara Loka, Selce nad Škofjo Loko, Šmartno pri Litiji in Vrhnika. Bratski odseki, sledite tem vzornim odsekom, saj bodele to storili v svojo lastno korist!

— 50letnica »Obzora«. Zagrebški »Obzor« izhaja letos 50. leto. V proslavo tega spomina bo izšla jubilejna 100 strani obsegajoča številka s podobami, v kateri bo opisana zgodovina lista in njegovi sotrudniki.

— Tihotapci tobaka v Bosni. Začetkom tekočega meseca so se v Nevesinju neko noč srečali tihotapci in finančna straža. Prvi so oddali štiri strele, financarji pa šest. Ranjen je bil en tihotapec, eden pa vjet; pri njem so našli 7½ kg tobaka.

— Babice v Bosni se organizirajo v lastnem društvu.

— Kongres bosensko-hercegovskega delavstva se je minolo nedeljo vršil v Sarajevu.

— 50vinarski novci. Nova pogodba o kovanju denarja, bi morala biti prav za prav že sklenjena med Avstrijo in Ogrsko, ker poteče dosedanja pogodba z 31. decembrom t. l. Ravno tako kakor bančni privilegij bo tudi ta pogodba podaljšana za šest tednov. Po novi pogodbi za kovanje denarja naj bi se dovolilo nadaljnje kovanje denarja srebrnih kron, petkronskih novcev in zlatnikov po 100 K. V zadnjem času pa je stavila dunajska trgovska zbornica predlog, naj se kuje tudi 50vinarske novce. V resnici se marsikje opaža potreba nekakega srednjega novca med dvajsetico in krono.

— Novo izumljene slovanske igralne karte. Tukajšnja na novo ustanovljena »Prva slovenska tovarna igralnih

kart», o kateri je opaziti že sedaj veliko zanimanja, je včeraj predložila vzorce novo izumljenih slovanskih igralnih kart posebnim izvedencem v oceno. Kakor se sliši, je bila kritika nad vse pričakovanje povoljna. V kratkem bode vsrečeno vsem, ki se toliko zanimajo za ta novi proizvod.

— Za »Lega Nazionale« je dovolil mestni svet v Trstu podpore 15.000 K. Prejšnja leta je znašala ta podpora navadno 5000 K. Kakor vidimo, zvišujejo se dohodki društvom, ki hočejo razna-roditi Slovence. Sveta naša dolžnost je, da tudi mi pospešimo nabiranje darov za »Slovensko Stražo«. Slovenske ob-čine, poklonite »Slovenski Straži« no-voletni dar. Rodoljubi! O božičnih praznikih in novem letu nabirajmo v družbah veselih Slovencev za prepo-trebno »Slov. Stražo«!

Ljubljanske novice.

Ij II. redni koncert »Ljubljane« se vrši v nedeljo 8. januarja 1911, ob pol 5. uri popoldne v veliki dvorani hotela »Union«. Kakor že omenjeno, velja ta koncert slavju sedemdesetletnice skladata F. Gerbiča in bo temu primerno obsegal izključno njegove skladbe iz starejše in novejši dobe ter dvoje slavljencu ob priliki sedemdesetletnice poklonjenih kompozicij St. Premrla in p. Hug. Sattnerja. Koncert bo deloma sim-foničen, deloma vokalni. Kot simfonik je Gerbič pri nas malo ali nič poznan. Zato bo tem interesantnejše čuti dvoje njegovih simfoničnih del, »Slovansko balado« in »Slovansko rapsodijo«. V obeh je spoznati, kako suvereno Gerbič obvladuje veliki orkester in kako mojstrsko logično razpreda svoje misli. Sosebno rapsodija je velika, skoro pol ure izvajanja potrebujoča skladba, ki se bo jednako, kakor balada prvič javno izvajala. Ker je Gerbič tudi na polju cerkvene glasbe mnogo odličnega zlo-žil, privzel se je v program »Sanctus« in »Benedictus« njegove zadnje inštru-mentalne maše ter »Ave Maria« za ženski zbor s klavirjem in harmonijem, 2 gosli in 2 sopran-solo, ki se je z odlič-nim uspehom opetovano izvajal vpriči najodličnejše poljske družbe na konser-vatoriju v Lvovu. Dalje sta na sporedu dva znana, zelo ljubka mešana zbora, iz katerih veje pristna, nekvarjena poezija iz našega polja in kmečkega življenja, »Žitno polje« in »Čebelar«, zatem St. Premrlav mešani zbor »Pe-sem žrjavov« na besede dr. L. Lenarta, modern, mogočen zbor, ki se bo tu prvič izvajal. — Moški zbor izvaja pet skladb Gerbičevih, komponiranih v narodnem duhu. Od teh bodo štirje po-polnoma novi. — Naša ljubka, po svo-jem pastoznem altu vrlo slovita gospica Peršlova bode prednašala pesem iz Gerbičeve opere »Kres« s spremljevanjem orkestra. — Naš vrli izumitelj L. Bajde pa nam zapoje novo p. H. Sattner-jevo »Deklica in ptič«, veleinteresanten, eden najlepših skladateljevih samospo-vov s klavirjem. Posebej kot interesant-no točko večera omenjamo, da je blago-izvolila gospica profesorica Jarmila Lily Gerbičeva obljubiti svoje sodelo-vanje na očetovem večeru ter prevzela partijo prvega soprana v »Ave Mariji«. Sodeluje orkester »Slovenske Filhar-monije«. — Da nam zamore »Ljubljana« nuditi tako bogat, raznovrsten in originalen program, za čigar kar možno strogo umetniško izvedbo se vestno in marljivo pripravlja, da nastopi njen mešani zbor s približno 150 člani, da ta oblatena in omržena »Ljubljana« ne samo da deluje, nego da tako čvrsto napreduje, to je dokaz njenega resnega kulturnega dela, to je najlepše spriče-valo za one vrste, ki v njej stoje in to so vrste S. L. S. S tem delom, s tako požrtvovalnostjo in disciplino se more pač redkokatero društvo ponasati. — Če se pomisli, da poleg zbora 150 članov in članic uživa poduk v petju okoli 250 dečkov in deklic, da obiskuje poduk v klavirju, solopetju, goslih, teoriji in harmoniji do 120 učencev in da se vse to redno vrši ob tako pičlih sredstvih, tedaj je to gotovo naravnost občudo-vanja in podpore vredno. — Zato naj nikdo, komur je le količkaj prilično, ne zamudi lepega glasbenega užitka tega koncerta. Čim sijajnejša udeležba pa naj ne velja samo delu »Ljubljane«, nego ona naj nedvomno posvedoči, da slovenski rod vé ceniti neprecenljive zasluge, katere ima naš Gerbič danes za slovensko glasbo, brez dvoma naj-zasluzenejši starešina med našimi do-mačimi glasbeniki. Zbor »Ljubljane« mu pripravlja posebno odlikovanje, razmeroma dostojno za izredno delo tega požrtvovalnega rodoljuba. Mi, ki ljubimo neutrudno delo, ob katerem smo zrasli, pokažimo 8. januarja nove-ga leta, da vemo ceniti delo. V tem zna-menju naj bo koncert »Ljubljane« ma-nifestacija za njeno delo in delo nje-

nega slavljenca Frana Gerbiča. — Pri-pominjamo še enkrat, da bo začetek koncerta ob pol 5. uri popoldne in ko-nec ob pol 7. uri zvečer. Nato se vrši komerz v veliki dvorani »Uniona«.

Ij Prihranjeni tisočaki. Prihodnje poletje bodo otvorili na Mirju državno obrtno šolo in v Prulah deško ljudsko šolo. Ker ti dve poslopji ne bosta no-sili potratnih marmornatih tabel za župana Hribarja, bo mestna občina si prihranila s tem vstevši novi poljanski most nad 3000 K. Iz tega se vidi, ko-liko je Ljubljano Ivan Hribarjevo ime stalo že samo po vzdanih ploščah!

Ij Umrl je na Krakovskem nasipu štev. 12 krojaški mojster gospod Gre-gor Hiti.

Ij Vsem slovenskim uslužbencem je odpovedano v hotelu »Pri slonu«. Od 1. aprila dalje bo imel »Slon« samo tuje uslužbence.

Ij Preuredba mestne dvorane je izročena g. mizar-skemu mojstru Ant. Rojini, ki napravi za nove občinske svetnike v dvorani primerne nove se-deže.

Ij Resnica o »shodu« v Vodmatu. V četrtek zvečer je sklical Ribnikar skriven shod pri Prusniku v Vodmatu, ko so nekateri poštenjaki nafarbalili uslužbence električne želez-nice, da našega shoda ne bo. Udelež-ba: deset Predovičevih svinjskih hlapcev, on — Ribnikar, pedagog Reisner, neizogibni ključar Pust in še nekaj ka-pacitet bivše N. D. O. Na shod je prišlo tudi 18 uslužbencev cestne železnice, med njimi pristaži raznih strank, naj-manj seveda ribnikarjeve stranke; po-leg teh je bilo še nekaj drugih vod-matskih firbcev. Železniškim uslužben-cem na čast bodi povedano, da so bili le ti edini, ki spadajo v spodobno in resno družbo, ter so gospodo iz Lju-bljane vlekli, da je bilo veselje. Ribni-kar, gimnazijski profesor Reisner, ki sedaj leta z Ribnikarjem po shodih, ključavničar Pust so kvasili in klatili take, da se je od žalosti jokala celo ljubljanska meglja. Shod je posetil dr. Zajec, ko je ravno priljubljeni Pust s kričavim glasom predlagal nezaupnico (oh, kaj bo, kaj bo!) dr. Peganu in dr. Zajcu. Dr. Zajec je bil le radoveden, kaj hočejo z nezaupnico doseči, vpraša spoštovane zborovalce: »Zakaj pa nezaupnico?« Grobna tišina! Nobenega odgovora! Niti predlagatelj ni prišel do sape, da bi dal na vprašanje sploh kak odgovor. Nato se obrne dr. Zajec na spoštovanega prijatelja Ribnikarja in ga po akademični maniri vpraša, če ga povabi na shod in če je voljan mu dati besedo, apelujoč na svobodo, katero on — Ribnikar — širi po lepi Sloveniji. »Ja, ne vem, ja, ne vem, hmmm; homo vprašali zbor.« »Gospodje! Jaz nimam nič zoper to, da dr. Zajec govori, pa vi ne boste tako neumni (lep poklon za zborovalce!), da mu boste dovolili!« Na to modrost so seveda gospodje zboro-valci vpili vse vprek; Predovičevi hlapci in Pust so seveda tolmačili Rib-nikarjevo definicijo o »svobodi« po svo-je, češ, da rajši poslušajo budalosti, kakor kaj pametnega. Ker se niso mo-gli zediniti — železničarji so lepo mol-čali in občudovali Ribnikarjevo mo-drost (čast jim!) — želi dr. Zajec lahko noč ter odide. Ribnikar in njegovi so s tem le pokazali, kako so se bali, da bi uslužbenci električne železnice ne izvedeli resnice. Mladinsko glasilo pa seveda vriska veselja, ker so Ribnikar, profesor Reisner, Pust smeli govoriti Predovičevim hlapcem ter zbijati »vi-ce« ob kolosalni zabavi in kihanju železničarjev. Mi bi Ribnikarju poklicali v spomin to-le: Enako kot on je začel Arnošt Cham — in danes je srečno tam, kamor meri pot vseh, ki hočejo iz delavstva s pomočjo svinjskih hlapcev briti norce. Ribnikarjevi možgan-ski gangliji imajo poleg obilice drugih lepih čednosti tudi to, da so silno skromni. T a k i s h o d i Ljubljane ne bodo rešili pred prodirajočo ljudsko zavestjo! Tudi položaju uslužbencev električne železnice se s takimi shodi, na katerih ni besedice o strokovnih zadevah železničarjev, nič ne koristi. Ribnikarju in prof. Reisnerju je le za potopljeno liberalno ladjo, ne pa za železničarje. Ob tej priliki naj zavrne-mo tudi grde laži liberalnega časopis-ja, da bi mi bili kedaj proti železničar-jem. Lani smo le svarili železničarje, naj ne gredo na lim liberalcem, ki so vsakega še vedno le potegnili in ki ni-kdar še kaj resnega niso storili. »Slo-venski Narod« pa je bil tisti, ki je pred leti pri predzadnjem štrajku priobče-val inserate, s katerimi je podjetništvo iskalo tuje moči. Po prijateljstvu z li-beralci je še vsakega glava bolela.

Ij Pokrovitelji patronata Vincenci-jeve družbe za mladino v Ljubljani so nadalje postali: g. dr. Fran Derganc, primarij; g. Janez Flis, gen. vikar; g. dr. Vinko Gregorič, primarij; mil. g. Ivan Stariha, škof. in monsig. Anton

Zupančič, profesor dogoslovja. Vivant sequentes!

Ij Vincencijeva konferenca sv. Pe-tra v Ljubljani naznanja tem potom vsem delavnim udom, da se vrši zaradi praznika sv. Štefana seja v torek, dne 27. decembra ob 6. uri zvečer v Marija-nišču. Za polnoštevilno udeležbo se prosi.

Ij K poročilu o umoru v Ljubljani se nam dodatno poroča: Franc Novak, ki je umoril pomočnika Valentina Schweiza, se je izučil za pekovskega pomočnika v Radečah na Dolenjskem. Bil je že tam vnet privrženec liberaliz-ma. Svoj čas je nekoč že tudi tam ča-kal s kamnom na kaplana za župni-ščem. Zanimivo je, da je brat zločinca zdaj istočasno tudi zaprt zaradi tat-vine. Res lepi sadovi lepe vzgoje! Tega umora so pa tudi v prvi vrsti krive številne žganjarske beznice v Ljubljani, na katere bi oblast morala imeti mnogo več pozornosti. Kaj se tu toči, menda sploh nikdar nihče ne preiskuje in vendar bi se ta-ke preiskave redno morale goditi. Tudi naj bi se resno mislilo na ustanovitev ogrevalnic za revne ljudi, kakor imajo to že v Zagrebu in bi take ogrevalnice marsikoga odvrnile od žganjarskih beznic. Morda naj na to misli društvo »Abstinents«, ki naj v pr-vi vrsti tudi začne najodločnejšo vojsko proti vsem žganjarskim beznicam v Ljubljani. — Ka-kor čujemo, je sedaj policija spravila na dan zopet nov dokaz, da se je iz-vršil res umor in ne uboj. Morilec Novak je šel kritičnega večera po Kra-kovskem nasipu in se tam sešel z ne-kim ključavničarskim pomočnikom. Le-temu je začel pripovedovati, da je sedaj izvršil maščevanje nad svojim tovarišem, na katerega je že dolgo ča-sa kuhaj jezo. Povedal mu je natančno, kako živinsko je napravil z njim. Ko sta šla po Karlovski cesti, ga je udaril s kamnom po glavi tako, da je ta sko-raj padel. Prijel ga je nato za roko in peljal pred usodni hlev. Tam je odpel od voza vprežno vago in ga z njo tako po glavi tepel, da se je še vage držalo polno Schweizovih možganov. Nato je namerjal nanj slame in odšel. — Da ga je po vrtu res pripeljal za roko, je tu verodostojna priča. »Že v nedeljo sem ga hotel suniti z nožem« je dejal, »a se mi je smililo.« Pravil mu je tudi, da se je šel posloviti k svojim kolegom v Trnovo, potem pa misli še iti vzeti slovo od matere, češ, saj jo pozneje itak ne bodem več videl. Ko sta še nekaj po-drobnosti govorila, je šel Novak proč in bil kmalu nato aretovan. Pozivajo se pa še vsi tisti, katerim je o zločinu kaj znanega, da se nemudoma zglaste pri policiji, da tako pospešijo preiskavo.

Ij Radi motenja vere je obtožen ljubljanski protestantski pastor dr. Othmar Hegemann. Tož ga dr-žavno pravdnistvo v Libereh radi ne-kega govora, ki ga je imel meseca ma-ja t. l. v nekem kraju na Češkem. Raz-prava bo 28. t. m.

Po svetu.

Klavnica v Čikagi pogorela. V Či-kagi gori velika mestna klavnica. Več zidov se je podrla na ognjegase. Bili so grozni prizori. Poveljnik požarne brambe, njegov namestnik in 29 ognje-gascev je mrtvih, 50 pa ranjenih. Ško-da znaša dva milijona dolarjev. Do-slej so izkopali 15 trupel.

Nad tisoč oseb utonilo. Velikanske povodnji so poplavlile Kvan Naj. Uto-nilo je nad 1000 oseb.

Zopet nesreča v gorah. Komaj se je nekoliko poleglo razburjenje zaradi velike nesreče na Monte Piano, dohaja novo poročilo, da je snežni plaz nad Falzerego prelazu zasul patroljo nad-poročnika Hieblerja. Sreča je bila, da plaz ni bil premočan in da se je nad-poročnik osvobodil in takoj rekviriral pomoč, tako da so vojsake rešili, dasi jih je več nevarno ranjenih.

Telefonska in brzojavna poročila.

VPRAŠANJE O LAŠKI FAKULTETI.

Pulj, 24. decembra. Tu so zborovali laški vseučiliščniki, ki so sklenili, da uvedejo po celi Istri agitacijo za itali-jansko fakulteto.

POLJAKI O KABINETNI KRIZI.

Praga, 24. decembra. »Prager Tag-blatt« poroča, da so bila dozdej glade na krizo vsa pogajanja med frakcijami »Poljskega kola« brezuspešna. Zaradi osebnih nesporazumljenj ni izključeno, da odpošlje »Poljsko kolo« v vlado ose-be, ki niso poslanci. Če se sestavi urad-niško ministrstvo, postane najbrže pol-jedelski minister sekčni načelnik pl. Zaleski, gališki minister krajan pa mi-nisterialni tajnik Rosner, a izključeno ni, da v slučaju uradniškega ministr-stva obdrži Duleba svoje mesto.

NAČRTI BIVŠEGA PORTUGALSKEGA KRALJA MANUELA.

London, 24. decembra. Bivši portu-galski kralj Manuel še vedno upa, da zopet zasede portugalski prestol. Iz Wood Nortona pazno zasleduje vse do-godke na Portugalskem. Manuel na-merava obiskavati predavanja na vse-učilišču v Oksfordu. Prepotovati name-rava tudi angleške kolonije Avstralije, Afrike in Amerike, da prouči angleški vladni sistem.

OTROCI OBOLELI NA ŽIVINSKI KUGI.

Olomuc, 24. decembra. Več otrok je obolelo v Olomucu na znakih živinske kuge, ki so popolnoma slični goveji kugi na gobcu in na parkljih. Dognali so, da so pili otroci mleko krav, obo-lelih na goveji kugi.

NOV PORAZ MEHIKANCEV.

New York, 24. decembra. V Chi-huahuo se je povrnil vojaški vlak, ki je vozil vojske generalu Navarro na pomoč. Vlak so napadli v Alpasu pre-lazu revolucionarji in so se morali vo-jaki vrniti, ko so izgubili 21 mož, 12 jih je bilo ranjenih, 10 jih pogrešajo. Ranjen je tudi polkovnik Guzman.

Mrlič v košari.

Na Dunaju so našli v XX. okraju v veži v košari razsekano žensko truplo, kar je vzbudilo na Dunaju velikansko razburjenje. Dognali so, da je mrlič 40 let stara šivilja Lujiza Weiss. Policija je prišla umora osumljeno, od svojega moža ločeno ženo Bartonek, ker so do-gnali, da je bila košara, v kateri se je nahajalo mrtvo truplo, last Bartoneko-ve. Mrlič je bil pokrit s časopisi. Bar-tonek je stanovala v tisti hiši, kakor rajna Weissova, ki je imela zgolj te sla-bosti, da bi bila rada odpravila grbo in da bi se bila rada možila. Poleg Barto-nekove so aretirali tudi njenega lju-bimca krojača Czernyja. Bartonekova, ki je stara 26 let, kakor tudi njen lju-bimec, zanikavata krivdo. Policija so-di, da je zadavila rajnico Bartonek, Czerny ji je pa pomagal razsekati raj-nico. Na rokah Bartonekove so našli krvne sledi. Czerny ne priznava ničesar, a je zelo pobit in je jokal, ko so ga po zaslišavanju odvedli v zapor. Preiskava je dognala, da se je izvedel ro-parski umor. Pri rajnici namreč niso dobili več dragocenosti, ki so bile za-stavljene potem, ko so rajnico pogrešili njeni starši, ki so tudi sami agnos-cirali truplo rajnice. Umora osumljena Bartonek je bila prijateljica rajnice. Policija je zbrala proti Bartonekovi že veliko dokazov. Najbolj obtežuje Barto-nekovo, ker so našli v peči tri gumbe, o katerih se je dokazalo, da so bili last umorjene Bartonekove prijateljice, ker je bila odeja v kateri je bilo zavito raz-sekano truplo last Bartonekove, da so našli na njenem stanovanju oni del »Kronen Zeitung«, ki se popolnoma zla-ga z onim delom, ki je bil najden pri truplu in ker so našli v peči Bartone-kove sežgane človeške prste. Umorjena Weiss je bila pohabljen oseba, ki bi se pa jako rada možila in je že dolgo časa iskala osebe, ki bi ji naj »odpravila grbo«. Menda je za to njeno slabost ve-dela Bartonek, jo izvabila k sebi in jo umorila ter oropala. Enkrat je že raj-nica plačala za odpravo grbe 120 K, a seveda je grba ostala. Na sled, da je morebiti Bartonekova morilka, je nave-del policijo brat rajnice. Rajnični brat je železniški uradnik. Policijski urad-nik ga je zaslislal na kolodvoru, ko še ni znal, da je sestra umorjena. Izpove-dal je, da je bila rajnica prijateljica Bartonekove. Bartonekova je stanova-la kakih deset korakov proč, kamor je bila postavljena košara. Očeta umorje-ne rajnice so celo zaslišali v stanovanju Bartonekove in je bila »prijateljica« popolnoma hladna pri zaslišanju.

Štaterske novice.

Š Izdajalsko dejanje slovenskih li-beralcev. Iz St. Lenarda v Slov. goricah se nam piše: Širnemu svetu je znano, kako se moramo Slovenci v osrčju Sl. goric, v St. Lenartu, boriti zoper šul-feranjsko šolo. Naval Nemcev in nem-čurjev na naš Lenart in njea sloven-sko okolico je zadnji čas naravnost sa-tanski. V St. Lenartu samem nastopajo Slovenci obeh strank edini in složni proti skupnemu sovragu. Kajti če se enkrat nesrečni šulferajn vgnjezdí in vkorenini v St. Lenartu, razprostril se bo smrdljivi nemčurski duh po vseh Slov. goricah. Po dolgoletnem trudu smo iztrgali Slovenci nemškutarjem občino za občino v šentlenartski oko-lici iz rok. Pred leti so bili še večino-ma vsi okoliški občinski zastopi v ro-kah najzagrizenejših kmečih in trš-kih renegatov. Če smo kje zmagali, zmagali smo z glasovi poštenega, zave-dajočega se kmečkega slovensk. ljud-

stva. Glasove nemškutarških štajercijancev smo možato odklanjali. A kaj so storili dne 19. decembra 1910 takozvani slovenski (??) liberalci v okoliški občini Gočova? Da bi strmoglavili iz občinskega zastopa kremenite slovenske, katoliške moče, združili so se pri občinski volitvi z »Nemci«, renegati, štajercijanci! Posrečilo se jim je žalibog. V tretjem razredu so zmagali s celimi štirimi glasovi večine. Omeniti moramo, da so z liberalci volili vsi tisti nesrečneži, ki pošiljajo svojo dečo v šentlenarsko šulferanjsko šolo. In te zmage je vesel »Narodni Dnevnik«, ki je hitel brzojavno sporočiti svojim »narodnim« čitateljem to »veselo« vest. Solnce, skrij se za oblake pred temi narodnjaki! Kaj poreče k temu veliki Sokol dr. Gorišek, ki je dajal generalu štajercijancev-naprednjakov v Gočovi znanemu Krambergerju direktiva? Kaj poreče k tej »zmagi« celjska »Narodna stranka«? Saj vemo: Veselila se bo z vsenemško Marburgerco, ki kar veselja poskakuje radi te volitve! Narodnjaki pa taki, vi liberalci!

š **Novo čitalnico v Celju** v hotelu Teršek osnuje takoj po Novem letu slov. kat. izobraževalno društvo oziroma snujoče se slov. kat. politično društvo za savinjsko dolino. Opozarjamo somišljenike, da se na to ozirajo pri svojih dispozicijah.

š **V imenik odvetnikov** se je dal vpisati vpokojeni deželne sodnije nadsvetnik g. Al. Gregorin in je vstopil v pisarno dr. I. Benkoviča v Celju.

š **Mariborska čitalnica** priredi dne 31. decembra 1910 Silvestrov večer v »Narodnem Domu« v veliki dvorani. Na sporedu so razne pevske in druge zabavne točke.

š **Medvedovo igro »Za pravdo in srce«** bodo igrali mariborski Orli na dan Sv. Treh Kraljev dne 6. januarja zvečer v dvorani mariborskega »Katol. delavskega društva«, Flössergasse 4. V Mariboru še igra ni bila na nobenem odru. Opozarjamo vsa okoliška društva in slovenstvo mariborske okolice in Maribora k tej predstavi.

š **Kako delajo nemškutarji volilce?** V Žičah pri Konjicah bi radi tamošnji štajercijanci spravili občino v svoje kremple. Ker nimajo ljudstva za seboj, fabricirajo pridno glasove. Trije »veleposestniki« so se priglasili kot fabrikanti cementa, dasiravno se jim niti ne sanja, kako se izvršuje cementna industrija. A upamo, da bodo slovenski močje o pravem času preprečili štajercijansko nevarnost.

š **Politične demonstracije v gledališču.** V Gradcu so skušali 21. t. m. v gledališču demonstrirati nekateri nemško nacionalni dijaki in drugi smrkavi ljudje na galeriji ter v parterju proti predstavi opere »Quo vadis?« s tem, da so žvižgali. Demonstrante pa je navzoče občinstvo sprejelo z gromovitim odobravanjem opere. Po končani predstavi, so se demonstranti zbrali pri izhodu z odra ter so tamkaj razgrajali nadalje. Ko so sprejeli nekega igralca, ki je v predstavi nastopil, s fuj-klici, je ta priložil nekemu golobradcu pošteno zaušnico. Občinstvo je zavzelo stališče proti demonstrantom in slabo bi se jim godilo, ako bi ne popihali urnih krač izpred gledališča.

š **Velika čast.** 22. t. m. sta ptujski župan Ornik in načelnik ondotne nemške šole Štering potovala v Gradec ter tam izročila diplomu častnega občanstva ptujskega mesta pesniku Petru Roseggerju. Peter Rosegger ima preveč zaslug kot pisatelj in plemenit mož, da bi mu privoščili čast biti častni občan tistega ptujskega mesta, koder Nemci vladajo s pomočjo veleprodukcije šnopsa, s katerim razširjajo kulturo po deželi. Mi Petru Roseggerju izrazimo tem potom svoje odkritosrečno obžalovanje, in želimo, da se kmalu oglasi kako res nemško in kulturno mesto, da saj nekoliko paralizira pesniku od ptujske občine prizadeti udarec.

š **Nov brivec** v Mariboru. V hiši dr. Kaca v Tegetthofovi ulici št. 22, je odprh Hrvat Gjuro Gredlić novo brivnico.

š **Novice iz Celja.** Bivšemu celjskemu županu Rakuschu so morali odžagati nogo pod kolenom. Kri se mu je radi neke rane zastrpila in se je bilo bati, da mu bodo morali celo nogo odrezati, kar pa še itak ni izključeno. K itak akutnemu položaju se mu je še pridružila diabetika. Obiskat ga je prišel njegov sorodnik župnik Jocherl iz Puntigama pri Gradcu. — Božičnica za slovenske otroke zadnjo nedeljo pri »Belem volu« v Celju se je krasno obnesla. Vse točke so se precizno izvajale. Prireditev se bo na Stefanovo zopet ponovila. — Na Božič se bo v Marijini

cerkvi pod vodstvom organista g. Karola Bervarja proizvajala Hubadova latinska jubilejna maša s spremljevanjem pozaun in harmonija. Sodelujejo člani celjske mestne godbe.

š **Maribor** dobi meso iz Argentine. V seji mestnega sveta mariborskega je poročal mestni svetnik Havliček, da bo tudi Maribor deležen dobrote argentinskega mesa. Družba »Austro - Amerikana« je ponudila mariborskemu mestu 10.000 kg tega mesa, ki pride koncem jan. ali v začetku febr. v Trst. Cena mesu bi bila, postavljenemu na trg 1 K 23 v. Mestni svet pa je takoj pokazal svoje »prijazno« lice za delavsko in drugo ljudstvo s tem, da so dali drobno razprodajo izvršiti mariborskim mesarjem, ki zahtevajo, da se jim dovoli prodajo mesa po 1 K 40 v in 1 K 50 v za kilogram. Vprašamo, koliko pa bo s tem pomagano draginji, če je samo po 10 do 15 v razlike med argentinskim in domačim mesom?

š **Hčer ukradla očetu vola, da bi se mogla poročiti.** Posestniku Martinu Cvirnu v Rožnem pri Rajhenbergu je bil 19. t. m. ukraden iz hleva vol, vreden 450 K. Tatvino je izvršila njegova hčer, ki je gnala vola v Sevnico, da bi ga prodala in z izkupičkom odpotovala za nekim fantom, ki se je izselil iz tamkajšnjega kraja. Sedaj hladi hrepeneenje po svojem izvoljencu pri okrajni sodnji v Sevnici.

Najvažnejše je, da se kupi **perje** in **puh** popolno čisto in brez vsega duha. Tako **perje** in **puh** se dobi pri znani tvrdki

Anton Šarc Ljubljana
Selenburgova ulica šte. 5
na vogalu Knafljeve ulice (nasproti glavne pošte).

2565

BILINSKA
KISLA VODA
Izborna dietična namizna pijača.
O dobroti Bilinske vode naj se vpraša domači zdravnik. Dobi se pri Miheli Kastnerju v Ljubljani. 2590

NESTLÉ-jeva
Priznana redilno sredstvo **moka za otroke**
Za zdrave in bolne otroke kakor tudi za bolne na želodcu.
Obvaruje in odstranjuje otročjo drisko in bljuvaje, črevesni katar.
Knjižica: Otroška hranitev zastoj pri NESTLÉ
Dunaj 1. Biberstrasse 11.

Išče se gospodinja

v starosti od 30 do 40 let, k samskemu gospodu brez otrok, srednje starosti ki ima dobro idočo gostilno na ugodnem prostoru v sredini mesta Zagreba, zato išče boljo in večšo gospodinjjo, ki zna voditi kuhinjo in gospodarstvo. Prednost imajo bolje kuharice, sobarice (tudi vdove) z nekoliko gotovine ali mirovine; gotovina in bodočnost se ji zanesljivo zajamči, ker bo lastnica polovice gostilne, ter bo sploh gospodinja čez vse. Pismene toda natančne ponudbe naj se pošljejo (po možnosti s sliko) pod naslovom: »Gostilničar srečna bodočnost« št. 199 pošte restante glavna pošta, Zagreb. Na pisma brez popolnega naslova ne odgovarjam. Slika in odgovor vrača se pod največjo diskrecijo takoj franko. 3815

Za slabokrvne in prebolele
je zdravniško priporočano črno Dalmatinsko vino najboljše sredstvo 2501
4 steklenice (5 kg) franko K 4.—
BR. NOVAKOVIC, Ljubljana.

Sprejme se več 3673
kovaški pomočnik
ki je dobro izučen, ter
jermerarski pomočnik
ki se razume na lakiranje, tapčiranje in izdelovanje komatov. — Vsa oskrba. — Obrniti se je na:
Anton Sporčič, obrtnik, Gospič (Hrvaška).

Zahvala. 3823

Povodom bridke izgube našega ljubljene, nepozabnega nam sina in brata, gospoda

Antona Muhiča,

šestsošola mariborske gimnazije

ki je 19. t. m. mirno v gospodu zaspal, se najpristrčneje zahvaljujemo preč. g. prof. dr. Antonu Medvedu za vodstvo sprevoda in za prekrasni nagrobni govor, nadalje preč. gg. domačim duhovnikom in preč. g. ljutom. kaplanu A. Lovrecu za spremstvo k večnemu počitku. Zahvaljujemo se tudi vsem njegovim sošolcem za krasni venec in za udeležbo pri pogrebu, kakor tudi g. šolskemu vodju J. Mihaliču in c. učiteljstvu za spremstvo šolske mladine, slv. pevske-mu društvu pod vodstvom g. V. Kocbeka za tolažilno nagrobnico, sorodnikom, prijateljem, znancem in vsem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti. R. i. p!
Ženik pri Sv. Jurju ob Ščavnici, dne 22. dec. 1910.

Žalujoča rodbina.

Zahvala. 3824

Povodom prerane nam izgube nepozabnega soproga, ozir. očeta, brata, strica in gospoda

Ivan Nastrana

posestnika in mlinarja na Homcu in Radomljah

izrekamo tem potem najpristrčnejšo zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za vse izraze sožalja. Zlasti se zahvaljujemo prečastiti duhovščini iz Radomlja, Homca in Kamnika, za lepi pogreb ter bratom »Orlom« iz Radomlja in Homca za spremstvo na zadnji poti.

Zahvaljujemo se gg. pevcem za v srce segajoče žalostinke darovalcem prekrasnih vencev, osobito za prekrasni venec občine Radomlje.

Na Homcu, 23. decembra 1910.

Globokožalujoči ostali.

Zahvala.

Vsem onim, ki so mi med boleznijo in ob smrti mojega ljubljene, nepozabnega soproga, gospoda

Antona Jugovića

posestnika in pekovskega mojstra

izkazali toliko presrečnega sočutja, dalje onim, ki so dragemu pokojniku dali zadnje spremstvo in darovalcem lepih vencev izrekam svojo najodkritosrečnejšo zahvalo.

Krško, 22. decembra 1910.

3812 **Amelija Jugović.**

Opozarjamo

na novo vrsto valjanih »Pekate!«, enako doma delanim za juho in prikuho. Dobi-vajo se le v rumenih ovojih po 1/2 kg v najfinejših kakovostih z napisom in sliko:

»Stiri rumenjaki«

»Osem rumenjakov«

637

Sprejme se

potnik

ki ima veselje za potovanje proti proviziji z usnjem. — Ponudbe pod »J. A.« na upravništvo »Slovenca«. 3813 3-1

Dobro vpeljana

3817 3-1

kovačnica

in orodje se odda takoj za več let v najem blizu Ljubljane. — Kovač mora biti izurjen pri konjih in v drugem delu. — Naslov pove uprava »Slovenca«.

Uradnik

v ljubljanski okolici, čedne postave, 28 let star, značajan in soliden, išče primerne neveste v starosti 18 do 30 let, katera bi prinesla za nakup ene lepe hiše z vrtom nekaj gotovine.

— Ponudbe, če mogoče s sliko, katera se takoj vrne, naj se pošljejo na upravo »Slovenca« do 31. t. m. 3825

3811

Dobro idoča

10

gostilna

s posestvom, gospodarskimi poslopji, lepim vrtom itd. se daje na Savi pri Jesenicah takoj v najem.

Gostilna se nahaja ob glavni cesti v neposredni bližini tovarne. Natančnejša pojasnila daje ZASTOPSTVO GÖSSOVE PIVOVARNE na Jesenicah, Gorenjsko

Vsem prijateljem in znancem kličem

Vesele božične praznike
in veselo novo leto!

1911

Fran Čuden

urar, trgovec in posestnik

v Ljubljani.

3821

Učenec

s primerno šolsko naobrazbo in dobro izurjena

prodajalka

se takoj sprejmeta pri

3822

A. Sušnik

Ljubljana, Zaloška cesta 21.

V Ameriko in Kanado
zložna, cena in varna

vožnja s **Cunard Line**

H 544 52

Bliznji odhod:

iz Trsta, domačega pristanišča: Pannonia 18. januarja, Ultonia 17. febr., Saxonia 4. marca 1911, iz Liverpoola: Lusitanija, največji in najlepši parnik, 7./1., 28./1., 18./2. 1911. Mauretania, 21./1., 11./2., 4./3. 1911.

Pojasnila in vožne karte pri **Andrej Odlasek**, Ljubljana, Slomškove ul. 25, bl. cerkve Srca Jezusovega.

Cena vožnji Trst-New-Jork III. razr. K 180— za odraslo osebo všteti davek in K 100— za otroka pod deset let všteti davek.

Vsak vprašuje

kje bi dobro in poceni nakupil 3570

božična in noveletna darila.

Da ustrežem želji cenjenega občinstva, bodem ravno ob tej priliki prodajal vse v zlatarsko stroko spadajoče predmete kakor: uhane, prstane, verižice, zapestnice, moške in damske ure itd. po najnižjih cenah ter jamčim za pristno blago.

Staro zlato, srebro in drage kamne kupujem ali jemljam v zameno.

Cenjena naročila kakor izdelovanje novih predmetov ter popravila izvršim kar najhitreje ter po izredno nizki ceni.

Lud. Černe

ludlar, trgovec z urami ter zapriseženi sodni conlec

Ljubljana,

Wolfova ulica šte. 3.

Božična darila!

orodja itd., itd., vse v naimodernejšem slogu.

Preden si nakupite božičnih daril, blagovolite si ogledati še moje izložbe in presodite cene! — Potrudite se potem v mojo trgovino, kjer se Vam daje drage volje vsaktera pojasnila, da se pripravite in odločite se bodele takoj, da si nabavite svoje potrebščine le pri domači tvrdki

H. SUTTNER, LJUBLJANA, Mestni trg ali Sv. Petra cesta. Specialna trgovina najnovejših predčizjskih ur moje lastne tovarne ur v Svici z znakom »IKO«.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine, juvelov ter briljantnih nakitov itd., istotako ogromna izbira kina-srebrnega blaga kakor nastavkov, jedinega Postrežba strogo solidna! Cene najnižje! Telefon 273. Brzojavni naslov: »H. SUTTNER«. Na pismena vprašanja so odgovorja z obratno pošto. Cenik pošiljate prosto.

Razne stvari.

Socialno - demokratski delodajalci. Kolika je skrb socialnih demokratov za delavce, je že dovolj znano. Tozadevni odstavci pa je obogatel za dogodbico, ki se je dovršila v Halle ob S. Tamkaj so dobili tiskarji in črkostavci uradnega meščanskega lista »Hallesches Volksblatt« istotako, da se jim zviša plače, pri čemur so se sklicevali na »meščanski« list. Da bi se prepričal o resnici, je poklical poslovodja socialno-demokratskega strankinega lista telefonično ravnatelja lista »General-Anzeiger«. Pri tem je svaril tega pred zvišanjem delavskih plač ter je opozarjal na novi tarif, ki bo stopil šele s 1. januarjem 1911. v veljavo ter bo prinesel znatna povišanja v mezdah. Ravnatelj se je nato razgovarjal o zadevi z zaupnikom svojega tiskarskega podjetja in tako je prišla v javnost socialno-demokratska ljubezen za delavstvo. Seveda je protestirala energično krajevna skupina organiziranih tiskarjev proti takemu oškodovanju njihovih interesov. Toda pomagalo ni nič. »Volksblatt«, glasilo socialnih demokratov, ni hotel prinesiti poročila o zborovanju tiskarjev. »Korrespondent«, organ socialno-demokratske tiskarske zveze, ki je bil prej vedno v laseh s socialnodemokratskim strankinim vodstvom, je prinesel le brezpomembno notico ter je glavno stvar zamolčal. Taki so rdeči delodajalci!

Rdeči sodrugi med seboj. V socialnodemokratski stranki je zelo žalostno. Centralisti in separatisti se koljejo med seboj, kolikor je le mogoče in ta boj se niti ne omili ob grobu njihovega sodruga, kot se poroča v nekem slučaju. Pred nekaj dnevi je umrl v Brnu eden najstarejših boriteljev za avstrijsko socialno demokracijo, sodrug Zacharias. Ob njegovem grobu sta govorila poslanec Niessner in centralistični tajnik Jura. Ko pa je hotel govoriti tudi separatist, sodrug Burian, eden prvih sotrudnikov umrlega Zacharije v socialno-demokratskem gibanju, je začela nenadoma igrati godba delavskega izobraževalnega društva, da bi onemogočila Burianu govor. Burian pa se ni pustil prepoditi ter je nadaljeval govor, ko je prenehala igrati godba, med glasnim protestom in ugovori centralistov. Prišlo bi kmalu do pretepa med centralističnimi in separatističnimi socialnimi demokrati bo odprtem grobu sodruga Zacharije, ki je bil ustanovitelj brnske socialne demokracije. Ako se kaže rdeče »bratstvo« že sedaj v takih oblikah, kaj bi šele bilo, ako bi ti čedni bratci dobili kedaj premoč v javnih upravnih zastopih.

Hofrichter. Pred nekaj dnevi se je pisalo po časopisih, da je poizkusil znani Hofrichter se usmrtiti. Ravnatelj vojaške kaznilnice v Möllersdorfu izjavlja, da je ta vest brez vsake podlage. Prvi dan, ko so izročili Hofrichterja v ječo, je bil res zelo pobit, ko je izvedel, da noče njegova žena ničesar več vedeti o njem ter da veruje v njegovo krivdo. To pa je trajalo samo par dni. Od tedaj pa se je popolnoma izpremenil; je z apetitom ter zatrjuje, da je nedolžen. Hofrichter sedi v samotni celici, ker še vedno poizkuša dobiti zveze z zunanjim svetom. Utihotapljati izkuša namreč pisma iz ječe, kar pa se mu doslej še ni posrečilo. Edino opravilo ima z učenjem angleškega jezika, ker so mu dali neko tozadevno knjigo na razpolago.

Delavec postal milijonar. 19. decembra je došel v New-York Škot Jon Cluskey, ki si je celo svoje življenje služil kot delavec v potu svojega obraza kruh. Sedaj pa je došel v Ameriko, da prevzame dedščino en milijon dolarjev svojega umrlega brata, ki je pred leti izginil. Jon Cluskey se je izselil pred pol stoletjem iz Irskega v Ameriko, kjer je postal lastnik kartonažne tovarne. Pred tremi leti se je vrnil s pridobljenim premoženjem v domovino, da bi poiskal svojega brata, o katerem ni ničesar slišal skoro pet desetletij. Jon pa se je medtem preselil na Škot-

Priporočamo našim gospodinjam pravi :FRANCKOV:
kavni pridatek z tovarniško znamko :kavni mlinček:
iz zagrebške tovarne.

Sl. zaga 11. V. 1161, 12. 9. 11. V.

ske in nihče ni vedel, kje biva. Ne da bi kaj opravil, se je vrnil James v Ameriko, kjer je umrl letos meseca julija. Oporoke, v kateri je določil svojega brata za edinega dediča, ni izpremenil. Začelo se je težavno iskanje srečnega dediča. Končno se je posrečilo nekemu newyorškemu odvetniku, da ga je izsledil na neki farmi pri Glasgowu. Našel je 60-letnega moža, ko je nakladal na polju na vozove krompir in druge reči. Mirno je poslušal Škot veselo novico ter odgovoril tudi popolnoma mirno: »To je lepa vsota denarja, ki naj bo moja. Toda pustite me, da dodelam, potem mi lahko priporočate dalje.«

Poslopje za socialne namene je sezidalo mesto Kolin. V tem poslopiju je splošna posredovalnica za delo, oddelek za ženske hišne posle, mestna zavarovalnica proti brezposelnosti pozimi, posredovalnica za stanovanja, posredovalnica za službe v gostilniški obrti, kakor tudi pisalna dvorana za trgovske nastavitelje. Taka združitev socialnih naprav je gotovo nadvse umestna, posebno, ker more cela vrsta teh naprav plodonosno delovati skupaj, ako se dela olajšujejo skupno, roko v roki.

Skrajšani delavni čas v raznih podjetjih nikakor ne more imeti za posledico manjše delavne zmoglosti. V neki predilni tovarni v Bochoitu na Pruskem so skrajšali delavni čas od 10 na 9 ur, da bi podjetje prihranilo pri plačilih delavcem ter da bi se zmanjšala produkcija. Pri mesečnem zaključku pa se je konstatiralo, da so se produkcija in temu primerno tudi službi delavcev celo za nekoliko zvišali od prejšnjih mesecev. Delavci, ki so bili večinoma v akordu, so z večjo marljivostjo dosegli, da ni samo njihov zaslužek ostal v enaki višini, pač pa se je še zvečal. Torej je resnično dejstvo, da skrajšanje delavnega časa ne more biti vzrok, ako se manj naredi v kakem podjetju.

Zahvala.

Vpokojeno delavstvo c. kr. tobačne tvornice si šteje v dolžnost, da se tem potom najtopleje zahvaljuje pred vsem našim vrlim državnim poslancem in tudi vsem onim gospodom, ki so s svojim uspešnim delovanjem kaj pripomogli, da so se tako sijajno izboljšale pokojnine tudi že vpokojenemu tobačnemu delavstvu. Visoki gospodje naj bodo prepričani, da so storili neizmerno veliko dobroto ubogemu trpečemu delavstvu. Zato pa iz dna hvaležnega srca kličejo vsi: Bog plačaj stotero!

Za vodstvo vpokojenega ljubljanskega krščansko-socialnega tobačnega delavstva:

Ana Bahar,
Jernej Baraga,
Julija Pavlin,
Marinko Katarina.

**Fattinger-jeva
pogača za pse**

nedvomno najboljša piča za pse
vseh pasem. 3213

Zaloga v Ljubljani:

Peter Lassnik.

„Underwood“ :

Underwood-pisalni stroj ima vse moderne vrline in neomajno trpežnost. — Zahtevajte cenik in imenik lastnikov „Underwooda“, da se sami lahko prepričate o teh vrlinah. Nabavite si ga in imeli boste večjo korist nego jaz.

V zalogi pri:

3685

J. Perko, Ljubljana, Marije Terezije cesta 7. I.

Cez 350.000 komadov v uporabi!

Zaloga oblek A. KUNC
Ljubljana, Dvorni trg šte. 3

priporoča:

velikansko izber priznana solidnih izdelkov iz lastne delavnice.

Strogo solidna postrežba po najnižjih stalnih cenah.

3312

Št. 38747.

Razglas.

3693

C. kr. poljedelsko ministrstvo izdalo je dovoljenje, da se sme večja množina argentinskega mesa tudi v Ljubljano poslati in tukaj občinstvu oddajati.

Vsled tega se po naročilu c. kr. deželne vlade v Ljubljani z dne 29. nov. 1910, št. 28906 javno naznanja, da je argentinsko meso podvrženo vsem onim preglednim predpisom, ki so veljavni za prodajo domačega mesa v Ljubljani. Prodajalnice z argentinskim mesom morajo biti označene s posebnimi napisi in nikakor ni dopuščeno argentinskemu mesu privedati meso in kosti druge provenijence.

Prestopki teh predpisov kaznovali se bodo po § 64. zakona o živinskih kužnih boleznih z leta 1909, drž. zak. št. 177.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 20. decembra 1910.

Za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane začasno postavljeni
c. kr. deželne vlade svetnik:

Laschan I. r.

Grand hotel Union

**VESELE BOŽIČNE
-- PRAZNIKE --**

želi

vsem velecejenim gostom, zahvaljujoč se
za obilno dosedanje zaupanje in naklonje-
nost ter proseč, da se enako zaupanje ohrani
tudi v bodoče.

Z velespoštovanjem

-- ravnateljstvo --
hotela „Union“

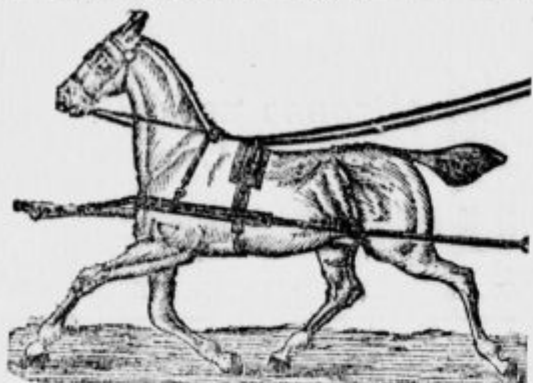
3675

Hotel Liburnija

(Narodni dom v Voloskem)

Edini popolno slovenski hotel v zdravilišču Opatija, stoji ob državni cesti v bližini postaje električne železnice. Oskrbljen je z vodovodom in električno razsvetljavo. Sobe imajo krasen razgled na morje. V hotelu se nahaja restavracija z izvrstno kuhinjo. Točijo se znamenita istrska in dalmatinska vina. Cene zmerno. Priporoča se

Marija Medved, najemnica.

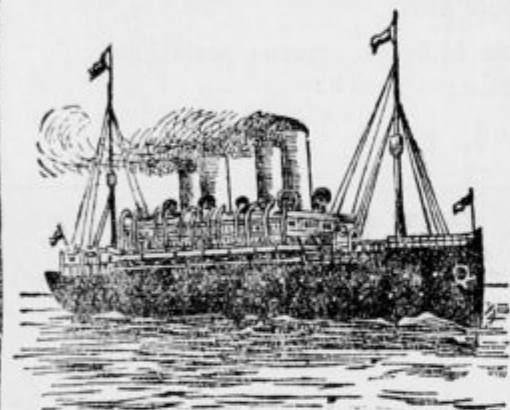
JOSIP STUPICA

jermerar in sedlar

v Ljubljani, Slomškova ulica številka 6. Priporočam svojo bogato zalogo najrazličnejših konjskih oprav kakor tudi krasno opremljene kočije, druge vozove in najrazličnejšo vprežno opravo, katero imam vedno v zalogi, kakor tudi vse druge v sedlarsko obrt spadajoče potrebščine kakor tudi že obrabljene vozove in konjske

V AMERIKO

je in ostane z novimi parniki

VELIKANI:

Kaiserin Auguste Vik-	1704	1-1
torja	25.000	ton
Amerika	24.000	"
Cleveland	20.000	"
Cincinnati	20.000	"
President Lincoln	20.000	"
President Grant	20.000	"

Brezplačna pojasnila daje:

FR. SEUNIG

Ljubljana, Kolodvorska ul. 28.

C. kr. oblastveno potrjeno učilišče
za krojno risanje
Franja Jesih
Ljubljana, Stari trg št. 28.
Dobi se tudi kraj po životni meri.

Tovarna za kovinsko blago in zvonolivnica

J. HILZER & KO.

Dunajsko Novomesto. Telefon 145. se priporoča za nabavo zvonov, melod. in harmon. zvonila vsake velikosti in glas, jamstvo za določen in poln glas, najdlješje vglasitev in najboljši material. Stojala za zvonove iz kov. železa ali lesa. Lahkotno zvonjenje, najboljši način teka. Nagla izviritev, najnižje cene. Ugodni plačilni pogoji. Stari nerabni zvonovi se sprejmo v prelitje, ravnotako se izdelujejo železna stojala najboljšje konstrukcije z dolgoletnim jamstvom. Proračeni in prospekti vsak čas zastoj in franco na razpolago, enako tudi priporočila kakor tudi priznala pisma. 2570

Podjetje betonskih stavb!

BRATJE SERAVALLI & PONTELLO

Ljubljana, Slomškova ulica št. 19.

Kiparstvo in tvornica umetnega kamna.

Različna kamnoseška dela iz umetnega kamna, izvrševanje cementnih cevij, stopnic, postamentov, balustrad, strešnih plošč, raznovrstnih plošč za tlakanje, vodometrov, korit in vodovodnih mušljev, korit za konje in govedo, ornamentov, kipov, fasad, plošč in desk iz mavca za stene in stropne. — Zaloga kameninastega blaga in samotne opeke.

Vsa dela so solidno in strokovnjaško izvedena. Cena najnižja. Jamstvo. Zastopstvo svodov patent „Thul“

Razpis.

Razpisuje se
služba drugega občinskega redarja.

Letna plača je K 1020— in ima vso prsto obleko.

Prošnje se sprejmejo do 29. t. m. v tukajšnji urad. Sprejme se ga takoj.

Zupanstvo Jesenice,

dne 16. decembra 1910. 3653

Kupite **Kašelj** hripavost, katar in zasliženje, oslovski in dušljivi kašelj nič drugega, kakor fino dišeče:

Kaiserjeve prsne karamelo s „tremi smrekami“

5900 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in privatnih oseb dokazuje gotov uspeh.

Zavoj 20 in 40 vinarjev. Ovojček 60 vinarjev. Dobi se: Ljubljana, lekarnar: Trnkoczy, Sušnik, Piccoli, Leustek, Bohine, Cizmar; drogerije: Kanc, Cvancara („Adrija“). — Lekarnar: Park, Idrija; Bergman Novo mesto; Andrijačič, Novo mesto; Hus, Vipava; Wacha, Metlika; Roblek, Radoljica; Brilli, Ljilja; Savnik, Kranj; Baccarini, Postojna; Močnik, Kamnik; Burdich, Skofja Loka; Roblek, Trzin; Koželj, Jesenice; Kandauer, Mengeš; V. Arko, trg. Semožece. 2982 24

Najnovejša trgovina glasovirjev

G. F. Jurásek 2711

prvi in edini češko-slovenski uglaševalec glasovirjev in trgovec

Ljubljana, Poljanska cesta 13 I

priporoča glasovirje, pianine, harmon je nepre-sežne v dobri kakovosti glasu in solidni sestavi edine slovenski izdelki od 450 K višje, harmoniji pa od 150 K višje. Vsa v to stroko spadajoča popravila, kakor tudi uglaševanja vseh sistemov glasovirjev izvršuje po jako nizkih brezkonkurenčnih cenah. Imenovana trdka vzame stare glasovirje v račun za najvišjo ceno, ako se pri nji kupi nov glasovir. Za vsak pri njej kupljeni instrument jamči imenovana trdka 10 let. „Glasbeni Matici“ in drugim slov. zavodom uglašuje glasovirje edinele

koncesionirana trdka Jurásek.

Javna prodaja. 3659 (1)

Pri posestvu k št. 51. v Dravljah se bodo na javni dražbi prodale njive in travniki, pripadajoči k posestvu h. št. 51 v Dravljah po domače „PRI MIHELNU.“ 27. decembra, to je na št. Janžev dan. Prodaja se vrši dopoldne ob 9. uri na licu mesta.

Gramofone

najboljše vrste po najnižji ceni, posebno izvrstne avtomatične za gostilničarje priprave, priporoča

Ivan Baželj, Ljubljana
Marije Terezije cesta 11 (Kol. zej).

Ravnokar so izšle najnovejše plošče 25 cm. premera po K 3-50, 1000 igel samo 2 K. — Ceniki na zahtevo franco. 1 1

Pri županstvu občine Jezersko na Koroškem se vrši dne 28. decembra popoldne ob 1. uri v „Kazini“ javna dražba glede prodaje 1500 komadov 3816

smrekovih hlodov

Cenjeni kupci se vladno vabijo, da se te dražbe udeležijo v velikem številu.

Županstvo občine na Jezerskem

dne 17. decembra 1910.

Štev. 1151

Razpis.

3619

Pri „Društvu v pospeševanje obdelovanja Ljubljanskega barja“ v Ljubljani je s 15. februarjem l. 1911 izpraznjena služba provizoričnega

travniškega mojstra.

S to službo so združeni dohodki letnih 1200 K, ki se morejo po zadovoljivim službovanju primerno zvišati.

Prosilci s potrebno kmetijsko naobrazbo naj pošljejo, svoje z dokazili o usposobljenosti opremljene prošnje podpisaneu odboru

do 15. januarja 1911.

Odbor „Društva v pospeševanje obdelovanja Ljubljanskega barja“ v Ljubljani Salendrova ulica št. 3. Ljubljana, dne 15. decembra 1910.

Dekle

poštenih staršev, zanesljiva, ki zna nekoliko šivati mogoče tudi kuhati, ima veselje do trgovine, in gostilne na deželi se sprejme po dogovoru. — Naslov se izve pri upravnistvu „Slovenca“. 3700 1

Prodaja se malo kmetija

po zelo nizki ceni z vso pripravo. — Pojasnila daje Ivan Jereb, trgovec in fotograf, Sestranska vas, pošta Gorenja vas, Gorenjsko. 3683

Prodaja se mala kmetija

hiša, vrt, hlev, šupa, skedenj, kozolec, njive, travniki in hrib oddaljeno eno uro od Ljubljane. — Več se izve pri Ant. Zakotniku, Podutik št. 18, pošta Spodnja Šiška. 3683

Oddati je s 1. februarjem služba cerkovnika in organista

v Hodišah, Koroško. — Natančnejša pojasnila daje župni urad v Hodišah. 3689 2-1

Agenti

3697 2-1

za prodajo srečk se iščejo proti veliki proviziji in nagradi. — Ponudbe naj se pošiljajo na: Banka Alexander, Budapest Hauptpostfach 126.

IV. KACIN, Polhov Gradec pri Ljubljani izdelovalnica harmonijev

po najnovejšem ameriškem sistemu. Izdeluje vsakovrstne harmonije za cerkve, šole, dom in pevka društva. Dobijo se tudi posamezni kosi harmonija. 36-9

Cenik gratis in franco.

Hiša na prodaj

iz proste roke, šele 10 let stara, z vrtom in vodo. V hiši se nahaja 7 sob. Hiša je tik tovarne in pri cesti na Savi pri Jesenicah, Gorenjsko. Več se izve pri Ivanu Petkoš, posestniku na Rečici št. 12 pri Bledu. 3585 5

Perje za postelje in puh

2587 priporoča po najnižjih cenah 52-1 F. HITI pred Skofijo 20.

Zunanja naročila se točno izvršujejo.

CenoPosteljnoPerje

1 kg sivnega skubljenega perja K 3, polbelega K 2-80, belega K 4, finega K 6, najboljšega skubljenega K 8, sivga puha K 8, belega K 10, prsnega puha K 12, od 5 kg nadeja poštine prosto.

Dovršene postelje bogato napolnjene, iz zelo gostega jako trpežnega rdečega, modrega, belega ali rumenega inlet-nanking-blaa 1 per-nica vel. 180x116 cm z blazinama, velikost 80x88, napolnjena z jako lepim mehkim perjem K 16, s polnatom K 20, s puhom K 24; posamezne pernice K 12, 13, 16, vzglavnica K 3, 3-50, 4. — Pernice 180x140 cm velike K 15, 18, 20; vzglavnica 90x70 ali 80x80 cm K 3-50, 5, 5-50. Spod pernica iz grada 180x116 cm K 13, 15. Razpošlila proti povzetju poštne, prosto pri naročilu od 10 K dalje.

M. Berger v Dešenici št. 1009. Češki les. Za neugajajoče denar nazaj ali se blago zamenja. — Ceniki o žimnicah, odejah, prevlekah in vsem drugem posteljnem blagu zastojni in poštine prosto. 2293

Najpripravljenost 3578

božična in novoletna darila

so

gramofoni

od 25 kron višje.

Plošče K 2-50.

V zalogi jih ima

Fr. P. Za'ec, Ljubljana, Stari trg.

Sode iz belega hrastovega lesa, trpežni, močni

Sode

od finega špirta

vinski sodi

krasni izdelek, iz belega hrastovega lesa, močne, trpežne, popolnoma nove iz tovarne špirta za fini špirit in za vino pripravljene, za vsako vino izborni, takoj rabljivi za kar se jamči, odda v velikosti po 300, 400, 500, 600, 700 do 1000 litrov držeče, na zahtevo tudi 100 do 200 litrov ali manjše po prv solidnih nizki ceni

iv. A. Hartmanna naslednik

Av. Tomažič,

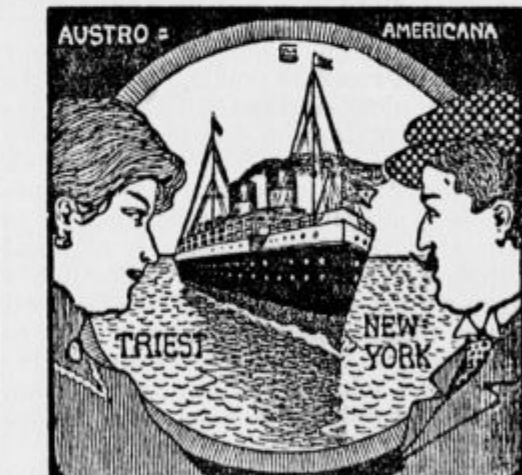
Ljubljana, Marije Terezije cesta

Cene nizke in solidne, točna postrežba.

Sodi.

Več vrst sodov ima na prodaj **A. REPIC,**

sodarski mojster v Ljubljani, Trnovo. 2325 32

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in za neslajno potovanje naj se obrnejo na **Simona Kmetetka** v Ljubljani Kolodvorske ulice 28. Kakovostni Pojasnili dajo se brezplačno.

Fotografski umetni zavod

Av. Berthold

v Ljubljani, Sodna ulica št. 11

xxxxxxxxxxxx

Izvrševanje vseh v foto-grafsko stroko spadajočih naročil kakor: povečanje, reproduciranje, fotografiranje tehničnih predmetov, interjerjev 2508 itd. itd. 52

Vsa dela se izvršujejo točno tudi v največji množini.

Revolucionarno gibanje v Rusiji.

Socialno revolucionarnim organizacijam na Ruskem je bila smrt Tolstega povod, da so na novo razvile svojo teroristično propagando. Če tudi se mora vsled izkušnje zadnjih let vedno zmanjšati nekoliko policijska poročila o novih bombah in najdbah dinamita, vendar pa je resnica, da so se v zadnjih tednih preko Odese in pristanišč azovskega morja vtihotapile za ruske revolucionarne organizacije velike množine razstreliv. V ruskem notranjem ministstvu menijo, kakor se glase tozadevna poročila iz Peterburga, da je to razstrelivo namenjeno za južno-vzhodne province v svrhu razdiranja železniških mostov in drugih važnih prometnih sredstev. Zanimivo je, da se skuša vtihotapljati razstrelivne snovi v omenjene province v času, ko se vrši veliki proces proti revolucionarni zvezi kavkaških dežel, ki je hotela proti koncu rusko-japonske vojne odtrgati te dežele od ruske države in ustanoviti federalno republiko. Peterburška vlada se je dolgo časa obotavljala, ali naj uvede v resnici proces proti vsem članom te zveze, zlasti ker je vedela, da so pobegnili vsi glavni krivci v inozemstvo. A ko se je začela od te strani, s sodelovanjem ostalih vstaških zaveznikov, nova akcija ter se zopet pripravljajo novi dinamitni napadi, potem skoro ni dvoma, da dobiva tudi sedanje gibanje podpore iz inozemstva. Mnogi časniki se vsled tega povprašujejo, ali ni mogoče to gibanje v zvezi z novim preobratom, ki se je izvršil v perzijskem vprašanju. Iz izjav raznih angleških politikov je možno spoznati, da se v Londonu smatra novi nemško-ruski dogovor o Perziji kot opustitev prejšnje angleško-ruske pogodbe, tako da je Angleška upravičena, uravnati svojo perzijsko politiko po lastnih naklepih. Seveda bi bilo zelo čudno, ako bi v tem slučaju hotela podpirati Angleška revolucionarno gibanje v južno-vzhodni Rusiji. Vsekakor pa bi bil položaj nevaren, če bi se revolucionarjem posrečilo, s pomočjo svojih inozemskih prijateljev uvoziti tolike množine razstreliva v gubernemente ob Donu in spodnji Volgi, kakor tudi v kavkaške dežele, s katerimi bi se moglo v slučaju uporov in drugih zapletljajev razrušiti vse železniške proge, ki vodijo proti jugovzhodu. Zato je umljivo, da zasleduje ruska vlada te načrte z najstrožjo pazljivostjo ter bo bržkone postopala z vso strogostjo proti kakršnimkoli sumljivim elementom.

MATTONIJEV
GISSHÜBLER
naravna
alkalična kislina

kot zdravilni vrelec že stoletja znana v vseh boleznih

sapnih in prebavnih organov,
pri protin., želodčnem in mehurnem kataru. Izvrsna za otroke, prebolele in med nosečnostjo.
Najboljša dietetična in osvežujoča pijača.

Izvirek: **Giesshübl Sauerbrunn,**
želez. postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih
Prospekti zastoj in franko.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, vočjih specerijskih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Zaloge pri Mihael Kastner-ju, Peter Lasseniku in Andrej Sarabonu, Ljubljana. 11452-49

Kdor rabi 3348

dobre in pristnobarve zimske barhente, flanela za srajce in drugo perilo, lanene in bombažaste kanafase, cefire, platno, inlet, brisače, rjuhe, zimsko blago za dame in gospode, žepno robce in druge tkanine, naj se obrne zaupno na kršč. tvrdko
Jaroslav Marek ročna tkalnica št. 45,
v Bistrem pri Novem mestu ob Met. (Češko).
V zalogi imam tudi veliko množino ostankov zimskega barhenta, flanela, kanafasa itd. in razpošiljam v zavojih po 40 m za 18 K, prve vrste za 20 K franko po povzetju. Vzorci se pošiljajo zastoj in poštne prosto. Od ostankov se vzorci ne pošiljajo. — Dopisuje se slovensko.

Ed. Šmarda
oblastveno potrjena potovalna pisarna
Ljubljana, Dunajska c. 18
v novi hiši „Kmetске posojilnice“, nasproti „Figovca“
Izdaja vozni listov za vse razrede francos. prekmorske družbe

Havre - New York

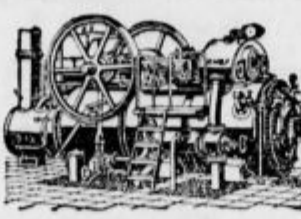
Vožnja traja samo 6 dni

Izdaja tudi vozne listke iz Amerike v staro domovino, prireja posebne vlake in pre-skrbi okrožne vozovnice (Rundreisebillets).

Bruselj in Buenos Aires 1910: 3 velike nagrade.

R. WOLF MAGDEBURG-BUCKAU

Podružnica na Dunaju: III. Am Heumarkt šte. 21.

Patentni vročeparni lokomobili
z brezventilnim preciznim upravljenjem.
Originalno strojedelstvo Wolf 10-800 k. s.
obratni stroji z najvišjo popolnostjo in dobičkom, za industrijo in poljedelstvo.

3329-26
Dosedaj izdelanih na 720.000 k. s.

Orehove tropine

kot najboljšo, najizdatnejšo in najcenejšo krmo mlečni živini, konjem in prešičem priporoča tovarna olja M. IVANCIC v Medvodah. Orehove tropine vsebujejo 56% proteina in maščobe, torej trikrat več kakor pšenični otrobi. Cena zmletim tropinam je 18 K za 100 kg z vrečo vred. Zahtevajte vzorce in navodila. 3595 1

Na sedmih javnih razstavah odlikovane s prvimi darili.

Samo pristne 1860 Т. Р. А. Р. М. СПЕТЕРБУРГЪ TREUGOL'NIKIČE

če na podplatih

Šent Peterburške GALOŠE

čevlji za sneg

Vsak dan jih izdela tovarna 60.000 parov!

Edini kontrahenti: Messtorff, Behn & Co., Dunaj, I.
Prodaja na drobno v vseh boljših trgovinah za čevlje, gumi in modno blago.

Julij Meinl

Ustanovljeno 1862.

Uvoz kave

Veležgalnica kave

Za bolne! Za trpeče! Za zdrave!

Proti se tako trdovratnim in zastarelim slučajem revme, trganja, živčnih bolezni, glavno in zobobola, bolečin v hrbtu in krtah, bodljajev, trganja po udih, bolečin v nogah, oteklin, kvčli se v obče sajameči, na mnogih klinikah praktično preizkušeni od 1000 zdravnikov priporočni

Ichtimentol

patentovan v vseh državah, mnogokrat odlikovan, Nedosejen po zdravilnem učinku! Nad 15.000 u. zahvalnic. Edina razpoložljiva in tovarna, kemični laboratorij ces. svetinjs in lekarnarja S. Edelmann, Sambor, Ringp. atz št. 13. Franko se pošila po povzetju 3 stek. kron 6-—, 10 stek. kron 10-—, 25 stek. kron 23-— 2846-19

Zlatnina

v najraznovrstnejših, priznana okusnih vzorcih in po nizkih cenah za darila

za Božič

se dobi pri zlatarju

I. Vecchiet

Ljubljana, naspr. glavne pošte.

2714

F. K. Kaiser, puškar v Ljubljani,
Selenburgova ulica 6. - Najstarejša domača tvrdka

Priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih pušk in samokresov kakor drugih lovskih potrebin. V zalogi imam tudi palice za ribji lov, vrvice, trnke, umetne muhe, mreže in sploh vso pripravo za ribištvo in umetalni ogenj.

- Ceniki -
zastoj in poštne prosto. 2238

Pristno platno - -
Damast - - -
Bombažasto blago od

SPY

brez konkurence

Permanent, cefir 9 m za 8 srajce K 4'50
18 m za 6 srajce po 3 m sortir. K 8'60
Rekordla, posteljina, (kanavas) kos 23 m . . . K 10'60
Iris, bela tkanina za srajce, 9 m za 3 srajce . . . K 4'50
1 kos 23 m . . . K 11'—
3480 **Vzorci** 10
od brokatov, barhenta, garnitur itd. razpošilja brezplačno na gorska tkalnica
Starek & Machanč
Spy, št. 27, Geško.
Nepovoljno se vzame nazaj.

HENRIK LANZ

1685 Mannheim.

Največja tovarna lokomobil

na evropski celini

Lovska razstava, Dunaj 1910 : najvišje odlikovanje : Drž. častno diplomo.

Pisarna za prodajo v Avstriji
EMIL HONIGMANN
Dunaj IX, Löblichgasse št. 4.

Prvi slovenski pogrebni zavod v Ljubljani, Prešernova ul. 44.

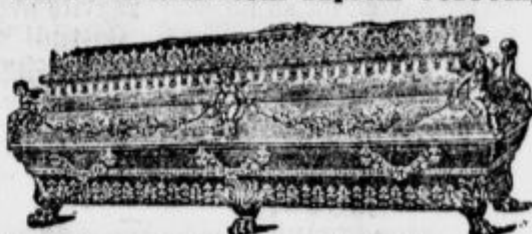
Prreja pogrebe od najpriprostejše do najelegantnejše vrste v odprtih kakor tudi v s kristalom zaprtih vozovih.

Ima bogato zalogo vseh potrebičin za mrliče, kakor: kovl-naste in lepo okrasene lesene krste, čevlje, vence, umetne cvečlice. Najnižje cene.

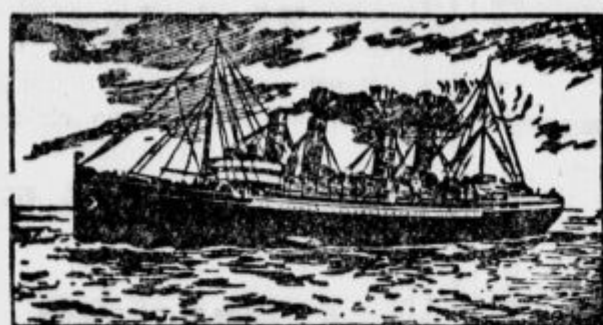
Za slučaj potrebe se vljudno priporoča

51 52 1

Turk in brata Rojina.

Najcenejša vožnja v Ameriko.

E. Kristan

oblastveno koncesijonl-rana potovalna pisarna

za

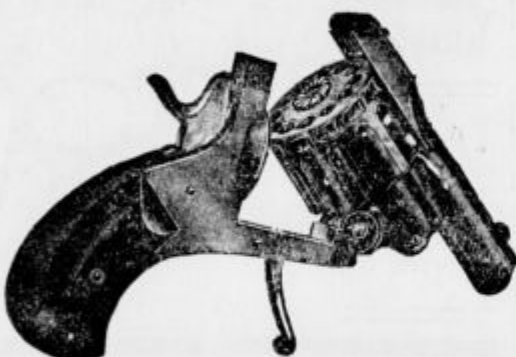
:: Ameriko ::

v Ljubljani, Kolodvorske ulice šte. 41

Najcenejša vožnja v Ameriko.

FR. ŠEVČIK, puškar v Ljubljani

priporoča svojo veliko zalogo najnovejših pušk in samokresov lastnega izdelka, kakor tudi belgijskih, sulskih in čeških strogo preizkušenih pušk, katere presegajo glede dela in tudi glede strela vse druge puškarske izdelke.

Posebno dobre so lahke trocevkne in puške z jeklenimi cevmi za brezdimni smodnik. Velika izbira pušk brez petelinov (Hammerless). Najnovejši topiči, velika zaloga vseh lovskih potrebičin, kakor tudi potrebičin za ribiče, strelivo po najnižjih cenah na razpolago.

2301 20 **Popravila**

izvršujem najceneje, točno in zanesljivo v lastni delavnici. Od zunaj naročene stvari odpošiljam s povratno pošto.

Ceniki na zahtevo zastoj in poštne prosto.

Delniška glavica: 60 milijonov kron
Rezervni in varnostni sklad: 16 milijonov kron

Centrala v Pragi.

Ustanovljena l. 1868.

PODRUŽNICA ŽIVNOSTENSKE BANKE

OBRTNA BANKA

Bančni prostori: **v TRSTU** Menjalnica: **Via S. Nicolo 30** Telefon št. 2157 **Via Nuova 29**

izvršuje vse bančne posle
obrestu e vloge na vložne knjižice po 4 %
na tekočem računu po dogovoru.

Kupuje in prodaja vrednostne papirje, devize in valute. Daje pred-užme na vrednostne papirje in blago. Dovoljuje stavbne in carinske kredite. Daje promete za vsa zvebanja. Zavaruje sročke proti kurzni izgubi. Oskrbuje inkaso na vseh tuzemskih in inozemskih trgih.

Sprejema borzna naročila

ter se rada vdeležuje s svojim kapitalom na dobrih in napredujočih industrijskih podjetjih.

Brzjavni naslov: Živnostenska Trst.

Največja in najstarejša tovarna lončenih pečij in raznih lončenih izdelkov

Avg. Drelse v Ljubljani

Mnogokrat odlikovana.

Mnogokrat odlikovana

Priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na

štedilna ognjišča in peči

preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Zupništem samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustr. ceniki so na razpolago

Telefon 237.

Betonsko podjetje.

Telefon 237.

Tvornica umetnega kamnja in marmorja

ZAJEC & HORN

izvršuje vsa v to stroko spadajoča kamnoseška dela, kot: stopnice, klepane in brušene, postamente, balustrade, ornamente za fačade, vrtno ograje, bangerje, krasne nagrobne spomenike in okvirje, korita in žlebove, cevi za kanale (6—100 cm premera), okvirje za stene v vodnjakih (Sternathov sistem) i. t. d.

Prevzema kanalizacije in fundamentiranje strojev.

Gospode duhovnike in stavbenike opozarjamo na Carralythov umetni marmor za obhajilne mize, oltarje, votivne table, obkladanje sten v cerkvah in vestibulih — lepota brez primere pri nizki ceni.

Xylolith je eden najboljših tlakov za cerkve in zakristije, za hodnike in kuhinje, delavnice in pisarne: tiha hoja, topel, higijeničen, brez špranj, neogorljiv, se lahko snazi; v poljubnih barvah, preprosto ali prav elegantno izvršen. — Tlakovanje cerkev in važ s cementno-mozaičnimi in hidravličnimi ploščami v raznih ličnih vzorcih. — Terrazzo tlakovit

Mesto drugih glaziranih plošč za obkladanje sten pri vodovodu, v kuhinji, v kopalnici, kakor tudi za fačade pri hišah priporočamo izredno lepo in ceno nadomestilo v ceolitu, ki je trd kot marmor, v raznih barvah.

Projektiranje in izvrševanje železobetonskih stavb: stropov, mostov, rezervarjev in celih poslopij po inženirju-strokovnjaku, ki daje na željo tudi strokovna mnenja. — V zalogi cement na debelo in drobno ter "izolirna masa" zoper vlažnost zidov, na kojoj posebno opozarjamo.

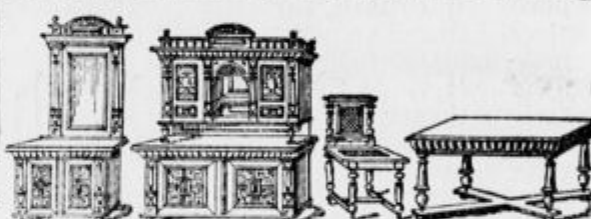
771 1—1

:: Ljubljana, Dunajska cesta 73. ::

Ivan Dogan mizarski mojster v Ljubljani

Dunajska cesta 19 (Medjatova hiša) :

priporoča svojo bogato zalogo hišne oprave :

za spalne ter jedilne sobe in salone. Divane vsake vrste. Modroce, žimnice na peresih, podobe, ogledala, otroče vozičke itd. ::

Naročila se točno izvršujejo.

::

Cenik s podobami zastoj in franko.

1539 1

Najcenejša zaloga.

Cene brez konkurence.

Najkrajša in najcenejša vožnja v Ameriko

z modernimi, velikimi brzoparniki iz Ljubljane čez Antwerpen v New-York in čez Antwerpen v Boston.

je proga rdeče zvezde „Red Star Line“.

Na naših parnikih „Finland“, „Kronland“, „Vaderland“, „Zeeland“, „Lapland“, „Menomina“, „Maniton“, „Gothland“, „Marquette“ in „Samland“, kateri vsak teden v sobotah oskrbujejo redno vožnjo med Antwerpenom in New-Yorkom, so snaznost, izborna hrana, vljudna postrežba in spalnice ponovem urejene v kajite za 2, 4 in 6 oseb, za vsakega potnika eminentnega pomena in traja vožnja 7 dni.

Odhod iz Ljubljane vsak torek popoldan.

Naša proga oskrbuje tudi po večkrat na mesec vožnjo čez Kanado, katera pa je izdatno cenješa kakor v New-York.

Pojasnila daje vladno potrjeni zastopnik

Franc Dolenc

v Ljubljani,

Kolodvorske ulice odslej št. 26, od južnega kolodvora na levo pred znano gostilno pri „Starem tišlerju“ 188 (52—1)

Telefon šte. 16.

2767

Leta 1873. ustanovljena delniška družba

Kranjska stavbinska družba v Ljubljani

Telefon šte. 16.

Stavbeno podjetništvo; pisarna za arhitekturo in stavbenotehniška dela; tesarstvo in mizarstvo s strojnim obratom za stavbena in fina dela; opekarne s strojnim obratom v Kosezah in na Viču; kamnolomi v Podpeči in v Opatiji. Priporoča se za stavbena dela vsake vrste.

Kdor nosi

Berson

gumijeve pete

nikoli

ne pade!

En gros: Sigmund Beec in sinovi
Dunaj vl., Mariahilferstr. 101.

Berson
TRADE MARK

Za Božič

priporoča

P. Kirbisch, slaščičarna

Ljubljana, Kongresni trg 8

svojo veliko izbero okrasov, figur, bonbonjer, košaric s sadjem, oslajenega in stisnjenega sadja v škatlah, najfinejših bonbonov, zvitkov (Kletzenbrod), mandeljnikov, lecta, poprenih kolačev itd.

Za božično drevesce najfinejši, najlepši in najcenejši obeski iz testa iz „španskega vetra“, sladkorja, kutn, sira in čokolade, najfinejše pecivo za čaj, patience-slaščice, šampanjski piskoti, kakao, čokolada, čaj, rum, najfinejša namizna vina, likerji, prepečenec, kifeljci, karlovski oblati za torte.

Za praznike najfinejše potice, pince in masleni kruh. — Zbrani obeski za božično drevo od K 2.— višje.

Naročila na deželo najtočneje.

3605 5

Največja božična okazijaska prodaja

v konfekciji za dame in deklice ter izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke.

3559

Primerne koristne božične darila!

Angleško skladišče oblek

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg števil. 5.

Prvo kranjsko podjetje za umetno steklarstvo in slikanje na steklu

Augusta Agnola, Ljubljana

Dunajska cesta št. 13 poleg „Figovca“

se priporoča prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom kakor p. n. občinstvu za prevzete in solidno izvršene vsakovrstne

umetnega steklarstva in slikanja na steklu

za steklarstvo v figuralni in navadni ornametiki, stavbno ter portalno steklarstvo kakor vsakovrstna v to stroko spadajoča dela vse v najmodernejšem slogu in po najnižjih cenah.

Zaloga kakor velika izbira steklenega in porcelanastega blaga vsake vrste, svetilk, zrcal, okvirov podob, izdelovanje okvirov za podobe itd.

3314

Narisi in proračuni na zahtevo zastoj.

Spričevala mnogih dovršenih del so na razpolago p. n. odjemalcem v ogled.

Toni Jager, Ljubljana, Židovska ul. 5

Specialna trgovina
finih ročnih del.

Bogato opremljena zaloga šivalnih potrebščin, pričetih in izgotovljenih vezin kakor tudi k temu pripadajoči material, namreč: volna, sukanec, svila, platno, juta, kongresno in švedsko blago. Montiranje, predtiskarija, tamburiranje in plisiranje. Izvršba točna in jako cena.

Za jesen in zimo:

3013 1

Bluze, spodnja krila, hišne halje, pletene jopice, zimsko perilo, rokavice, kožuhovine, dežnike, moderce in vse moderne nakitne predmete. Damske klobuke in čepice kakor tudi za otroke. Vse športne predmete.

V oddelku za gospode:

Klobuki, cilindri, čepice, kravate, zimsko perilo, rokavice, dežniki, palice, pleteni telovniki, kakor tudi vedno najnovejše potrebščine za gospode.

Modna in športna trgovina **P. Magdič, Ljubljana**
nasproti glavne pošte.

Tovarna za stroje Andritz akc. dr. Andritz pri Gradcu (Štajersko).

2657

gradi kot specialitete

52

parne stroje, vodne turbine, sesalke, škripce in transmisije najmodernejše vrste in najsolidnejše izpeljave.

Livarna za železne, jeklene in kovinske predmete po lastnih ali vposlanih modelih.

Ponudbe vsak čas radevolje in brezplačno.

Zastopnik: J. Mikula, inžen., Cigaletova ulica 7, Ljubljana.

Pohištvo vsake vrste
od najenostavnejših do najumetnejših.

Skladišče tapet, oboknic
in okenskih karnis, zaves
in preprog

Ustanovljeno leta 1857

: **Zavod za pohištvo in dekoracije** :

FRAN DOBERLET

Ljubljana, Frančiškanska ulica šte. 10

Velika izbira pohištve-
nega blaga itd.

Enostavne in razkošne ženitne
opreme v najsolidnejši izvršbi.
Uredba celih hotelov in
kopališč.

Telefon št. 97

921

Čeniki s koledarjem za-
stoj in poštnine prosti.

!POZOR!

Kdor želi imeti dobro uro,
naj zahteva z znamko

„UNION“

ker te ure so najbolj trpežne
in natančne, dobe se pri

Fr. Čudnu

uraru in trgovcu v Ljubljani
delničar in zastopnik švi-
carskih tovarov „Union“ v
Bielu in Genovi.

700 **Utrani, prstani, briljanti.** (1)
Svetovnoznano najfinišje blago po najnižjih cenah.

610 52-1

Ustanovljeno leta 1900.

Odlikovani v:

Tvrdka Fr. Iglič

Ljubljana, Mestni trg št. 11

prilporeča največjo zalogo krasnih
nagrobnihi venčev
in trakov z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo hitro in točno.

Cene brez konkurence.

V zalogi je vedno do 500 kosov od 2 K do 60 K
komad, tako da si vsako lahko izbere.

Ilustrovani ceniki zastoj in franko.

Ilustrovani ceniki zastoj in franko.

Marijin trg šte. 1.

**Največja zaloga najfinišjih
barv**

za umetnike, od dr. Schönfelda & Co.

Fine oljate barve za študije, akvarelne trde in
tekoče, tempera barve v tubah, pastelne barve.
Raznobarna kreda, zlate in raznobarne bronze.
Pristno in kovinsko zlato, srebro in aluminij
v listih. Stampiljske barve. Oglice za risanje.
Raznobarne tinte in tuši. Slikarsko platno in
papir. Paleta, škaltje za študije. Copici za
umetnike, slikarje in pleskarje.

Najnovejši

slikarski vzorci in papir za vzorce po najnižji
ceni, najnovejši in moderne suhe, kemične
preteine in rudinske barve.

Priznana najboljši in najizdatnejši

oljate barve

za pleskarje, stavbne in pohištvene mizarje
in hišne posestnike itd., prilporeča

Adolf Hauptmann

prva kranjska tovarna oljnatih barv,
firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Prodaja najboljšega mizarkega

lima

po najnižji ceni,

karbolineja

samo boljše vrste,

gipsa

alabastra in stukaturnega za podo-
barje in zidarje.

365 52-1

Ustanovljeno 1832. Zahtevajte cenike.

Najstarejša domača slovenska tovarna peči.

Ustanovljena leta 1888.

Založnik
zveze
ces. kralj.

avstrijskih
državnih
uradnikov

A. VEČAJ, LJUBLJANA

Trnovo, Opekarska cesta - Veliki stradon št. 9

prilporeča vsem stavbnim podjetnikom in slav. občinstvu svojo veliko zalogo naj-
trpežnejših in sicer od najmodernejših presanih in poljubno barvanih do najpri-
prostejših prstenih peči različnih vzorcev, kakor: renaissance, barok, gotske,
secesion itd., kakor tudi štedilnike in krušne peči lastnega in domačega izdelka
po najnižjih cenah ter je v svoji stroki popolnoma izvežban.

26-1

Za samostane in župnišča znaten popust.

1222

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki
„Severonemškega Lloyd“

BREMEN

NEW-YORK ::

s cesarskimi brzoparniki
:: Kronprinzessin Cäcilie ::
Kaiser Wilhelm II, Kron-
prinz Wilhelm, Kaiser Wil-
:: helm der Große. ::

Prekomorska vožnja traja samo 5-6 dni.

Natančen in zanesljiv poduk in veljavne vožne listke za parnike gori nave-
denega parobrodnege društva kakor tudi listke za vse proge ameriških že-
leznic dobite v Ljubljani edino-le pri

Edvard Tavčar-ju, v Kolodvorskih ulicah št. 35.

nasproti občeznane gostilne „Pri starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. Vsa potovanja se tikajoča
pojasnita točno in brezplačno. Postrežba poštna, rečna in solidna.

Potnikom namenjenim v zapadne države kakor: Colorado, Mexiko, California, Ariona
Utah, Wyoming, Nevada, Oregon, in Washington, nudi naše društvo posebno ugodno
izvanredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno.

Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimore in na vse ostale dele sveta, kakor:
Brazilija, Kuba, Buenos Aires, Colombo, Singapore, v Avstralijo itd. itd.

Berite! ::

:: Pozor!

3. 8 52

Najnižje cene

Največji izbor

Preobleke

Popravila

L. Mikusch

tovarna delnikov
Ljubljana, Mestni trg 15.

Štambilije

vseh vrst za urade,
društva trgovce itd.

Anton Černe

graver in izdelovatelj
kavčuk - štambiljev

LJUBLJANA,

Sv. Petra cesta št. 6.

Ceniki franko.

192 52

Tovarna za čevlje

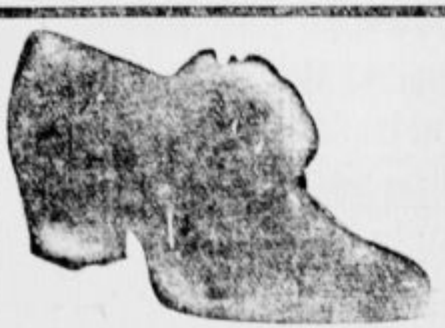

F. L. POPPER, Chrudim, Češko.

Izdelek nedosežen glede trpežnosti, elegancie in prilporenosti torej najboljši
izdelek monarhije, kar priznavajo vsi merodajni strokovnjaki. Naj torej nikogar
ne premotijo hvalisanja z drugih strani, vsak naj kupi le čevlje z znamko F. L. P.

Samoprodaja za Kranjsko:

Julija Štor, Ljubljana, Prešernova ul. 5.

Znamka F. L. P.

Znamka F. L. P.

830 52 1

Modna trgovina Anton Schuster

Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 7, Ljubljana.

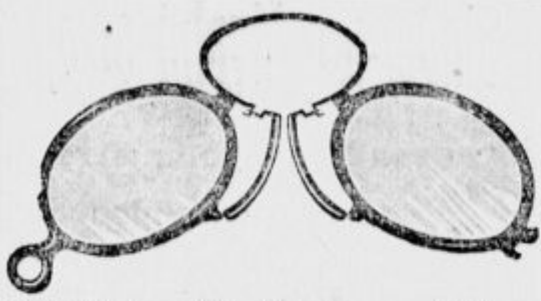
Solidno blago.

Nizke cene.

2641

Vzorci poštnine prosto.

Novosti konfekcije za dame in deklice, bluze, modno blago za dame in gospode, tirolski loden, flanela, parhent, platno, šifon, gradl, preproge, zavese, garniture, odeje, pleti, šerpe, rute in žepni robci.

Optični **Fr. P. Zajec** Ljubljana, Stari trg 26
priporoča veliko zalogo očal, ščipalcev, toplomerjev, barometrov in vse optične izdelke. 3579

Očala in ščipalci po zdravniškem receptu. V strokovnjaško dobro urejeni delavnici se vsa popravila izvršujejo dobro in ceno.

Ceniki brezplačno.

Vaša žena

bo sila zadovoljna, če ji preskrbite
Pilnčkovega specialnega
toaletnega mila

LANOL

ki ustvarja in ohranja krasno
in zdravo polt.

LANOL se dobiva v Ljubljani pri
sledenih tvrdkah:

Fran. Čišnovar, Dolenjska cesta; B. Čvancar, Selenburgova ulica; Emil Dobrič, Prešernova ulica; Fr. Iglič, Mestni trg; I. Jelčič, Rimška cesta; Anton Kavc, Zl. ov. ka. ulica; Ant. Kršper, Mestni trg; J. Krivic, D. najska cesta; Leskovic & Meda, Jurčičev trg; T. M. ninger, Sv. Petra cesta; M. ej Orhek, Koldovsk. ulica; Vaso Petrič, Mestni trg; Ivan Poribol, Sv. Petra cesta; Fran. Sark, Marije Terezije cesta; Ber. a Sevar, Sv. Jakoba trg; M. Ph. R. Sušnik, Marijin trg; A. Sušnik, Zaloška cesta; A. Sarbon, Zaloška cesta; Anton Št. Dunajski cestni; Josip Šporn, Sv. Petra cesta; Andrej Verbič, Turjaška ul. V GORICI: Ivančič & Kurinčič, Toros, Drobnik in drug. V KAMNIKU: Anton Slatnar, V KRANJU: Z. Kranjc, Peter Majdič, J. E. Potrebina. V TRSTU: Velkoslav Plesničar. V POSTOJNI: Jernej Foneč. V TRBOVLJAH: Ivan Kramar. V ZAGORJU OB SAVI: R. Ahčan.

Edini iz- **J. Pilnčček**, c. in kr. dvor. zalagadelovatelj in odvodno mazilo pri prehlajenju itd.; cena 80 v., K 1.40 in K 2.— se dobiva v vseh lekarnah. Pri nakupovanju tega povsod priljubljenega domačega sredstva, naj se jemljejo le originalne steklenice v skatljah z našo zaščitno znamko „Sidro“ potem se je gotovo prejel orig. izdelek. Dr. Richlerjeva lekarna pri „zlatem levu“ v Pragi, Elizabetna cesta 14 v. 5 nova.

TOIFLOV

TALANDA

CEYLON
ČAJ

3395

3425 Odda se takoj dobro vpeljana

trgovina

Pripravna je za kako gospodičino, ki zna šivati. Kje, pove uprava tega lista.

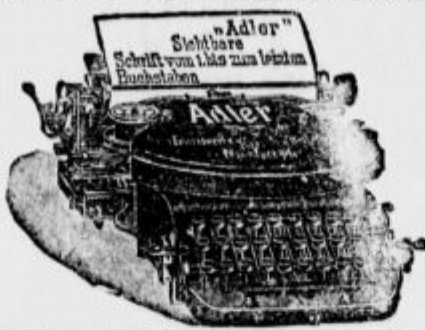
Zaščitna znamka „Sidro“

Liment Capsici comp.

Nadomestek za Sidro - Pain - Expeller

je splošno priznana kot izvrstno bol blažujoče in odvodno mazilo pri prehlajenju itd.; cena 80 v., K 1.40 in K 2.— se dobiva v vseh lekarnah. Pri nakupovanju tega povsod priljubljenega domačega sredstva, naj se jemljejo le originalne steklenice v skatljah z našo zaščitno znamko „Sidro“ potem se je gotovo prejel orig. izdelek.

Dr. Richlerjeva lekarna pri „zlatem levu“ v Pragi, Elizabetna cesta 14 v. 5 nova.

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Linču Ustanovljena leta 1867. **Vezenje** poučujemo brezplačno

**: Adlerjevi :
pisalni stroji.**

Ceniki zastoj in franko.

Ivan Jax in sin

Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Kolesa iz prvih tovarn Avstrije: Dürkopp, Styria (Puch), Waffrad.

Šivalni stroji

Hotel Trabesinger v Celovcu

Velikouška cesta št. 5

3641 se priporoča
potnikom, ki prenočujejo v Celovcu.

Tukaj najdejo lepe, snažne in po
zimi zakurjene sobe po 1 K do 5 K,
okusne jedi, dobro pijačo po ceni.

Veliko dvorišče za vozovo in tri hleve za konje.

Za zabavo služi **kegljišče**

Poleti sediš na senčni tem vrtu.

V tem hotelu najdete vsak dan pri-
jetno slovensko družbo, posebno
v sredah zvečer.

Velike dvorane za shode in veselice.

Na kolodvoru pričakuje
goste domači omnibus.

Lastnik Ivan Millonig.

Zapravljivec je

kdor dopušča svojim lju-
dem, da kurijo z drugim
premogom kot šentjanškim.

Šentjanški premog

je namreč poleg tega, da
ima izvrstno gorljivost, tudi
po 60 vin. pri 100 kg ce-
nejši, ko vsak drugi pre-
mog. Prodaja se namreč
na drobno v hišo po-
stavljen po 1.20 K 50 kg.

Razen prodajne pisarne v Šelenburgovi ulici 7, I. nadstr., sprejemajo naročila sledeče tvrdke: Ivan Babič, Dolenjska cesta; E. Kavčič, Prešernova ulica; Leskovic & Meden, Jurčičev trg; J. Mencinger, Sv. Petra cesta; B. Sevar, Sv. Jakoba trg; A. Sušnik, Zaloška cesta; Fr. Trdina, Stari trg; Ivana Tonih, Tržaška cesta; Uradniško gospodarsko društvo, Kongresni trg. Naročila in denar za premog za Šiško sprejema g. Lud. Kolnik, trgovec v Spodnji Šiški.

Pristen le tedaj, če je
trioglasta steklenica za-
prta s spodnjim pasom
(rdeč in črn tisk na
rumenem papirju).

**Doslej
nedosežen!!**

W. MAAGER-ja
:: pristno čisto ::

ribje olje

(v zakonito zajamčeni
opravi)

rumen, steklenica K 2:—
bela, " " 3:—
pri

**Viljemu Maager-ju
na Dunaju.**

Od 1869 uvedeno splošno
v avstro-ogrske monarhiji.

Gospodje zdravniki in pro-
fesorji ga radi zapisujejo.

Dobi se skoro v vseh le-
karnah in drožerijah.

Glavna zaloga in razpo-
sitjalnica za avstro-ogrske
monarhije:

**W. Maager, Dunaj,
III, 3, Heumarkt 3.**

Ponarejanja se
sodnijsko zasledujejo.

Gostilniška koncesija

se takoj
odda.

3661

Natančneje se izve na Martinovi
cesti št. 38, Ljubljana.

Pohištvo

za 100 kom-
pletnih sob
vedno v za-
logi.

Vpogled prost! Reelno jamstvo! Ku-
lantni pogoji! Prečastiti duhovščini in
razprodajalcem popust.

Zaloga pohištva Pastejrik, Dunaj

Glavna trgovina: Dunaj IX 4, Währin-
gergürtel, Stadtbahnviadukt 142—156
blizu jubilejnega gledišča.

Podružnica: Dunaj XVIII, Währinger-
strasse 109 (vogal Martinstrasse).

Tovarna: Dunaj XVIII, Edelhofergasse.

Dobavitelj dolnjeavstrijskih deželnih železnic,
mnogih društev in samostanov.

Mnoga priporočila prečastite duhovščine.

Tvrdka obstoji od l. 1883.

3622 1 Najnovejši ceniki.

Najcenejše

2168

modne površne in spodnje jopice,
spodnja krila, telovnike in vsakovrstne
druge pletenine, samo iz pristne naj-
finejše volne, vsakovrstne in najtrpež-
nejše nogavice, samo lastni izdelki, na
drobno in de-
bela 35% pod
navadno ceno,
priporoča

Franc Kos,
mehanika pletilna
industrija
v Ljubljani,
Sodna ulica
(blizu just. palače).

3205 HERBABNY-JEV podfosforato-kisli

APNENO-ZELEZNI SIRUP

Ta je že 41 let uveden, zdravniško preizkušen in priporočen prsni sirup. Odstranjuje slez, pomiljuje kašelj in vzbuja slast. Pospešuje prebavo in reditev in je izborno sredstvo za tvoritev krvi in kosti.

Cena steklenici K 2.50, po pošti 40 vinarjev več za zavitek.

Edino izdelovanje in glavna razpošiljatev: **Dr. Hellmannova lekarna „Zur Barmherzigkeit“ (Herbabny-jev nasl.).** DUNAJ VII. 1, Kaiserstrasse 13-75.

V zalogi je še pri gospodih lekarnarjih v Ljubljani, Beljaku, Celju, Celovcu, Črnomlju, Novem mestu, Reki, Sovodnju, St. Vidu, Trbižu, Trstu, Velikovcu in Volšperku.

VARSTVENO ZAVAROVAN.

PURJODAL.

Jod sarsaparilla-izdelek čisti kri, po pešuje prebavo, lajša krče, kakor tudi nervozne boleti. Povsod tam, koder se jod ali sarsaparilla izdelek predpisuje, se uporablja z najboljšim uspehom.

Cena steklenici K 2.20, po pošti 40 vinarjev več za zavitek.

DUNAJ VII. 1, Kaiserstrasse 13-75.

„Andropogon“

je najboljša, vsa pričakovanja prekoračujoča sredstvo za rast las, katero ni nikako sleparstvo ampak skozi leta z nenavadnimi uspehi, izkušena in zaupanja vredna izkušnja, ki za- brani izpadanje las in odstrani prahanje. — Značilno je, da se pri pravilni rabi že čez 4 do 5 tednov opazi močna rast las, kakor tudi brade in imajo novo zrastle lasje pri osivelih zopet svojo nekdanjo naravno barvo. — Mnogoštevilna pri- znanja. — Cena steklenice 3 krone. — Dobi se v vseh mestih in večjih krajih dežele.

Preprodajalci popust.

Glavna zaloga in razpošiljatev pri g. **Vaso Petričiča nasl.** v Ljubljani.

V zalogi imajo tudi gg. U. pl. Trnkoczy in A. Kanc v Ljubljani, lekarna pri zlatem jellenu in Ant. Adamič v Kranju, lekarna „pri angelini“ v Novem mestu in Ivan Omerzu v Zagorju ob Savi.

Združeni čevljarji v Ljubljani

Wolfova ulica šte. 14

priporočajo za zimsko sezono svojo

bogato zalogo obuval

vseh vrst moških, ženskih in otroških, domačega in tujega izdelka. — Gumi za pete, vrvice, zaponke, čistila itd. vedno v največji izbi. — **Specialisti za nepremočljive louske in turistične čevlje.** — Izdeluje se tudi po meri v lastni delavnici, ter se sprejemajo tudi popravila. — Postrežba točna, cene solidne. — Zunanja naročila proti povzetju. — Zahtevajte cenovnike!

Singer-jevi šivalni stroji

so najbolj sposobni za vsako gospodinjstvo in za vsako delavnico:

Dobe se v vseh naših prodajalnah v Ljubljani samo 4 Sv. Petra cesta 4 **SINGER Co.** akc. družba za šivalne stroje.

Hotel Tratnik

„Zlata kaplja“

Ljubljana, Sv. Petra cesta 27 v bližini kolodvora. 2072

Lepe zračne sobe. - Priznana fina kuhinja. - Izborne pijače. - Hiske cene. - Lepi restavratorski prostori.

Rokavice, nogavice, zimsko perilo, žepne robce, galoše, predpasnike, spodnja krila, kožuho- vino in druga božična darila kupiš najugodnejše

v modni trgovini

O. Jezeršek

(prej K. Recknagel)

Mestni trg 24. 3630

M. Drenik

Kongresni trg 7

Božična darila!

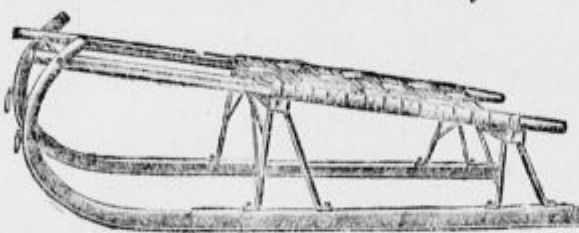
Največja zaloga ženskih ročnih del in pripada oče potrebščine.

Vezenje na roko. - Tamburiranje. Montiranje. - Plisiranje. - Predtiskarija.

3594

— Naročila se izvršujejo točno in vestno. —

Prvovrstne sanke, bobsleji, skiji itd. itd.

dobavlja specialna tovarna za zimsko športno orodje

Val. Jadrniček-ov sin Freistadt S., Morava.

Največja tovarna te vrste na evropski celini!

Zahtevajte zastoj najnovejši cenik št. 24.

3372

Kamnoseški izdelki iz marmorja za cerkvene in pohištvene oprave, spominki iz marmorja, granita ali sijena, apno živo in ugašeno se dobi pri

Alojziju Vodniku

— kamenarskem mojstru —

:: Ljubljana :: Kolodvorska ulica ::

Delniški kapital 120,000.000 K

Podružnica

Rezervni zaklad 66,000.000 K

c. kr. privil.

avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt

LJUBLJANA, Franca Jožefa cesta šte. 9.

Sprejemlje vloge na obrestovanje v tekočem računu, na giro-račun in proti hranilnim knjižicam, izdaja obrestujoče se blagajniške liste, dovoljuje posojila na tekoči račun, dalje stavbna posojila, carinska posojila, davčna jamstvena posojila, hipotekarna posojila itd. eskomptira menice in devize in priskrbuje njih inkaso, izdaja nakazila, kreditna pisma in priporočilna pisma na vsa tuzemska in inozemska tržišča.

kupuje in prodaja tu- in inozemske rente, zastavna pisma, delnice in srečke in daje vestno navodila za nalaganje kapitala, priskrbuje in deponira vojaške žensitvene kavcije, službene kavcije in vadije za udeležbo pri dražbah, sprejema v shrambo vrednostne papirje in oskrbuje njih upravo in razvidnost, oddaja p. oti ognju in vlogu sigurne samoshrambe (Safe-Deposits) pod lastnim zaklepom stranke ter sprejema vrednostne predmete (precijeze) v hranitev,

zavaruje srečke in izžrebajoče efekte proti izžrebni izgubi in oskrbuje brezplačno pregledovanje vseh zrebanju podvrženih papirjev, plačuje kupone, izžrebane papirje in valute pri svoji blagajni, daje predujeme na vrednostne papirje in blago ter sprejema borzna naročila za tu- in inozemske borze, priskrbi za svoje naročnike trgovske informacije v tu- in inozemstvu itd. itd. itd.

Centrala na Dunaji.

1912 12

Podružnice: Bolcan, Bregence, Brno, Feldkirch, Gablone, Gorica, Inomost, Karlovevari, Ljubljana, Lwów, Moravska Ostrovia, Olomuc, Opava, Pulj, Praga, Podmokli, Toplice na Češkem, Trst, Wandsdorf.

BOŽIČNA PRILOGA

Slovencu šte. 293 dne 24. decembra 1910.

Svetonočna svečenica.

(Silhueta.)

Lahen veter v mraku je zapihal.
Sveti večer v okno je zadihal:
„Mir Gospodov vam rosim z višave!“

Dvignili so proti oknu glave
siva mati in sinovi trije:
„Kaj tako pod oknom živo sije?“

Odgovarja mati trem sinovom:
„Kaj ne veste, kdo stoji pod oknom!?“
Sveti večer je prišel, sinovi,
da nam zopet hišo blagoslovi.
Kakor angel tam pod oknom diše;
le vstanite, gremo okrog hiše!

In s kadihom dom si posvetimo,
z roso sveto si ga pokropimo,
in v molitvi k ljubim se nebesom
izročimo z dušo in telesom.“

K božjemu je delu vstala starka,
zasvetila so se lica žarka
pol od sreče, pol od hrepenjenja,
da se zopet sveti dan začinja.

V levo vzela jasnega kadila,
v desni sveto roso je nosila
in kropila po vsem borsnem hrami
in molila z vdanimi prošnjami.

Prvi sin je hladen k mizi sedel,
„Kaj to delo hoče!“ več ni vedel.
Drugi sin pa — v srcu s temnim grehom —
gledal starko z bridkim je zasmehom.
Tretji sin je blagoslov izvolil:
Z materjo je šel in verno molil.

Jaz sem videl mater in sinove,
pritajene slišal sem glasove.
Sivi ženi sem pogledal v lica:
„Kdo častita ti si svečenica?“

Ali nisi Domovina moja,
vela vsa od bolečin in boja?
Ali niso ti sinovi tvoji,
ali niso rodni bratje moji?“

„So!“ je rekla in v dušečem joku,
k zvezdnemu je gledala oboku...

Silvin Sardenko.

„Samo še enkrat...!“

(Spisal Silvin Sardenko.)

Še stoji, ali bolj visi, leseni krov v Stranski vasi, kjer je nedavno živel stari Doljan. Kdorkoli izmed vaščanov ali okoličanov gre mimo Doljančeve kočice, se nehote spomni sivega samotarja; zakaj spomin na dobre duše dolgo ne zatone.

Doljan je v davni dobi svojih očetovskih skrbi dobil in vzgajal troje otrok. Strah božji jih je spremljal, kamor so šli. Vsi so polagoma odšli iz Doljančeve kočice, ali tiha zadovoljnost jih je našla in je ostala z njimi. Najstarejši, Cene, si je ustanovil v daljnem Trgu majhno trgovino s poljskimi pridelki. Mlajša dva sta našla srečo, četudi ne ravno v rojstni vasi, pa vsaj v rojstni župniji. Tine se je priženil na Kamnarjev dom v Spodnji Jablanici, Luciji pa je sreča postavila ognjišče pri Pečarju v Gornji Jablanici.

Doljan je po smrti svoje dobre žene sam samotaril v nizki bajti. Poznal je samo dve poti. Pot v župno cerkev, v Gornji Jablanici in pot v podružno cerkev, k Sv. Ani v Stranki vasi. S tesnim strahom se je bal onih neizogibnih dni, ko mu bodo noge oslabele in ne bo mogel več v cerkev. Česar se je najbolj bal, se je polagoma tudi zgodilo.

Opešale so mu moči in noge. Posihmal ni mogel več k Sv. Andreju v farno cerkev. Le s težavo je pridrsal ob palici do domače cerkvice, kadar je pri Sv. Ani pozvonilo k sv. maši; kar se je zgodilo vselej, ko se je vršil v Stranski vasi pogreb s sveto mašo, in še sempatje v nekaterih gotovih dneh v letu.

Pol leta že ni premeril pota od Stranske vasi v Gornjo Jablanico. Ali vse to bi se že tekotom pol leta pozabilo in prebolelo, da ni prišel sveti večer s svojo polnočnico.

Dan pred Božičem se je polastilo Doljana nemirno hrepenenje po svetišču v skrivnostni sveti noči, po cerkvi sv. Andreja.

„Samo še enkrat!“ je vzdihnil, ko je zadihal tudi nad njegovo kožo sveti večer. Mož je sedel k peči in se zamislil.

„Samo še enkrat! Še enkrat bi rad videl razsvetljeno farno cerkev v skrivnostni svetlobi svete noči. Še enkrat bi rad slišal slavospev: Gloria in excelsis Deo. Še enkrat bi na koncu svete maše rad zapel s pevci ono blaženo svetonočno pesem:

Glej, zvezdice božje
migljajo lepo,
odprto visoko
je sveto nebo.
Duhovi nebeški

se z raja vrste,
prepevajo slavo,
na zemljo hite.

Samo še enkrat! Samo še nočoj.“

Zvonovi pri Sv. Ani so zapeli slovesne večernice k visokemu božičnemu prazniku. Skrivna moč je vtila Doljanu v dušo toliko poguma, da je sklenil na vsak način poromat k polnočnici, četudi bi bila to njegova zadnja pot. Pot do Gornje Jablanice je bila zanj dolga. Zdrav in čvrst Strančan, kakor so imenovali vaščane iz Stranske vasi, pa jo je lahko prehodil tudi v eni uri. Stari Doljan pa bi s svojimi izmučenimi nogami potreboval najmanj pet ur hoda, če bi še sploh prišel. Ali Doljan ni mislil na utrujenost nog, ne na dolžnost pota, ampak samo na blaženost božične polnočnice.

„Pojdem, čeprav bi se moral drsati kakor po sankah.“

Preden je šel na izvršitev svojega sklepa, je postavil v kotu še običajne stare jaslvice. Desko in ograjo tem jaslcam je napravil sam še v davnih dneh. Hlevce so naredili in pastirce so izstrigli še otroci, ko so živeli z materjo in očetom pod domačo streho. Svetilka pri jaslkih je bila tudi še tista, ki jo je Doljanka že pred davnim časom prinesla iz Trga. Vse je bilo že staro in sivo in upognjeno, kakor Doljan. Vendar so bile te jasli starcu dragocen zaklad nekdanjih dni.

„Glej, da mi ne ugasneš, dokler ne pridem!“ se je pogovarjal z lučjo, ki jo je našel ob jaslakah.

Oblekel je praznično zimsko obleko, glavo si je odel s toplo polhovko, ramena si je ogrnil s težko ogrinjavko, v roko je vzel grčavo palico, v žep pa si je vtaknil rožni venec in mašno knjižico z debelimi črkami in z naslovom: »Božja pot«.

V vinku Sv. Ane je ura odbila ravno štiri.

„Do polnoči bom že tam!“ je upal Doljan. »V Spodnji Jablanici pa se malo ustavim pri Kamnarju in spočijem. Jutri zjutraj pa se vrnem. Kaj bo to: pol dneva! Kaj je to v primeri z Onim, ki je iz ljubezni do nas prišel z nebes in ostane med nami do konca sveta.« Doljan je zaprl duri svoje kočice in odšel.

Mrak je legal na zemljo in pot je bila trda, ledena in nevarna. Ali starca je vodil angelj varih.

„Kam pa na ta pozni večer!“ je ustavil svetonočnega potnika mladi Podlipec na koncu vasi.

„K fari! K materi fari!“

„Ampak mati fara vam bo morala priti naproti, če ne se danes ne bosta videla.“

»Dobro bi bilo. A vseeno poizkusim. Nemara pridem?«

»Srečno pot in lahko noč! Pa saj vas še tako doidem, čeprav pojdem za vami šele čez pet ur,« se je pošalil Podlipec.

»Seveda, jaz grem po polževo,« se je nasmejal Doljan Podlipcu v slovo.

To pa je bil nočoj tudi edini smeh Doljanov na vsem dolgem potu. Drugače je bil ves čas zatopljen v resne svetonočne misli.

»Nemara je bila tudi pot Marijina in Jožefova v betlehemijski hlev tako trda in ledena, kakor je moja nočoj? Gotovo so zvezde takrat še lepše sijale, kakor sijejo nočoj. Tako prijazno žare, kakor bi se hotele pogovarjati s človekom. In takrat so peli angelji. Še lepše so peli, kakor pojo danes zvonovi od vseh cerkva.«

Mislil je vsevpred, brez pravega reda.

Starec je obstal na potu in poslušal zvonjenje.

»Povsod zvoní. V Gornji Jablanici, v Spodnji Jablanici, na Vrh, v Ledinah in na Ravnem polju.« V resnici pa Doljan ni slišal drugega zvonjenja, kakor ono iz Stranske vasi. Ker pa je bil poln veselja in svetega pričakovanja, se mu je zdelo, da sliši slovesno pritrkavanje zvonov od vseh sosednjih cerkva.

Doljanu je bilo tako toplo pri srcu, kakor bi bil na potu, čeprav na strmih potu, v nebesa. Utrujen je bil, ali utrujenosti ni čutil, sicer pa je tudi večkrat potoma postal in se oddihnil. Temna noč se je že davno razgrnila čez Jablanico, ko je pridrsal Doljan pred Kamnarjev dom.

»Kdo vas je prinesel semkaj v tem času?« ga je prijazno pozdravil Kamnar, njegov sin Tine.

»Sam sem prišel, sam.«

»Kam vendar greste?«

»To si čuden, Tine! Sveta noč je, pa še vprašaš: Kam?«

Kamnarica je slišala pogovor in prihitela na prag. Začudila se je nad očetovim prihodom, ki ga ni nihče več, najmanj pa nočoj, pričakoval.

»Kdo bi mislil, da pridete vi?«

Stopili so vsi trije v hišo.

»Kako ste izmučeni!« je pomilovala vpehanega starčka Tinetova žena. Komaj se še držite po koncu.«

»K polnočnici pa res ne pojdete,« je odsvetoval sin, ki se mu je oče smilil.

»Pojdem, pojdem, Tine! Polovica pota mi ni življenja vzela, mislim, da mi ga druga polovica tudi ne bo.«

»Saj vendar čutite, da komaj diha!« je pregovarjala Kamnarica Doljana od njegove predrzne namere.

»Zasopel sem se, a pridem kmalu zopet k mirni sapi. Pojdem pa, samo še enkrat.«

Kamnarica je pogledala svojega moža, kakor bi ga hotela vprašati: »Kaj boš storil? Ali jim ne boš ubranil? Umro ti na poti, in krivi bomo mi.«

Sin je pogledal v očeta z dolgim pogledom. Starec je bil ves izmučen in upognjen. Nekaj obleke na potnem životu in nekaj gub na velem obrazu, to je bilo vse, kar je ostalo od nekdanjega skrbnega Doljanovega očeta. In vendar je bila ta slabotna in nezatna postava, ona nekdanj živa in jasna, a sedaj ugašujoča sveča, ki se je povžila v ljubezni do svojih otrok, predvsem do najmlajšega, do Tineta, ki je bil zadnji, ki je zanj žrtvoval svoje delo in svoje moči.

Tine je bil ginjen ob pogledu na očeta.

»Zapregel bi, oče! Ali, kakor veste, konja nimam; vola pa sem prodal na sejmu sv. Tomaža dan.«

»Pa stopi do Košaka!« mu je velela njegova žena.

»Ni treba!« je branil oče. »Odpočijem se, in pojdem naprej.«

Kamnar je stopil h Košaku.

»Za voz in konja te prosim, če mi ju posodiš.«

»Kaj boš pa vozil?«

»Očeta.«

»Kaj je pri tebi?«

»S težavo je revež prisopel do nas. K polnočnici hoče, pa naprej ne more. Saj veš, ko bi ne bilo zavoljo očeta, te ne bi nadlegoval.«

Košak je dovolil vzeti voz in konja. Sin je pomagal očetu stopiti na voz. Vozil je počasi. Vendar sta bila v dobri četrtinki ure v Gornji Jablanici. Zapeljal je voz takoj pred cerkev, kamor si je Doljan želel s srčnim hrepenenjem. Oče je stopkoval v cerkev, sin pa je oddrhal z vozom par lučaje od cerkve k Pečarju, kjer je razpregel konja in ga peljal v hlev. Pri Pečarjevih so bili nevoljni, da jim Kamnar ni pripeljal tudi očeta, da bi na gorkem pričakali polnočnice.

Ali Doljanu ni bilo za toploto gorke sobe, njemu je bilo samo za gorkoto svetonočne pobožnosti v župni cerkvi sv. Andreja.

»Samo še enkrat,« je ves čas ponavljal, »samo še enkrat, saj vem, da zadnjikrat.«

In sedaj je v cerkvi.

»Sveti Andrej s križem tako močno in zmagovalno gleda z oltarja kakor včasih. Težak je njegov križ, a z veseljem ga je pozdravil in sprejel na svoje rame. Saj ga je nosil zavoljo Gospoda. Težak križ je bila tudi moja dolga pot,« tako je mislil stari Doljan, »a z veseljem sem ta križ sprejel nase;

saj sem šel zavoljo Gospoda, zavoljo one svete noči, v kateri je On sam prišel do nas.

Cerkev pa se je polagoma polnila in napolnila.

Veseli v starčevem srcu je rastlo od trenutka do trenutka.

Ko se je oglasila pred oltarjem slovesna »Gloria in excelsis Deo«, je starec na tistem pel in molil s solzami.

»O Bog, kako si dober! Mene, starca« še živiš na zemlji. Mene, ki sem sama slabost in grešnost, si nocoj semkaj pripeljal . . . Zelen sem: Samo še enkrat. Ti si videl moje srčno željo in si mi jo izpolnil. Gloria . . . slava Tebi na višavah in mir ljudem na zemlji! Mir in blagoslov mojim otrokom, mojemu sinu, ki se je zame toliko potrudil . . .

Ko so mu nehale teči tihe besede, so se vllile iz oči tihe solze.

Polnočnica je bila končana.

Vse je bilo tako lepo in še lepše, kakor si je doma mislil Doljan.

Polnočnim svatom v slovo je zadenela s kora vedno lepa pesem:

»Glej, zvezdice božje
migljajo lepo,
odprto visoko
je sveto nebo . . .«

Ako komu nocoj, staremu Doljanu se je zdelo nebo odprto.

Zopet je voz pridrdral pred cerkev. Doljanov sin je stopil v hišo božjo pred klop, kjer je še kakor zamaknjen molil njegov oče.

»Pojdiva, očel«

Šel je na voz, četudi nerad. Za nekaj trenutkov sta še obstala pri Pečarju, potem pa sta pohitela preko Spodnje Jablanice v Stransko vas, odkoder se je Tine vrnil na svoj dom. Blažila ga je zavest, da je storil dobro delo.

Ko je stopil Doljan v svojo nizko sobo, je luč v kotu pri jasliah ravno pojemala.

Pojemala je v sveti noči, kakor v opomin, da kmalu ugasne tudi luč življenja sivemu samotarju. Tako je mislil Doljan in šepetal:

»O, naj pride smrt! Naj pride kadarkoli! Verni Doljan se je ne boji in rad umre, da je le bil pri polnočnici — samo še enkrat . . . samo še enkrat!«

A to je bilo tudi zadnjikrat.

Ali res z rodne grude?

(Kulturnega kmeta premišljevanje.)

(Govoril F. S. Finžgar v S. K. S. Z.)

Ko sem dobil povabilo od S. K. S. Z., da bi prišel predavat v Ljubljano, sem se iznenaden ob svoji pisalni mizi zamislil. Kaj pa to? Treba mi je bilo, da razrešim vprašanje: Čemu le je segla S. K. S. Z. iz Ljubljane vun na deželo po predavatelja? Na to je bilo treba najprej odgovoriti. Ob tem razmišljanju sem se spomnil na barantijo izza prvih študentovskih let. Tedaj sem si namreč sam donasal vsak teden orjaški hleb črnega kruha v mesto. Tamkaj pa so prišli gosposki otroci in so prinesli kose bele pogače, pa me prosili v zameno za črni kruh. Aha, sem prevdaril, takisto bo sedajle. S. K. S. Z. se je zahotelo — za izpremembo — po kosu črnega kruha, ker so se njeni mestni otroci že najedli bele pogače, katere jim redno režejo s tega mesta učeni profesorji, doktorji, advokati, visoki politiki in kar je še drugih duševnih velikanih v naši beli Ljubljani. Zato torej je segla na deželo, na kmete in me poklicala semkaj na govorniški oder.

S tem je pa bila meni že popolnoma dana naloga in snov, kaj naj govorim, namreč: Odreži nam pošten kos črnega kruha, ker razlika — mika. In druga posledica je bila, da se zato nisem napolnil v Ljubljano in tukaj poiskal in kupil debelo, drago in učeno knjigo, sedel k njej, jo preštudiral in pobral iz nje jedro, da bi ga vam razgrnil. Ne, nisem tega storil. Ostal sem lepo doma in odprl tisto knjigo vseh knjig, ki ne bo do konca dni prebrana in prečitana do dna, ki je pisana z ralom in sekro, vezana s pasovi studenčkov in rek, okovana z grebeni gorá, okrašena s cvetjem in ledom — za katero se pomaka pero v znoj in živo kri — odprl sem knjigo prirode, knjigo naše rodne grude. Iz te sem bral, kakor sem navajen dolgo vrsto let, in nekaj tega branja sem se nameni, da razodenem tudi vam.

Toda nekaj mi je takoj pripomniti: Vsaka knjiga ima svojo posebno lastnost — in ta je sledeča: Ne z n a vsake knjige brati in tudi n o č e vsake knjige brati. Pa tudi dva, ko enoinisto knjigo bereta, nimata istega užitka in ne iste koristi. Poglejmo pravce: Marsikdo prečita sila knjig. Nazadnje pa ne ve o nobeni pravega jedra in misli. Ta bere tjavendan. Podooben je poredni kozí — da ostanem

tudi s primero na kmetih, oprostite tisti poredni kozí, ki drvi po vsej planini, utrga tuhtam peresce, tam odgrizne vršiček in skače dalje. Celo-planino obleže — pa je vendar mršava in brez mleka. Druga pa se pase s pridom, počasi, na enem mestu, pa je to sta in veliko veselje kofetarske mamice. Tako s knjigo. Divja kdo skozi gozde knjig — pa njegov um je mršav in prazen in plitev. — Drugi bravec hoče le sama gola dejstva: datum, letnico, povest, roman — kdo bi bral to, kar vse prenese potrpečljivi papir vseh tistih, ki tinto pijó kot rozolijo. — Pa so še drugačni braveci — recimo bralke. Dobi roman — in pogleda zadnjo plat knjige: Če je nadepolna devka, hoče, da se junak in junakinja dobita, če je deklet že v srpanu in je njen ov šel po vodi, hoče, da se ne dobita, češ, če sem jaz sama, pa naj bo še junakinja v romanu.

Takisto se godi s knjigo prirode. Beró, pa ne umejo, oči imajo — pa ne vidijo, pravijo, da imajo srce, pa v tem srcu ni ljubezni do grude. Zato takoj izjavim in povem, da sem jaz bralec prirodne knjige, ali tak bralec, ki to knjigo ljubi, jo ceni više kot vse druge. Iz tega pa sledi, da bodo tudi moja izvajanja sadovi srca, sadovi ljubezni — in vsled tega ne mislim niti oddaleč, da bi bilo to predavanje zato, da bi slavno občinstvo hotelo priversti na pot istega čustvovanja kot valovi v moji duši. Ne. Ampak ta meditacija bi utegnila marsikomu samo vzbuditi, kar v njegovem srcu sicer biva — toda spi. In če se kaj takega vzbudi, je cilj dosežen in besede niso bile pisane v vodo.

Rekel sem torej, da bom čital iz knjige prirode. Dobro pa vsi veste, da je vsaka knjiga natiskana z različnimi črkami: Navadni tekst, pa velike črke, razprto tiskano, okrašene črke začetnice itd. Takisto imamo na naši domači grudi črk vse polno. Da bi ves ta tisk nocoj izžrpal, je nemogoče. Odveč bi bilo, da bi slikal krasoto naše domovine, krasoto, katera osupne tujca, krasoto, ki z nedosežnim veseljem navda domačina, če se po dolgem potovanju vrne pod rodni krov in prepričevalno vzdihne: Lep je svet — toda najlepša si ti, moja slovenska domovina. O tem ne bom razmišljal. Omejim se samo na nekatere črke — žive črke, ki hodijo po domovini, s katerimi je popisano — pisano polje, zelena gora, zračna planina in skrita dolina. Začnem takoj z onimi črkami, katerih je za sedaj še največ, s katerimi je vse gosto posejana naša rodna gruda — to je naš slovenski oratar, naš kmet.

Kaj čitam v tem tekstu, s katerim je opisan naš dom, naša rodna gruda?

Po paznem razmotrivanju doni iz tega berila nevesela pesem — rekli bi — skoro žalostinka Jeremije preroka. Zakaj? Zato, ker vidim beg, grozen beg z rodne grude — in gledam strah in sram pred njo. Resnično. Beg od doma — čez valove oceana, beg v mesta, beg v tvornice — Čudo! Tla, kjer je tekla zibelka — niso ljubljena, rodna gruda ni spoštovana. To je dejstvo, katerega vsi poznamo, ta beg je tisti grozni zmay, ki nam utegne požreti naš narod, ki ga ni strl zob tujca in ne meč Turka. Kje bi dobili odgovor na to gibanje? Dosti odgovorov ste že slišali, mnogo brali, v zbornicah se je to razpravljalo — in navadno izzveni odgovor: To je duh časa! Hrepenenje po napredku! Socialno gibanje. Radevolje priznam, da ima vsak tak odgovor dokaj resnice v sebi. Industrija se množi — potrebuje delavnih rok, po industriji dobe tisoči belega kruha, se dviga materialno stanje narodovo. Vse resnično. Toda pravi odgovor nam daje tale dogodek: V N e m čiji so pred kratkim zborovali velekmetje, v lastelini. Shod je počastil poljedelski minister, ki je želel tudi osebno poznati velike agrarce. Začeli so se predstavljati. Prvi: Fric N. N. — poročnik v rezervi. Drugi: Henrik N. N. — poročnik v rezervi — itd. sami vojaki — samo kmeta nobenega. Nazadnje pride star mož, nerodno oblečen, eden največjih kmetov, ki je poslušal, kako se njegovi mlajši tovariši predstavljajo. On ni bil tako srečen, da bi dovršil katerokoli srednjo šolo in se povselp do poročnika. Vojak je pa le bil v mladih letih. Zato je mož vsled m o d e posnel svoje tovariše in se predstavil ministru: »Vicefrajtar« v rezervi. Minister je imel prav, če je pošepetal na uho svojemu sosedu: »Sem mislil, da je zborovanje agrarcev, pa je le kompanija vojakov . . .«

Ta-le dogodek nam da ključ do vprašanja, kdo je premnogo — skoro vse — kriv, da beži narod z rodne grude tudi tedaj in tak, ki mu ni potreba. Odgovor se glasi: Tega je kriva napač-

na moda, tista moda namreč, ki se kosa s tem, da jo je sram biti k m e t.

Dokazujem sledeče:

V tistem hipu, ko je nehala tlaka, ko je legel k pokoju valpetov bič, ko se kmet ni več tresel, kadar je srečal grajščaka na cesti, se je začela vsekavati zijava dolina med kmeta in med one, ki so prišli od kmeta — pa se uvrstili med višji tisoč — o višjih deset tisoč se pri nas skoro ne more govoriti. Je bilo nekaj mož, ki so budili naš narod in so šli medenj. Ali splošno je bilo to probujanje bučno taborenje navdušenja in vina polno, pa brez socialnih in kulturnih posledic za kmeta. Kmet je ostal na dnu, in od zgoraj je donela nanj redno od vseh stanov psovka in poroga. In ni ga bilo človeka, ki bi stopil med kmete in jim razodel skrivnost: kdo so in kaj so? Ali ni čuda potem, da je kmet zasovražil svoj dom, svojo grudo, zavrgel pečo in ponosite škornje ter pobegnil v mesto in se tam odel s katerokoli čifutsko cunjó, samo da je skril zaničevanega kmeta? In ta prelevitev je vzela nase podobó grozne epidemije in se je razpasla tako na široko, da je danes katastrofalna za našo grudo, za slovenskega kmeta in z njim vred za celi narod. Torej ta strah pred osramočenjem je rodil ono nesrečno modo, katera je hvalila rajši umetne maske, nego pristno cvetje naše grude.

Prav tu se mi zdi umestno, da se dotaknem tudi točke: naša domača, narodna umetnost. Resnično je sicer, da takrat, ko se razvije umetna umetnost, narodna premine, ko se oglaší sonet in tercina, tedaj obmolkne narodni rapsod. Ali takisto je resnično, da je pri nas psevdokultura, kultura maske kakor s povodnjíjo izplaknila z naše grude tisto tihó, naivno, pa tako gorko domačo umetnost. Slike in okvirji so romali iz hiš, na njih mesto je prišel tiskani papir, lepo vezani prtiči so se umaknili tovarniški capi brez okusa, namesto rezljanih skrinj, stolov in drugega pohištva so se oblastno vsedli zabojji, topogledi in dolgočasni, da se Bogu usmili. In kmetiške stavbe zadnjega pol stoletja!! Kakor bi na glavo slovenske mamice, odete s peštrím, belim kožuščkom, poveznili nerodno cajno, kateri se pravi moderni damski klobuk. Torej tudi lice je pohujšala in izkazila naši grudi nesrečna, maskeradna moda. Ali to je že drugo polje in preidem nazaj k svojemu predmetu.

Dobro vem, da se mi bo ugovarjalo. Nič ne de. Sam si stavim nekaj navadnih ugovorov in jih pregledam, če drže.

Prvi ugovor je seveda tale: mestna služba je zlonejša, v tvornici ni takega napora kot na kmetih, zato beg od grude.

Od česa pa je odvisen napor in težko delo? Ta pojem je popolnoma relativen. Za zdravega, krepkega junaka je kmetiško delo igraka. Njegove močne, zdrave mišice se igrájo s tem, kar je mehkužnežu breme, ki ga potlači do tal. Sami pogledjte, če gredo kdaj iz tvornice ljudje tako veseli, kakor se vračajo ob svitu lune kosci s travnika? Pojdite v tvornico in katerokoli mestno hišo, pa prislušajte, če je kje toli odkritosrčen in radosten smeh, kakor doni z njive ženic, s poda mlatičev ali z vinske gorice? Kjer pa doni smeh, kjer se vriska in poje, tam ne tlači pleč neznosni jarem. — Pa bi se reklo: Ubogo ljudstvo, saj je tako topo, tako nizko stoječe, da niti ne občuti več bremena, ki ga žuli. Kdor pa govori tako, laže samemu sebi, da krije z lažjo svoje pomehuženje. Vprašam: kdo je več vreden, kdo zasluži bolj naše spoštovanje, ali tisti, preko katerega divja vihar in mraz, vročina in znoj, pa poje ob tem, ali tisti, ki se prehladi ob najmanjši sapici, ki dobi nahod, kakor minister Marije Terezije, ki si ni upal iz hiše v kočijo, če niso pregradili ulice s špansko steno? Koga bomo občudovali? Odgovor je menda jaseen! In odgovor je tudi jaseen na vprašanje, kdo je srečnejši? Ali tisti, ki mu je vsaka pernica pretrda, ali tisti, ki sladko sanja, dasi ima eno uho za blazino, drugo pa za odejo? Kdaj občuduje zgodovina Aleksandra Velikega? Ali tedaj, ko mu sredi puščave prinese vojak čelado vode, da bi pogasil žejo, pa se je ne dotakne in jo izlije v pesek, ker ne morejo piti njegovi vojaki, ali pa takrat, ko pomehužen leži na perzijskih preprogah? Kdaj je bil velik in zmagonosen Hanibal? Ali takrat, ko je njegova vojska z brezmejnimi težavami preplezala Alpe, ali tedaj, ko se je v mehkužni Kapui v eni zimi pohujšala, da je bila tepena in pregnana iz Italije? Še noben narod ni propal zato, ker je imel sinove in hčere, klene kot gorske grče — zaradi mehkužnosti jih je pa zgodovina že črtala mnogo iz knjige življenja.

In to vedo in čutijo znanstveniki in državniki in šolniki in zato se raz-

lega klic: Nazaj k naravi, nazaj k rodni grudi! Zato pišejo knjige o materi grudi, ki umira, zato uvajajo v šole igre in telovaja. In ker je sivar globoko zavožena v jarek, jo skušajo nagloma, skokoma izravnati na način, ki postane smešen in perverzen. Dokaz zato so nam prenapolnjene obrežne kope ob počitnicah. Ko sem bil letos poslan od zdravnika v Gradež, sem imel priliko, da sem študiral tamošnjo tisočintisoč številno naselbino popolnih in napol adamitov. Če bi odšel od vsega števila pet odstotkov resničnih bolnikov, ostane 95 odstotkov ljudi, o katerih bi rekel slavni danski pisatelj, da so martyres de la debauché — mučenci naslade, gurmani, ki se celo leto pasejo z izumetničeno hrano, ki jim preda do gabnosti — in zato gredo in parijo in pečejo svoje ude na božjem solncu, da v zimi začno s tem nenaravnim življenjem da capo — al fine. Ali je treba? Seveda je treba ob teh razmerah, toda teh razmer ni potreba, te so odveč. In če potrebuje mož pisarne, urada, šole v resnici oddiha, sodim, da bo dobil mnogo več čilosti v svobodni naravi, v naših gorah in na našem polju, nego v bučni gneči nabito polnih letovišč.

Poglejmo drugi ugovor: Kmetiško delo je gr d o, je umazano. Ta izgovor je pri poslih prav tako splošen kakor prvi — pa po moji pametita-kisto in še bolj neutemeljen nego prvi. Oglejmo si delo na rodni grudi. Delo se deli na dve veliki panogi: Delo pod milim nebom in delo v notranjem gospodarstvu. Povej mi kdo, katero delo pod milim nebom je gr d o? Ali setev, pletev, košnja? Če ni to desetkrat lepše, nego katerokoli delo v tovarni, potem nimam pojma o lepem. Ali mar ni lepo biti sredi valovja rumene pšenice, ko gorijo po njej plameni rdečega maka? Ali mar ni lepo prožnih korakov hoditi sredi ograbkov sena, ki dehti in vonja tisto omamno slast, tisti dragoceni parfum, kakor ga ne nareja nobena tvornica, razen rodne grude in božjega solnca? Ali je gr d o delo na vrtu sredi sočivja, sredi zelenjadi? Ali je gr d o pod vinsko trto, ko cvete in diši vinograd kakor sam božji balzam? Ali je gr d o, ko udarja plevica s kopluljo na grudi žive zemlje, ko jo rahlja s prsti in se z njo pogovarja, z njo, ki je živa, rodovitna mati vsega, kar hodi in blodi po zemlji? Ali je gr d o, ko ji žehiti od grude nasproti vonj rodovitnosti in sile, navečje sile ter jo vso prepoji in prevzame njene ude, da so močni in zdravi, kakor je močan hrast, ki raste koncem njive? Prijatelj, kdor ima to delo za gr d o, ni vreden, da nese enkrat k ustom žlico jedi, katero mu je darovala mati zemlja, ker jo zaničuje — nehvaležnik!

Kaj pa drugo delo — ki se ne vrši pod milim nebom, ampak doma, zvečine pri živini in za živino v hlevih? To delo je tisto, katerega se dandanes prav posebno boje posli, ker je menda najgrje. Tudi tu je vladarica pohujšljiva moda, tudi tu je kamen izpodlitke predsodek, ki sloni na pesku, brez temelja. Ljudje božji, ali ne veste, da ima neumna živina često več hvaležnosti v srcu do onega, ki ji streže, nego pameten človek? Spominjam se prizora iz hribov: Sredi samotne brežine pastirček, gologlav, razkuštran, ožgan in zapečen od solnca; krog nje-ga zbor ovac. Ližejo mu roke in se gnetejo kakor otroci za njim. On jih pa nagovarja, kara, hvali in boža. Prizor, da bi se človek radosti razjokal ob njem. Pa stopi dobra dekla, izvrsten hlapec v hlev. Vse se ozre po njem, konji vesele hrzajo in kopljejo s kopiti, krave iztezajo vratove in jo pozdravljajo, kakor jih je učila priroda. Tem streči naj bi bilo gr d o? Ali ni stokrat lepše, če se ukvarjaš s temi živimi bitji, nego stojiš ves božji dan pri mrtvem stroju, če ti-čiš globoko pod zemljo v zatohlem rudniku? Ali če stojiš ob žarečem štedilniku cele ure, če raznašaš smeti in odpadke in pospravljaš, kar ni nikoli pospravljeno — in za vse to ne dobiš hvaležnega pogleda?

Seveda, mi bo kdo ugovarjal, ta opis je silno idealen; v resnici je na kmetih pa vendar nesnage več kot dosti.

Temu ne oporekam. Toda, kdo je pa kriv nesnage? Rodna gruda, travnik in log, ali morda uboga živina, če gnije v blatu po hlevih?

Tega je kriv človek sam, pa ne toliko kmet, kakor tisti, ki so poklicani, da dvignejo kmeta h kulturi in izobrazbi. Koliko let pa je tega, kar se je začelo intenzivno delo na deželi, delo za napredek in omiko? Jako malo, gospoda moja, toda sadovi so tako velikanski, da jih ni morda še nobena druga šola dosegla takih. Le pojdite po naših vaseh, pa boste že dobili hleve, snažne in lepe, kakor dvorane, pojdite po hišah, pa boste dobili snago in ljubeznivo pri-

Narodnoobrambni Vestnik.

Slovinci, kje ste?

To vprašanje stavi vsemu slovenskemu ljudstvu na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, v Trstu, na Goriškem in v Istri Slovenska Straža.

To je njena dolžnost in pravica. Narodni boji so vedno hujši, sovražnik dobiva vedno več moči, napada vedno več postojank, ruje že v osrčju domovine, in vse njegovo bojevanje vodi besnost in sovraštvo do sloven. naroda. Poleg kapitalizma, vlade, uradništva in pomoči iz rajha, deželnih zborov in stanovskih zastopov, ki delajo kruto proti nam, imajo še svoje Volksrate, Südmarko in Schulvereine.

Ravno zadnje čase je zapaziti, da je gibanje proti Slovincem postalo še bolj besno in nasilno. Spomnite se, kaj se je pred kratkim zgodilo v št. Ilju v Slovenskih Goricah. Ponoči pridejo k slovenskemu posestniku Nemci: »Grund oder Leben.« Prodati zemljo — ali življenje. Spomnite se, da je v Ciršaku otvoril Schulverein ljudsko šolo za sedem otrok. Spomnite se delitve slovenskih občin Rožek in Spodnji Dravograd na Koroškem. Samo da oslabijo Slovence in naredijo dve občini, v katerih imajo nemčurji v vsaki večjo moč, kot prej v eni sami vsi skupaj.

Kmalu bo zbran tretji milijon Rosseggerjevega fonda; Schulvereine šteje že 2000 podružnic; Südmarka hoče doseči letos pri svojih članih število 100 tisoč.

»Slovenska Straža« pa šteje danes 182 podružnic; tedaj proti vsaki naši podružnici stoji 11 podružnic Schulvereina; 125 naših podružnic, ki so nam že poslale imenike članov, šteje skupaj 10.000 članov; proti vsakemu Stražarju 10 Südmarkovcev. Ljudje, Slovenci, ali razumete vse to?

Dosedaj še nobena izmed slovenskih dežel ni storila popolno svoje dolžnosti.

Kranjska šteje 104 podružnice, Štajerska 47, Koroška 11, Goriška 15, Tržaška 4 in Istra 1.

Ali ni pri teh številkah dovoljeno in upravičeno vprašanje: Ali samo ti kraji spoznajo svojo narodno dolžnost? Ali se samo teh 178 krajev zaveda nevarnosti, ki grozi naši domovini? Ali je ljubezen do domovine in solnčne lepše bodočnosti samo v teh 178 krajih našla vsprejemljiva srca. Kaj so drugod srca naših ljudi mrzla?

Na ta vprašanja morajo odgovoriti kraji, kjer še ni podružnice »Slovenske Straže«.

V kratkem času se mora ustanoviti kolikor največ novih podružnic.

Ker smo majhen narod, zato mora sleherni stati v vojnih vrstah. In ker poznamo naše ljudstvo in njegovo ljubezen do doma in svoje zemlje, zato bo ustanovitev novih podružnic lahka stvar. In ker se gotovo najde v vsaki župniji vaši, občini človek, ki spozna in čuti težki položaj našega naroda, zato pričakujemo, da bodo vsi kraji v kratkem storili svojo dolžnost in ustanovili svojo lastno podružnico »Slovenske Straže«.

Nikar naj ne plašijo pred ustanovitvijo podružnice že razna društva, ki že obstoje v dotičnem kraju. Ravno ker obstoje naša izobraževalna in druga mladeniška društva, ravno v takih krajih so se podružnice najhitreje ustanovile in tudi dobro napredujejo kakor po številu članov tako tudi po poslanih prispevkih. Saj ne zahtevamo od svojih podružnic, da bi morale nabrati tisoče, ampak žrtve v tem oziru so majhne. Redna članarina 1 K, podporna članarina pa 50 h na leto.

Potrebujemo pa velikega števila podružnic, ker bomo le z njihovo pomočjo iz njihovih krajev indirektno dobili lepe prispevke.

Centrala »Slovenske Straže« dobro čuti, kako močan steber je zanj vsaka na novo ustanovljena podružnica, in to bodo kmalu spoznale podružnice same, katerim se bo vsled tega spoznanja rodilo še večje veselje za delo in prilika do lepih uspehov.

V gorkem julijevem solncu se je ustanovilo večina obstoječih podružnic. 10. julij je bil tisti znameniti dan in njegov pomen za probujo narodne zavesti in požitnovalnosti slovenskega ljudstva občudujejo celo Nemci. Zazeblo jih je do dna duše to število podružnic. In šli so na delo: Schulvereine je dosegel, da šteje 2000 podružnic, Südmarka zbira z $1 + 1 = 100.000$ članov.

Sedaj gre na jesen, delo je pospravljeno. Jesen prinaša vabilo k počitku. Nas pa letošnja jesen, vsi dogodki narodnega življenja, ves naš položaj ne vabi k počitku. Tak majhen narod, kakor je naš, mora biti s počitkom skop. Proč z brezdeljem in mlačnostjo! Odločno stopimo na bojno polje!

Porabimo to jesen in zimo za to, da postavimo na narodno bojišče še sto novih trdnjav - podružnic »Slovenske

Straže«, obmejnim bratom v korist in pogum, sovražniku v strah in pogubo.

Pišiti na »Slovensko Stražo«, ki preskrbi vse potrebno za ustanovitev podružnice. Če rabite govornika, pride lahko iz Ljubljane.

»Slovenska Straža«, narodno-obrambno društvo v korist obmejnim Slovincem v Ljubljani.

Proti nam!

Ljudsko štetje.

V Avstriji ne pride ljudska volja do veljave, ker tega noče — kdo? Prvič Nemci, drugič vlada in tretjič — Osrednja statistična komisija na Dunaju.

V proračunskem odseku državnega zbora in v zbornici sami je bila sprejeta resolucija, da naj se pri letošnjem ljudskem štetju šteje po materinem jeziku oziroma po narodnosti. Parlament, izvoljen na podlagi splošne in enake volivne pravice, sedaj ljudski parlament, je to hotel. Pa kaj je naši vladi ljudska volja. Za njo je mero dajno v tem vprašanju samo mnenje Osrednje statistične komisije na Dunaju. In tako je po nasvetih te komisije določila Bienerthova vlada v svoji naredbi z dne 20. avgusta m. l. tako: »Ljudsko štetje se bo vršilo tudi letos v smislu izjave, ki jo je podala Osrednja statistična komisija, po občevalnem jeziku«.

Slovinci smo sedaj smrtno udarjeni.

Kdor ve pomen ljudskega štetja in kdor ve, kako mori ta spaka, občevalni jezik, ta spozna, kaj grozi slovenskemu narodu. Z ljudskim štetjem po občevalnem jeziku hočejo zamolčati tisoče in tisoče Slovencev, kakor so jih leta 1900. zamolčali 21.000 koroških Slovencev. Tako jih je izginilo na tisoče in tisoče na štajerski narodni meji po nemških mestih in nemških gnezdih na Spodnjem Štajerskem. Tako se je zgodilo na tržaškem ozemlju, v Gorici in Kopru.

V prejšnjih številkah »Narodno-obrambnega Vestnika« smo pisali o važnosti ljudskega štetja in o peklenskih načrtih, ki jih imajo narodni nasprotniki z občevalnim jezikom. O našem tihem delu v tem vprašanju ne bomo pisali, ker je za ta slučaj to najboljše.

Pozivamo samo slovensko javnost brez razlike na prepričanje, da v tem

oziru stori svojo dolžnost. Poučite ljudstvo, pazite na komisarje. Imejte pred očmi te stavke:

1. Ljudsko štetje je narodna bitka prve vrste. Naštetjmo več Slovencev in dobili bomo več političnih pravic, kulturnih in gospodarskih dobrot!

2. Ker resnične so besede voditelja tržaških Slovencev dr. Rybača: **Kar je bil prej občevalni jezik, postane potem narodnost.**

3. Nemci in Italijani se veselijo štetja po občevalnem jeziku. Izkušnja nas uči, da je njihovo veselje nam vedno v žalost in pogubo. Tržaški »Piccolo« je naravnost povedal, kaj sledi Slovincem vsled občevalnega jezika: Tisoče in tisoče slovenskih služkinj pri laški gospodi bodo zapisali za čisto-krvne Italijane. — In kaj bodo storili Nemci, dobro vemo.

4. Naše orožje v tej narodni nevarnosti je narodna zavednost ljudstva. Zato pouk med ljudstvo!

5. Po deželi se vrši štetje po popisovalnih polah. Komisar vpraša rodbinskega očeta: **»Kateri občevalni jezik govorite vi, vaša žena in vaši otroci?«**

Slovinci imajo samo slovenski občevalni jezik, čeravno znajo morda tudi nemško ali laško. Komisar ne sme zapisati v stolpec 13. popisovalne pole, kjer je napis: Občevalni jezik, drugega, kakor kar mu izpove rodbinski oče. Povejte to ljudem!

Ko je popisovalna pola popisana, jo dá komisar rodbinskemu očetu podpisati. Dobro pogledajte, če je komisar napisal v oddelek občevalni jezik: **slovenski.** Če je napisal kaj drugega, odrecite svoj podpis!

Komisar se mora vzdržati vsakega vplivanja na izpoved. Ne dajte se premetiti po njegovih besedah: »Z Nemci govorite nemški«, »Otroke pošiljate v nemško šolo«, »Z gosposko občujete nemški«. »Vaš gospodar je Nemeček«. Ne dajte se premetiti in se pritožite na okrajno glavarstvo!

6. Vse nepravilnosti sporočite takoj slovenskim državnim poslaneom.

7. Če ste prepričani, da je imenovan komisar pristranski in zagrizen nacijonalec, protestirajte proti njemu pri glavarstvu na vlado.

8. V mestih z lastnim statutom in tistih občinah, katerim to dovoli deželna vlada, izvrše ljudsko štetje magistrati in županstva. Štetje se vrši po **naznanilnicah.** Vsaka stanovanjska stranka v hiši dobi posebno polo, v katero zapisuje stanovanjski gospodar sam zase in svojo družino. Služkinje,

LISTEK.

Za izobrazbo.

SVETLOPISNI APARAT V DRUŠTVIH.

Svetlopiši (skioptikoni) so danes povsodi znani in razširjeni. Ako hočemo, da bo predavanje privlačno, skrbimo za to, da ga opremimo s svetlopiši. In to ni nič čudnega. Ako se predmeta, o katerem predavamo, ne more v naravi pokazati, pač ni boljšega nazornega sredstva, nego svetlopiš. Kako drugače učinkujejo besede, ako jih spremljajo lepe podobe! Koliko hitreje se stvar pojmi, koliko bolje ohrani v spominu, ako se dežele in ljudje, nebesna čuda: solnce, luno, zvezde ali manjše organizme, dela velikih mostrov ali proizvode obrtne pridnosti pokaže v svetlopišu. Zato leži na dlani, da se društva, ki še nimajo projekcijskega aparata, živo zanimajo zanj in vprašujejo: Kaj je vse potrebno za proizvodnjo svetlopisov in koliko stane taka naprava.

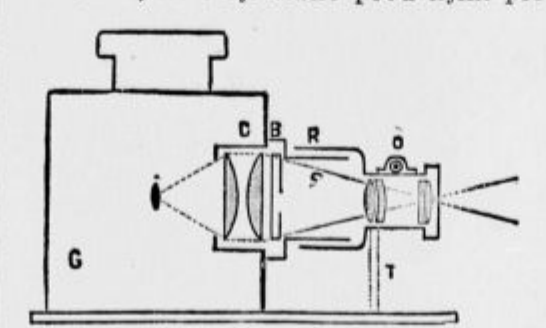
Da dobimo vpogled v ta vprašanja, je najprej potrebno vedeti, kako je aparat za svetlopiše sestavljen in kaj se od njega zahteva.

Sestava aparata za svetlopiše.

Podoba 1. predstavlja aparat v pre-rezu in nam kaže njegove glavne se-

stavne dele. G je okrov, L luč, C iz dveh leč obstoječi osvetljevalni sestav (kondenzor), B oder za podobe, v katerega se vstavi podobe slikane na steklo, in O povečevalni sestav (objektiv). Objektivi je po 2 ceveh — R in S — ki se jih lahko potisne druga v drugo, zvezan z okrovom. Pičice kažejo pot žarkov.

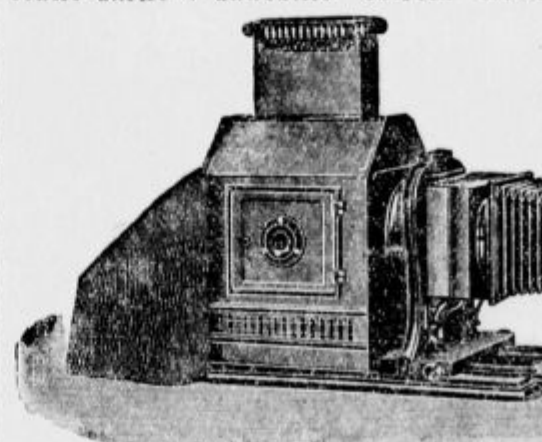
Projekcijski stroj deluje tako - le: Kondenzor C zbira žarke, ki prihajajo iz L ter jih meče v stočju skozi podobo na steklu, ki stoji tesno pred njim pri

Podoba 1.

B; objektiv O sprejme doposlani mu stožec žarkov ter ga prevaja na belo steno, tako da ondi nastane povečan svetlopiš. Lastnosti, ki jih morajo imeti posamezni deli aparata, se dajo iz tega naravnost izvajati: objektiv O mora biti predvsem tak, da začrta ostro povečano podobo na steklu, dalje mora biti tolik v premeru, da se vjamajo vsi žarki, ki prihajajo iz kondenzorja. Kondenzor C naj sprejema čim večjo

množino žarkov, enakomerno naj razsvetljuje pred njim stoječo podobo na steklu in pošilja žarke v koničastem stožcu v ospredje tako, da lahko dosepejo v objektiv. Luč L mora biti močna, kajti od njene jakosti je neposredno odvisna jasnost svetlopiša; pri tem pa naj žareča ploskev ne bo preobsežna, ker le potem more kondenzor svetlobne žarke v zadostno ostrem kotu

Podoba 2.

pošiljati v ospredje. Ako je namreč luč prerazsežna, padajo žarki v obliki širokega šopa v ospredje in vsled tega jih more objektiv le nekaj vjeti. Aparat sam mora biti seveda tako napravljen, da sta oba sestava leč pravilno medseboj uravnana (centrirana); biti mora stalen in imeti dovolj prostora za luč in podobe. Kar se tiče slednjih,

morajo biti čiste v svetlobah, močne v obrisih in bogate v podrobnostih, in projekcijska stena končno mora nuditi ravno, belo ploskev, ki nanjo padajoči svetlopiš primerno odseva.

Svetlopišni aparat za društva.

Aparat, ki ga iščemo, mora odgovarjati gornjim zahtevam, obenem pa cena zanj ne sme biti previsoka tudi za društva, ki razpolagajo s skromnimi sredstvi. Te lastnosti bi imel obrazec, ki ga nam podaje slika 2. Okrov je iz jeklene pločevine, prostoren in za različne luči popolnoma prikladen. Kondenzor ima dve leči 103 mm premera; ta mera zadostuje tudi za podobe v trgovini, ki imajo zunanjo velikost $8\frac{1}{4} \times 8\frac{1}{4}$ ali $8\frac{1}{2} \times 10$ cm, medtem ko je podoba samanasebi neka-ko 7×7 cm velika. Z zobčastim gonilom za ostro postavitve opremljeni objektiv je privit na izvlačljivo cev, ki leži na vlakih. Aparat

ima znano izvrstni čveterolečni Petzvalov sestav, in sicer v moderni izvršitvi, ki zadošča v enaki meri zahtevam glede svetlobne moči in določnosti. Cena tega aparata — »Zela« — brez svetlobne naprave in brez drugih priključkov znaša 54 kron.

Dobi pa se še cela vrsta boljše opremljenih aparatov, ki pa ne more-

hlapeci in delavci, ki so pri njemu v službi, pa se ne prištevajo k njegovi rodbini, ampak so samostojni ljudje. In zato gospodar nima pravice, svojevoljno vpisati svoj občevalni jezik tudi kot občevalni jezik svoje služkinje ali posla. Služkinja in vsak posel imata pravico, da zahtevata od gospodarja, da zapiše v 13. stolpec samo tisti občevalni jezik kakor sama zahtevata. Če gospodar ne uboga, se pritožite na magistrat ali glavarstvo in še naprej.

9. Kdor kaj napačnega izpove ali zapiše, bo kaznovan z denarno globo ali z zaporom; tako pravi zakon. Glejmo, da bo to res.

10. Dovoljen je upogled v popisovalne pole in naznanilnice. Glavarstvo mora to dovoliti; če ne dovoli, pritožite se na višjo instanco. Zahtevajte upogled povsod za vsak slučaj, če veste, da se je pri štetju zgodila naši narodnosti kaka krivica.

Pri ljudskem štetju moramo za svoje pravice vsi sodelovati z odločnostjo, skoraj z obupno odločnostjo. Imejmo pred očmi besede slovenskega lista:

Pripravimo se, dobro vedoč, da se dajo v Avstriji pravice pridobivati le z vojsko!

Deset zapovedi za ljudsko štetje.

1. Priglasil se samo k svojemu materinemu jeziku!
2. Ne priglasil nemščine ali laščine za svoj občevalni jezik!
3. Skrbi, da se cela Tvoja rodbina priglasil v slovenskem jeziku!
4. Spoštuj jezik svojega očeta in svoje matere, da ne postaneš izdajalec svoje krvi in naroda svojega!
5. Ne ponemči se! Ne poitalijanči se!
6. Ne potujči se!
7. Ne daj ukrasti sebi in svojemu narodu svojih otrok!
8. Ne izgovori krive besede, da je Tvoj občevalni jezik nemški!
9. Ne daj se pregovoriti, da bi zahteval prostovoljno svojo narodnost!
10. In ne daj se prestrašiti s pritiskom in grožnjami, niti ne jemlji denarja!

Kako se vrši ljudsko štetje?

Tožiti nad krivičnostjo štetja po občevalnem jeziku in nad nemškim nasiljem, ki se pri tem izvršuje, ne zadoštuje in ne vpliva prav nič na rezultate ljudskega štetja, temveč pripraviti se treba z delom. Sem spada, da se seznanimo z najvažnejšimi predpisi o ljudskem štetju.

Kdo šteje?

Štejejo politični uradi: c. kr. namestništvo (c. kr. deželna vlada), c. kr. okrajna glavarstva in politične občine v prenešenem delokrogu. Tiskovine, ki se pri tem rabijo so ali »popisni (naznanilni) listki« ali »zapisne pole«. Po § 15. zakona o ljudskem štetju se rabijo popisni listki samo v deželnih glavnih mestih, v mestih

z lastnim statutom in v tistih občinah, ki jih namestništvo pooblasti, da smejo same izvršiti ljudsko štetje, končno pa one, »kjer smatra občinski predpostavljeni politični urad po zaslišanju občinskega zastopstva za primerno, da bi se rabilo »popisne« ali »naznanilne listke«.

V teh občinah se vrši ljudsko štetje po § 16. takole:

»Občinski predstojnik odda pravčasno take listke vsakemu hišnemu posestniku ali njegovemu uslužbencu, da bi jih razdelil med najemnike, in ravnotako jih odda tudi samostanom, bolnišnicam, akademijam, vzgajališčem in podobnim zavodom. Taki listki so dvojni, glede na to, se li ukazuje, da bi se popisala stanovanja ali ne. Stanovanja se popisujejo samo v najbolj obljudenih mestih. Razun tega pošlje občinski predstojnik vsakemu hišnemu posestniku ali njegovemu uslužbencu tiskan poduk, kako se morajo naznanilni (popisni) listki izpolniti; tudi te razdeli med najemnike.«

V ostalih občinah se šteje z zapisnimi polami, ki jih izpolnjujejo številni komisariji po napovedih prebivalcev.

Na kaj je treba paziti pred štetjem?

Najvažnejša stvar v občinah, kjer se šteje z zapisnimi polami, je imenovanje števnih komisarijev, ki je izvrši okrajno glavarstvo v mesecu oktobru. Po § 23. zakona o ljudskem štetju se mora imenovati »za števne komisarije nekdo, ki je za to zmožen«. To so navadno župani, učitelji, občinski tajniki in pod. Informirati se je treba takoj, kdo je bil za kako občino imenovan. Če je to človek, ki je strankarsko ali v narodnem oziru prenapet, ali ne zna dobro slovenski, ki je morda že pri prejšnjem ljudskem štetju postopal nepravilno in nasilno, naj podajo naši ljudje z dotične občine takoj pritožbo na okrajno glavarstvo. Če okrajno glavarstvo ne ugodí, se mora takoj pritožiti na namestništvo (deželno vlado). Isto se mora storiti, če okrajno glavarstvo ne reši slovenske pritožbe v štiri najstih dneh. Predno pa se pritožba vloží, obrnite se po informacije na našo S. K. S. Z. in »Slovensko Stražo«.

Na kaj je paziti med štetjem?

Od tistih, ki izvršujejo ljudsko štetje, ne zahtevamo nič drugega ko: Popolno nepristranost in upoštevanje naših jezikovnih pravic: Zato morajo biti:

1. Vse tiskovine najmanj slovensko-nemške. Saj ni mogoče zahtevati, da bi kdo izpolnjeval tiskovine, ki so zapisane v nerazumljivem jeziku. Kako lahko bi napravil velik pogrešek s tem, da bi podatkov ne zapisal v prave rubrike. Morda bodo pri tem grozili številni organi s § 30. zakona o ljudskem štetju. Ta paragraf grozi vsakemu, »kdor bi se izogibal popisovanju, ali bi drugače ne vršil dolžnosti svojih, ki so mu naložene po predpisih zakona«, s kaznijo 2 do 40 K ali z zaporom do štirih dni. Toda, če zahtevamo, da bi bile tiskovine tudi slovenske, se ne izogibamo svoji dolžnosti, nasprotno, mi se trudimo, da bi mogli to svojo

dolžnost zvesto izvršiti. Zato zahtevamo razumljivih tiskovin.

Ravno tako zahtevamo svoje pravice v tistih občinah, kjer štejejo številni komisariji. Števnemu komisariju odgovorimo le, če nas vpraša slovenski. Ne odgovarjamo mu tudi ne, če si pomaga s tolmačem! Kajti če mora komisar izvršiti ljudsko štetje pravilno, mora biti zmožen jezika vseh prebivalcev v občini. Če pa ni, nima onih zmožnosti, ki jih zahteva § 23. zakona o ljudskem štetju. Tudi če komisar govori slovenski, mu ne smemo odgovarjati prej, dokler se ne prepričamo, da so zapisni listki najmanj dvojezični. Naše podatke mora komisar zapisati v pole slovenski, če pa tega ne stori, se pritožimo na okrajno glavarstvo.

2. § 23. zakona o ljudskem štetju pravi, da komisar »napravi zapisne pole po tem, kar mu povedo rodbinski očetje in posamezniki«. Paziti je treba na to, da zapiše komisar podatke oseb res v zapisne pole, ne pa na kak drug papir. Če ne piše v zapisne pole, ne odgovarjajte na njegova vprašanja! Tudi ne sme pisati s svinčnikom, ampak edino s črnilom. Kajti če zapiše s črnilom, potem ne more več tega, kar je zapisano, izpremeniti. Poglejmo v zapisne pole, do česar imamo pravico po § 26. zakona o ljudskem štetju, ki se glasi: »Uradni predstojnik (okrajni glavar ali njegov namestnik) more tudi zasebnikom dovoliti vpogled v popisno knjigo, ozirajoč se na previdnost, ki je potrebna iz službenih vzrokov.« Poglejmo v poli, ali je komisar zapisal vse osebe, ki so v dotični hiši in ali je pri vseh izpolnil rubriko občevalnega jezika, in sicer s tem, da je popolnoma izpisal besedo »slovenski«. Ne sme zapisati morebiti samo dve črtici (") ali »detto (= isto), kajti iz tega bi lahko kdo napravil pozneje besedico »deutsch«.

3. Silno važna je ta-le določba § 23. zakona o ljudskem štetju, ki smo jo že zgoraj navedli, namreč, da komisar »napravi zapisne pole po tem, kar mu povedo rodbinski očetje in posamezniki«. Iz tega sledi, da sme oče rodbine govoriti samo za svojo rodbino, ne tudi za druge člane svoje hiše, kakor hlapce, dekle, služkinje itd. To je ogromnega pomena za slovenske posle na tujem. Oni niso člani rodbine svojega gospodarja, ampak samostojne osebe, »posamezniki«. K rodbini spadajo samo oni, ki so z gospodarjem v rodu.

Komisar mora vprašati vsakega služabnika posebej, ravno tako hišni gospodar. Če tega ne storita, se mora dotični posel pritožiti najprej komisariju oziroma hišnemu gospodarju, in če to ne pomaga, na okrajno glavarstvo.

Na kaj se mora paziti po štetju?

Po § 28. so občine odgovorne za pravilnost ljudskega štetja, zato imajo tudi pravico kontrole, nikakor pa ne smejo podatkov samovoljno izpremenjati, ampak kakor določuje § 21., morajo vso stvar še enkrat preiskati. Tam kjer pa štejejo komisariji, ima pravico kontrole edino komisar in ne občina (§ 23).

Da bi se prepričali, ali je štetje bilo pravilno, prosimo župana, da nam dovoli pregledati popisne listke in za-

pisne pole. V vsakem slučaju pa moramo pregledati izsledke štetja pri okrajnem glavarstvu. Ze omenjeni § 26. to dovoljuje.

Če se najde kaka napaka, naj se pri okrajnem glavarstvu takoj zahteva, da se dotični podatki popravijo. Povsod, kjer se je zasedla kaka nepravilnost, se mora vložiti pritožba na okrajno glavarstvo in če to ne ugodí, na namestništvo (deželno vlado). Po § 27. ima namreč okrajno glavarstvo pravico kontrolirati izsledke ljudskega štetja, ravno tako namestništvo (deželna vlada) po § 33. Torej je mogoče reklamirati tudi še potem, ko števni material ni več pri okrajnem glavarstvu, ampak pri namestništvu (deželni vladi). **Kontrolirajmo tudi pisavo krajevnih imen!**

Sedaj pa še navedemo § 30. zakona o ljudskem štetju, ker je važen.

»Kdor bi se izogibal popisovanju, ali podal kaj neresničnega, ali bi sicer ne izpolnil svojih dolžnosti, ki mu jih nalaga ta predpis, bo kaznovan od pristojnega urada z globo 2 do 40 K, ki pripadejo ubožnemu fondu tiste občine, v kateri živi. Če bi pa ne mogel plačati te globe, se kaznuje s primernim zaporom, ki pa ne traja dalje ko štiri dni. Če bi pa slučaj bil primeren za kaznovanje po kazenskem zakonu, se mora po njem postopati.«

Ta paragraf velja tudi za komisarije, sploh za vse organe, ki vodijo ljudsko štetje.

Vsaka nepravilnost, nasilje, ki si ga je dovolil komisar ali druga oseba, ki je udeležena pri ljudskem štetju z besedo ali dejanjem, naj se naznani okrajnemu glavarstvu in sočasno tudi namestništvu in ministarstvu za notranje zadeve na Dunaju.

Če pa so te osebe zlorabile svojo uradno moč celo z grožnjami, nasiljem itd., kar spada pod kazenski zakon, naj se napravi ovadba na c. kr. državno pravdnštvo. Prej pa, ko se napravijo taki koraki, obrnite se na našo S. K. S. Z. ali »Slovensko Stražo«.

Upoštevajte vso ogromno važnost ljudskega štetja! Zapomnite si pa tudi to: v 13. rubriki števnih pol, kjer je napisano »občevalni jezik«, se povprašuje v resnici po narodnosti. Vladnim zakonom o narodnostih in jezikovnih zadevah služi za podlago ljudsko štetje po »občevalnem jeziku«. Zatorej pri prihodnjem ljudskem štetju v boj za narodne pravice z geslom: **Občevalni jezik je isto ko narodnost!**

Zbirajte marljivo knjige za „Slovensko Stražo!“

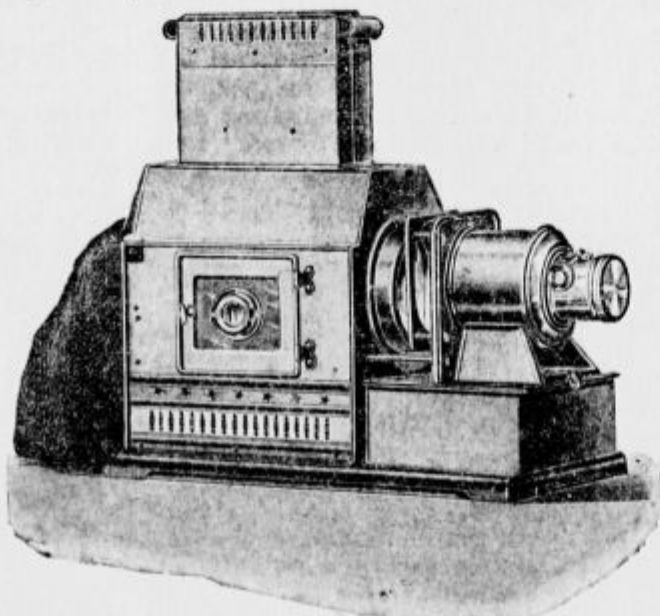
Sprejemajo se novi in stari molitveniki, vezani in nevezani, pesmarice, knjige Mohorjeve družbe, posebno starejše. Ljudska in Leposlovna knjižnica, Vrtec, Angeljček, Dom in Svet, stari in novi letniki »Cvetja iz vrtov sv. Frančiška«, Bogoljuba, Glasnika najsvetejših Src, Mladost, Venec cerkvenih bratostčin in slični mesečni listi, tudi nepopolni in razni mladinski listi, da le niso preveč raztrgani in zamazani.

mo vseh prinesiti v podobah. Za primer navajamo le skioptikon št. 1, ki ima nekaj večje zgoščevalne leče ter sanem podoben nosilec objektiva z vretenastim vijakom; dalje projekcijski aparat »Saturn«, ki ima večji okrov, kar je za močne luči jako ugodno, in pa na ima celičen izvleček z zobatim gonilom in hladilnikom v varstvo podob pred prevročimi žarki. Ti aparati so primerno dražji. Vse te aparate, kakor tudi prvo navedeno »Zelo« je mogoče opremiti s posebno ostro risajočim objektivom: »Tachyskopom«; cena se potem zviša za 36 do 60 kron, kakršno številko se pač vzame.

Luč.

Zdaj moramo pa pogledati, kaj drugega je še treba za izpolnitev naprave. Predvsem pride tu kot najvažnejša stvar v poštev svetlobni vir — luč. To je pravzaprav duša aparata: kakor od objektiva ostro, tako je od luči odvisna jasnost in jakost svetlopostisa. Izmed različnih luči pridejo v poštev: petrolejska luč, plinova in žareča luč, acetilenska, apnena in električna luč. Najlepša in najmočnejša med njimi je električna obločna luč; za to je potreben jak električen tok. Kjer je na razpolago, naj se na vsak način uporabi za svetlopostisni aparat. Razločevati moremo med takozvano

močno obločno napravo, ki je namenjena za visoke tokove sile in daje močno luč, kakor jo zahtevajo velike dvorane in pa med napravo za šibko obločno luč. Slednjo, ki jo nam predstavlja podoba 4., je mogoče z vsakim vbojnim kontaktom in z vsako učno

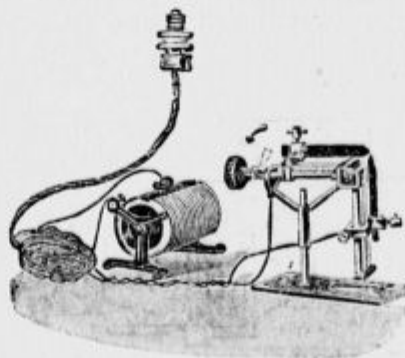

Podoba 3.

napravo (n. pr. lestence itd.) brez vsega spojit. Za tokovodno omrežje s 110 volti napetosti stane ta naprava, obstoječa iz obločnice »Furka«, odporov in prevodno vrvice z vbojnim kontaktom vred 48 kron; za spojitev z 220 volti 54 K. Za močnejšo obločno na-

pravo, za katero treba večje obločnice, se zvišajo stroški, ako se vzame še odpor na ročico, ki ga je možno regulirati z vstavo do 20 amperov, kakor tudi vpregalniki vključno s prevodno vrvice in ogljenimi klinčki za spojitev na 110 volt, na 233 kron.

Namesto obločnice je možno porabiti tudi električno žarnico in ima Nerustova, za projekcijske svrhe prirejena luč, dokaj visoko svetlobno jakost.

Podoba 4.

Najboljše nadomestilo za električno luč nam daje apnena luč, katere svetlost je mogoče silno povečati. Apnena luč se napravi, ako se zmes kisika in svetilnega plina (namesto katerega lahko vzamemo vodik ali etrove pare) s pomočjo gorilnika spelje pod pritiskom proti kosu žganega apna in zažge; to povzroči, da začne apno močno v beli luči žareti. Taka naprava stane 152 K 70 vin., kjer pa ni svetilnega plina 222 K.

Sedaj gremo eno stopnjo nižje k acetilenski luči. Tu stane cela naprava (razvijalec acetilena, gorilnik z rezervnimi nastavki, cev in karbid) 62 K 40 vin. Luč je svetla; društva na deželi se je najraje poslužujejo. Proizvaja 3×3 m velike podobe. Uporaba je jako preprosta in ni nevarna, obrat popolnoma neodvisen: na vsakem kraju, v vsaki sobi se more z njo delati ter ni treba ne svetilnega plina, ne električnega toka. Uporaba aparata torej nikakor ni vezana zgolj na društvo; tu imamo pomoč ob vsaki priliki, ko je treba na prostem vprizarjati svetlopostis n. pr. ob raznih svečanostih. Pomislek, da je uporabljanje acetilenske luči vezano z neprijetnim vonjem, odpade, ako se rabijo nove beagid-patrone; s temi se da aparat v projekcijskem prostoru samem napolniti ne da bi se to opazilo.

Luči, ki sedaj slede: petrolejska, plinova žareča in špiritova žareča luč, so za društva manj važne, ker za proizvodnjo lepih, velikih svetlopostisov niso dovolj jasne; vsekakor se more v manjših prostorih še delati s špiritovo lučjo s pritiskom, vendar je pa splošno tudi tu boljše vzeti acetilensko luč.

Potrebnosti.

Zdaj naslana vprašanje: kaj še dalje treba k popolni projekcijski opremiti? Predvsem treba aparatu še držalo za podobe. Navadno se vzame držalo z dvojnatis zapornikom, ki omogoča hitro izmenjavanje podob, in sicer v taki izvršitvi, da je mogoče križema

Za revne beneške bogoslovce in novomašnike potrebujemo tudi »Duhovnih Pastirjev« in drugih takih del. S hvalečnostjo se sprejme tudi vsaka kronica za nakup, vezavo in pošiljatev knjig.

Naši otroci, krajni šolski sveti hranijo doma velikanske skladovnice zastaranih šolskih knjig, kakor abecednikov, beril, katekizmov, računic in podobnih knjig. Ne morejo jih več rabiti. Pošljite jih nam, mi jih bomo pa zelo lahko porabili.

Tudi stare antikvarične slovenske knjige in dobro ohranjene nemške knjige se sprejemajo. Slovenska Straža jih bo prodala ali pa zamenjala za nove. Sploh sprejmemo vse, kar ima še kaj vrednosti.

Vse pošiljateljce knjig sprejema iz blagohotnosti: Prodajalna Katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani. Zadoštuje: **Prodajalna Ničman v Ljubljani** s pripombo »Za Slovensko Stražo«. Pismena in ustmena pojasnila daje č. g. dr. Alojzij Nastran, misijonar v Ljubljani, Tabor 11.

Cenjeni pošiljateljci knjig naj blagovolijo napisati vselej natančno svoj naslov, da se jim more odgovoriti in zahvaliti.

Zbirajte knjige, ker knjiga je kapital.

»Slovenska Straža«.
Odsek za knjižnice.

× × ×

Od zadnjih so poslali knjige:

1. Gospod Lovro Erzin, novomašnik, Smartno v Tuhinju, dva zavoja;
2. gosp. Rudolf Potočnik, bogoslovec, Ljubljana, 1 zavoj;
3. gosp. I. P. Vencajz, odvetnik, Ljubljana, 67 lepih knjig in zbirko slovenskih skladb in pesmaric;
4. gosp. Franc Kramar, nabiratelj narodnih pesmi, Matena pri Igu, 1 zavoj knjig;
5. gosp. I. Mihevc, Logatec, dva zaboja knjig;
6. Podružnica »Slovenske Straže« v Škofji Loki velik zaboj knjig;
7. gospa Eberl, Ljubljana, zavitek knjig;
8. gosp. Anton Kodre, jurist, otok Krk, zaboj knjig.

Dobili smo tudi več posameznih knjig. Vsem darovateljem se iskreno zahvaljujemo. Želimo, da bi oni kakor naš današnji poziv našel mnogo odziva.

»Slovenska Straža.«

Domače tvrdke.

»SLOVENSKA STRAŽA«

kar najtopleje priporoča, da se pri nakupu ozirate na sledeče tvrdke:

1. Katoliška Bukvarna, Ljubljana. Največja zaloga vseh knjig. Posebno priporočamo »Leposlovno« in »Ljudsko knjižnico«, knjige za otroke. Knjiga o lepem vedenju.

2. Prodajalna Katoliškega tiskovnega društva, prej Ničman, Ljubljana. Zaloga vseh pisarniških potrebščin, molitvenikov, raznih vencev in drugih devotionalij.

3. I. Naglas, tovarna pohištva, Ljubljana. Priznana domača tvrdka.

vstavlja plošče v velikosti $8\frac{1}{4} \times 8\frac{1}{4}$ in $8\frac{1}{2} \times 10$ cm; tako držalo stane 7 K 50 vin. Kot stojalo za aparat se navadno uporabi kaka miza in vobče ne treba posebnega stojala. Če miza ni dovolj visoka, se postavi morda dve mizi drugo vrh druge, ali se sicer kaj podložiti, da se dobi dovoljna višina. Za steno, ki njema svetlopis, se navadno vzame širtingovo platno, najbolje v velikosti 3×3 metrov. To platno njema podobe iz osrednja, a kaže jih tudi prozorno, v zadnjem slučaju mora aparat seveda stati za steno, platno pa je treba preje povlačiti, da bolje propušču luč. Važno je, da tkanina njema šivov, ker slednji posebno motijo prodiranje podob skozi platno. Pritrditev platna je odvisna od krajevnih razmer. Jako praktično je razložljivo stojalo, ki se s platnom vred spravlja v močno skrinjico in stane v velikosti 3×3 metrov 45 K, in brezšivna širtingova stena, zarobljena in z obročki opremljena pa stane 21 K 60 vin. Za zatemnitev prostora je treba navadno skrbeti le tedaj, ako se predavanje vrši podnevi; v to nam služijo zagrinjala ali pa leseni z lepenko prevlečeni okviri, ki se jih vstavi v okna.

Stroškovnik.

Naj sledi tu nekaj stroškovnih proračunov, na podlagi opisanega stroja »Zela« (pod. 2.) s temi le pripadki: navedeno dvojnato držalo, 3×3 metre veliko širtingovo steno in knjigo z navodilom. Popolna oprava stane:

1. s šibko električno oblačno napravo (za istomerni tok 110 volt., 5 am-

4. Robert Kollmann, Ljubljana, Mestni trg. Slovenska veletrgovina stekla, porcelana in raznih svetilk.

5. I. Dogan, zaloga pohištva, Ljubljana, Dunajska cesta, Mediatova hiša. Velika zaloga preprostega in dragoceneega pohištva. Toplo priporočamo.

6. Petar Nikolič, Zagreb (Hrvaško), trgovina z umetninami. Zaloga slik jugoslovanskih slikarjev. Slovenci, če nimamo sami takih trgovin, kupimo pri Hrvatih.

Vse te tvrdke so podpornice »Slovenske Straže«. Podpirajte jih!

Posestvo na prodaj!

Za več lepih posestev na prodaj na Koroškem in Štajerskem v Slovenska Straža.

Med drugimi na Koroškem:

1. Lepo posestvo. Poslopje bolj novo pozidano, hlev obojen. Setve je 60 birnov, to je 20 oralov; travnikov blizu 9 oralov; lesa dovolj za domačo potrebo.

2. Krasno posestvo za 24.000 kron. Na Štajerskem je na prodaj več lepih posestev v okolici Maribora. Kdor hoče kaj kupiti, naj se obrne na Jožefa Srneca, kmečkega sina v Gradiški, p. Pesnica, Štajersko.

Na prodaj je v dobro obiskanem letovišču na Spodnjem Štajerskem **Krasen hotel** z mesarijo, pekarijo, kovačijo in žago. — Proda se vse skupaj, ali pa posamezne obrti posebej.

Kolodvorska restavracija na Koroškem se proda takoj. Cene ugodne.

Na Vranskem tik kolodvora v letovišču se proda **gostilna** z mnogimi sobami, velikim salonom in obširnimi krasnimi vrtom. Cena 50.000 K. Takoj je za plačati 10 do 15.000 K. Samo še teden dni je čas.

V zelo prometnem kraju se proda **hiša, še mnogo let prosta davka, prpravna za trgovino.** V hiši je bila dolgo vrsto let dobro vpeljana manufakturna trgovina. Odadajajo se tudi stanovanja. Cena 54.000 K. Takoj 15 do 20 tisoč kron.

O vseh navedenih predmetih daje pojasnila »Slovenska Straža« v Ljubljani.

Za narod!

Delo Slovenske Straže. Z malimi sredstvi, ki so pa bili darovani v ljubezni, smo dosegli že lepih uspehov za obmejne brate. Previdnost pred narodnim nasprotnikom nam nalaga molk in zato ne pišemo nič o tem. Naša taktika je tiho delo. Ponosna bo lahko Slovenska Straža na svoje poročilo o tem delu. Več važnim narodnim napravam v vseh slovenskih pokrajinah je položila v tem pol letu Slovenska Straža podlago. Na slovenski požrtvovalnosti je, da omogoči z bogatimi darovi, da vse, kar smb ustanovili v korist zatiranih obmejnih bratov, ohranimo in razširimo. Mnogo in mnogo potrebuje obmejni bratje. Sedaj je sveti Božič, Silvestrov večer in Novo leto. Vi vsi, ki živite v miru, vi vsi, ki vam je blagor domovine na srcu, spomnite se v tem svetem času — bratov na meji! Prijatelji Slovenske Straže, nabirajte sedaj

od hiše do hiše, od človeka do človeka! Poučite ljudstvo o nevarnosti, v kateri živimo, in prepričani smo, da bo potem ljubezen do domovine, ki gori v srcu našega dobrega ljudstva, zmožna tudi žrtve!

Obmejnim bratom na pomoč! da bo prvi občni zbor Slovenske Straže, ki se bo vršil meseca junija, priča velikega dela in požrtvovalnosti, obenem pa tudi priča velikih uspehov v utrditvi naše meje in obmejnih postojank. **V delu je rešitev! Brez žrtve ni zmag!**

Ustanovnikov šteje dosedaj Slovenska Straža 56. Ustanovnina znaša 200 K; lahko se vplača v štirih letnih obrokih po 50 K. V slučaju, da Slovenska Straža preneha, pripade vse njeno premoženje Slovenski kršč.-soc. zvezi v Ljubljani. Ustanovnina se steka v **poseben fond**, ki je obrestonosno naložen in se porabijo v narodne namene samo vsakoletne obresti. Vsa blaga srca, ki morejo utpeti 200 K prosimo, da pristopijo kot ustanovniki k Slovenski Straži. — Ni se še našel plemeniti človek, ki bi zapustil Slovenski Straži stotisoče, zato pa moramo z malimi svotami zbrati zadostni kapital. **Vse slovenski javnosti naj bodo za vzgled in posnemanje: Delavci gospoda velepodjetnika Jos. Lenčariča v Ljubljani in vrle mladenke dekliške Marijine družbe v Sori pri Medvedah, ki so pristopili kot ustanovniki k Slovenski Straži.** Upamo, da je še v mnogih krajih naše domovine doma taka požrtvovalnost. Naj se pokaže!

Ko se poslavljamo od sveta, naj nam bodi sladka zavest, da zapuščamo domovini sad svojega dela: Zato v vseh oporokah bodi dedič »Slovenska Straža«! Tak bodi naš zadnji pozdrav ljubljani domovini. Tudi po smrti tako živimo v delu zanjo!

Zgodovinski spomeniki — naše narodne noše. O tem je priredila predavanje podružnica »Slovenske Straže« v Košani. Predaval je vrli organizator tamšnje podružnice g. učitelj Grad. Vse podružnice posnemajte!

Razglednica. Slovenska Straža je založila novo razglednico. Slika predstavlja **junaka Stražarja, ki iz studenca katoliških slovenskih organizacij pije novo moč za narodnoobrambno delo.** Razglednica je porabna za vsako priliko. Prodajajte jih povsod po trgovinah, društvih, trafikah, na slavnostih in veselicah. — Razprodajalci dobe 100 kosov za 8 kron.

Papir. Vso slovensko javnost, posameznike, kakor tudi župne urade, županstva, hranilnice, posojilnice, zadruge, šolska vodstva, krajne šolske svete prosimo, da naročajo papir po Slovenski Straži. Na svojo okrožnico gede papirja smo dobili lepo število naročil, vendar prosimo, da se nam v najkrajšem času vrnejo odgovori in naročila. — Dobili se bo papir vseh vrst. **Papir se bo dobil v najkrajšem času in se priporočamo za številna naročila.**

Nov kolek. V najkrajšem času izide nov narodni kolek »Brezje« s sliko slovite božje poti »Marija Pomagaj« na Gorenjskem.

perih porabi ob napetosti 115 voltov toka za 53 vinarjev in pri 220 voltih napetosti za 1 K 06 vin. K temu treba prišteti še 10 vinarjev na uro za ogljene klinčke.

Obratni stroški apnene luči so odvisni od porabe kisika, svetilnega plina oziroma etra ali vodika in pa apnenih valjev (cilindrov). Ako se delovni pritisk kisika vstavi na pol atmosfere, imamo na uro računati s porabo približno 100 litrov, kar znaša po ceni 7 K 50 vin. za napolnitev 1200 litrov, nekako K 066. Stroški za svetilni plin bodo v istem času znašali okoli dva in pol vinarja. Kjer pa ni svetilnega plina in se nadomešča z etrom, treba je za slednjega priračunati okroglo 48 vinarjev. Apneni cilindri stanejo tucat 3 K 84 vin.; en cilindri zadostuje za dve uri in mnogokrat še dlje, torej znašajo stroški vsako uro največ 18 vinarjev. Vse skupaj stane pri uporabi svetilnega plina na uro 86 vinarjev in 1 K 32 vin., ako ni plina. Ako se v svrhu močnejše luči dela z višjim kisikovim pritiskom ene, ene in pol ali celo dveh atmosfer, potem je seveda poraba plina večja in v isti meri višji tudi obratni stroški.

Za acilensko luč so glavni stroški v izdatkih za kalcium-karbid. Pli-novi aparat obseže pol kg karbida in hrani z njim troplamen gorilnik približno eno in pol ure. Pri krajši uporabi stroja se ostali karbid spravi nazaj v puščico. Dalje je treba vpoštevati porabo gorilnikovih nastavkov, katere je treba tuhtam obnoviti. V gori na-

V zalogi imamo še nekaj nabiralnikov po 4 krone. Vsaka naša gostilna, omizje, hranilnica in društvo naj ga blagovoli postaviti v svoje prostore. — En vinar, pa še en vinar, in tako naprej, pa bo **goldinar za Slovensko Stražo.**

Serieje diapozitivov za skioptične predstave ima na razpolago »Slovenska Straža« ter jih posojuje proti primerni odškodnini.

Kdor si hoče preskrbeti dobre gramofone in glasbene avtomate in izvrstne gramofonske plošče najnovejšega izuma, naj se obrne na »Slovensko Stražo« v Ljubljani, ki preskrbi od domače tvrdke **najboljše po nizki ceni.**

Hranilnice in posojilnice. Ali sme »Slovenska Straža« pričakovati kako vsotico, ki jo določite sedaj pri razdeljevanju čistega dobička?

Ne pozabite »Slovenske Straže«! Vsi, ki čitate te vrstice skrbite nekoliko bolj za razširjenje naših vžigalic v korist obmejnim Solvencem. Vsakemu našemu somišljeniku v roke naše vžigalice!

Naše gospodinjje prosimo, da vse rabijo cikorijo iz Kolinske tovarne z ovitkom »V korist obmejnim Slovencem«, na katerem je pečatnik »Slovenske Straže«. Tako bodo mnogo pomagale delu za brate in sestre na meji!

Tarokisti v Prevaljah so bili prvi, ki so poslali »Slovenski Straži« prebitek iz svoje igre. Tarokisti, posnemajte jih! **Spominjajte se posebno pri igrah v zimskem času »Slovenske Straže«!** Pri blagoslovitvah novih hiš — pri nakupu hiš spominjajte se vedno »Slovenske Straže«. Lep vzgled v tem oziru je dal g. J. Vršič v Strožji vasi pri Ljutomeru.

Veseli ob zmagah pri občinskih volitvah naj vedno najbolj pokažejo Vaši darovi »Slovenski Straži«!

V posnemanje! Trg Mürsuschlag na Gor. Štajerskem je dal za Roseggerjevo zbirko 14.000 kron, nevševši drugih prispevkov, tako da pride na vsakega stanovnika 6000 glav broječega trga približno 6 kron. Taka požrtvovalnost Nemcev za svojo stvar bi naj našla obilo posnemanja pri nas!

Tako tekmovalje potrebujemo pri nas. Ponemčeni kraji na Spodnjem Štajerskem tekmujejo, da postane vsaki deseti prebivalec član nemškega Schulvereina. To so dosegli že v Slov. Gradcu, Ljutomeru in Konjicah. Ponekod je že vsaki šesti ali sedmi nemškomišleči prebivalec podpornik Schulvereina. Koliko še manjka pri nas do take popolnosti. Imamo celo trge, ki nimajo niti enega podpornika »Slovenske Straže«.

Novi vir prispevkov. Neki uradnik večje trgovske firme v Karlinu je poslal Matici 38 K, ki so jih zložili uradniki te firme na ta način, da so plačali za vsako privatno pismo, poslano jim v pisarno, 2 h in za privatno uporabo telefona 10 h.

Češka požrtvovalnost. Zenski odbor brnske »Solske Matice« je podaril te dni šolski družbi 3000 K, ki se bodo posebno porabile za vzdrževanje trirazredne meščanske šole.

Kupujte le vžigalice: „V korist obmejnim Slovencem“.

vedeni opremi je šest rezervnih nastavkov (a 36 vinarjev). Tudi aparat za plin je treba včasih prebarvati. Ako se računa tedaj kalcium-karbid s puščico vred po 1 K 13 vin. kilogram in pa navedena popravila, znašajo stroški za eno uro vporabe okroglo 60 vinarjev. Ako pa se uporablja beagid-patrone — to je zmet kalcium-karbid z dostavkom parafina ali kaj enakega, ki omogočuje napravo patron in povzroča lepo, enakomerno razvijanje plina — so stroški nekoliko višji in je treba računati z 72 vinarji na uro.

Na steklo sklikane podobe.

Teh je v trgovini velike množine, in sicer v zbirkah z najrazličnejših polji: Dežele in narodoznanstvo, zgodovina, naravoznanske vede, vera in zgodovina umetnosti; zlasti slednja v velikem obsegu, odkar so za svetlopile na razpolago izvirni posnetki raznih umetniških zavodov. In teh podob niti ni treba kupiti, marveč društva dobe podobe tudi samo na posodo. **Posreduje pisarna »Slovenske Straže«.** Dobe se tudi serieje z besedilom za predavanje. Kdor kupi skioptikon, dobi tak seznam. Te zbirke se stalno množe.

Skrbno izdelana besedila za predavanje nudijo izvrstno podlago ter omogočajo tudi osebam, ki so preobložene z delom, da bi mogle same sestaviti predavanje, da stavijo svoje moči v službo ljudske izobrazbe ter prirejajo zanimive in velepučne predstave, za katere jim bo vsak udeleženec hvaležen.

IZKAZ

za »Slovensko Stražo« darovanih rabljenih poštanih znamk.

Od 27. avgusta do 14. decembra so poslali rabljene poštne znamke sledeči cenjeni nabiralci:

Neimenovan, Ljubljana, 300. — Iv. Dollnar, organist, Lučine, 610. — Elizabeta Kavčič, Ljubljana, 7000. — Ivana Dergane, Ljubljana, 1450. — Pavla Pokoren, Škofja Loka, 838. — Marjanka Blumer, Bolfank v Slov. goricah, 1000. — Anton Babič, mladenič, Gotovlje, 1070. — Neimenovan, Ljubljana, 300. — Iv. Vrhovec, uradnik, Ljubljana, 1000. — Fr. Smid, kurat v Branici, 400. — Podružnica »Slov. Straže«, Jesenice, po gđc. Antoniji Savinšek, čokoladni papir in znamk, 9050. — P. Benigen Snoj, Cairo, 4700. — P. Arhangelj Appel, katehet, Kamnik, 9000. — Alojzij Krašovec, kaplan, Predloka, Cernikal, Istra, 320. — Bratje Tomazin, Strahinj pri Kranju, 13.534. — Avgust Schweiger, Polzela, Stajersko, 82. — Franc Biščak, Dol. Košana, 1907. — Gregorčič Jakob, Kobarič, 120. — Pelc A., knjigovodja, Ljubljana, 322. — Dragotin Petan, Gorica, 1292. — Aljančič E., dijak, Ljubljana, 1100. — Alojzij Zajc, Skal, 78. — Anika Breznik, čok. papir in znamk 3720. — Ter. Polak, posest., St. Ili, Staj., 200. — Jos. Podgoršek, dijak, Celje, 1000. — Anton Belec, župan, Sebelje, 200. — Vik. Rode, Rovažiri, 305. — Josip Kazafura, učiteljščnik, Gorica, 1500. — Marijana Ovičaj, Ljubljana, 300. — Iv. Rode, Rodica pri Domžalah, 3534. — Alojzij Adamič, Ljubljana, 1020. — Marija Kovac, Trzin, 509. — Fr. Florentin Hočevar, Pazin, 3194. — Fr. Gostiša, Stara Loka, 470. — Iv. Baloh, Stara Loka, 312. — Katarina Prešeren, čok. papir in znamk, 686. — Podružnica »Slov. Straže«, Begunje, Gor., 750. — Dekliška Marijina družba v Sturiji, čokol. papir in znamk, 3700. — Ludovik Tomažič, uradnik Katol. tisk. društva, 1032. — Marija Schweigler, Sv. Barbara pri Mariboru, 355. — M. Katarina Mahnič, priorica, Škofja Loka, čokol. papir in znamk, 36.771. — Albin Poljanec, Ljubljana, 550. — Neimenovan, Ljubljana, 2200. — Alojzij Mišič, poslovođa, Stari trg, 900. — Slov. katol. izobraž. društvo Vič-Glince 1000. — Alojzij Pelc, knjigovodja, »Katol. tiskarna« v Ljubljani, 400. — J. E. v S. sedem knjig ter znamk, 354. — Neimenovan, Tržič, 18.000. — Iv. Kutin, Zatočmin, 1302. — I. Klemenčič, urednica, Ljubljana, 269. — J. M., Jezersko, Kor., 709. — Anton Rejč, župan, Sebelje, 220. — Neimenovan, dijak, 1570. — Anton Koritnik, Senožeče, 820. — Ivana Dergane, Ljubljana, 1450. — Slov. katol. izobražev. društvo, Predoslje, 1100. — Cerar Peter, dijak, Ljubljana, 1060. — Mici in Franc Zorec, Ljubljana, 4200. — Ivanka Klemenčič, urednica, Ljubljana, 309. — Terezija Košir, Beljak, 250. — Iv. Fatur, trgovec, Rakek, 1070. — Srečko Potnik, upravitelj, Ljubljana, 4905. — S. Berhmana Tome, uršulinka, Ljubljana, čok. papir in znamk, 1493. — Ant. Manžini, vikar, Storo Selo p. Robič, 3800. — Andr. Fišer, župnik, Ribnica na Staji, 5267. — Pepca Senica, prodaj., Šmarje pri Sevnici, 180. — Neimenovan 1000. — Marica Kanzler, Spod. Poljskava, 893. — Jožef Perger, Rajhenburg, 2000. — Mimi Pišek, Šmarje pri Jelšah, 400. — Uredništvo »Naš Dom« 3000. — Ivan

Bile, Zadar, 250. — Grum Matej, Vrhnika, 720. — Mimi Božič, Idrija, 1428. — Tone Goršek, obč. tajnik, Gotovlje, Staj., 1098. — Neimenovan rodoljub, Koroško, 260. — Iv. Šašel, župnik, Adlešiči, 1600. — Iv. Baloh, kaplan, Stara Loka, 831. — Jožefa Snoj, Jezica, 350. — Katarina Bastarda, Ribnica, 2560. — J. Golihleb, Polzela, 900. — Marija Wigele, Križe pri Tržiču, 1500. — Mimi Zeichen, Celovec, 5760. — Jožef Bobnar, Mirnapeč, 80. — Fr. Ks. Azman, Javornik—Kor. Bela, nekaj celotin. — Josip Plantarič, župnik, Dobrova, 500. — Marija Pišek, Šmarje pri Jelšah, 3590. — Podržaj, Ljubljana, 1600. — Jos. Setine, Sv. Lenart pri Brežicah, 800. — Marija Štokelj, Trst, 100.000. Skupaj 297.430 = 939.900.

Cenji. gg. in gđc. nabiralke! Hvala za dosežani trud in prošimo še naprej. Kakor je vidno iz izkaza, manjka do milijona še 61.100 znamk. Zadržega darovalca čaka lepo darilo. Torej na delo!

Prosimo vse čč. župne urade, samostane, osobito pa naše za rodoljubno delo vedno vneta rojake v inozemstvu, da se kakorkoli spominjajo »Slov. Straže«.

Vsako tudi najmanjše darilce se hvaležno sprejme.

Ponovno opozarjamo, da se ne prilaga raznih kolkov ter da se znamke ob robu široko obstrižejo. Pri neki večji pošiljavi iz T. bil je skoro pri polovici rob zastrizen. Take znamke nimajo prav nobene vrednosti.

Prosi se vse: čokoladni papir, odrezke od cigar in znamke vsake starosti in države je pošiljati naravnost na naslov: **Lavoslav Puhar, Spodnja Šiška 88 pri Ljubljani.**

Ali ste pridobili »Slovenca« kakega novega naročnika? Upoštevajte upliv dobrega dnevnika in agitirajte povsod za nove naročnike!

Najizvrstnejše in najboljše tamburice

izdeluje in razpošilja

Prva sisaška tovarna tamburic

J. STJEPUŠIN

Sisak, Hrvatsko.

Odlikovan na pariški razstavi 1900 in milanski 1896.

Poleg tamburic in skladb za tamburice, ima v zalogi tudi razna druga godala (glasbila), kakor:

gosli, citre, kitare, mandoline, harmonike, okarine itd., za katere se pošlje poseben cenik s slikami.

Velik ilustrirani cenik se pošlje vsa-emu zastojni in poštineprosto.

V isti tovarni izhajajo tudi strokovni tamburistični mesečnik (časnik z naslovom »Tamburica«, ki prinaša poleg pouka tudi krasne tamburistične skladbe ter veča na leto samo 8 kron.

3425 (6)

3425 (6)

Cerkvena slikana okna
v pravem slogu, umetno in navadno izvršena izdeluje specialist **Maks Tušek** stavbni in umetni v tej stroki **Maks Tušek** steklar, Sv. Petra nasip št. 7 v Ljubljani. Skice ter proračune na željo.

Tovarna pohištva J. J. Naglas

Ljubljana

Turj.ški trg št. 7

Ljubljana

Največja zaloga pohištva

za spalne in jedilne sobe, salone in gosposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na vzmeti, žimnati modroci, otroški vozički itd.

Ustanovljena 1847.

Najnižje cene.

3304

Najsolidnejše blago.

Ustanovljena 1847.

C. kr. izvedenec in učitelj »Glasbene matice«

LJUBLJANA

ALFONZ BREZNIK

3464 (1)

Kongresni trg št. 13

Največje, najstar. in edina domača tovarna in izposojevalnica klavirjev in harmonikjev.

Velikanska zaloga vsega glasn. orodja, kakor: violin, citer, kitar, tamburic, harmonik, klavirjev itd., najbolj. strun (tudi Vicheldi) ter muzikalij. Prodaja na čudovito majhne obroke tudi brez zadatka, tako, da je vsakomur dana prilika, izogniti se vsiljivemu »pofelnju« ter si na najugodn. način odplačevanja nabaviti instrument prve vrste. Dvorna firma Javirjev Czapska, Hölzl & Heitzmann, Stelzhammer in Rösler ter Hörigcl in Mauborg (amer. harm.) so svoje zastopstvo za naša jsko meni poverile in imam je jaz izključno edini te znamenite instrumente v največji zalogi in izbiri. 10letno pismeno jamstvo. Popravila in ugaščevanja klavirjev in vseh glasbil po najnižjih cenah. Stari klavirji se najugodnejše jemljejo v zameno. Najboljša izposojevalnica.

V modni trgovini **Peter Šterk** Ljubljana, Stari trg 18

dobite

3576

lepa koristna božična darila

in po že znano najnižjih cenah

Specijalna trgovina najmodernejših bluz, jutranjih oblek, 1^a kakovosti moško, žensko in otroško perilo, velika izbira najmodernejših moških klobukov in čepic, dalje čepic za dame, deklice i. t. d., i. t. d.

Valični mlin v Domžalah

I. Bončar, Ljubljana

Centralna pisarna in skladišče: Vencova ul. 6.

Telefon interurb. št. 129.

Telefon interurb. št. 129.

Priporočila pšenično moko izvorske kakovosti, otrobe in druge mlevske izdelke.

Zastopstvo in zaloga v Gorici: Peter Gruden & Komp., Stolni trg 9.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

vredni promet do 31. dec. 1901.

čez 83 milijonov kron

Lastna glavica K 503.575-98

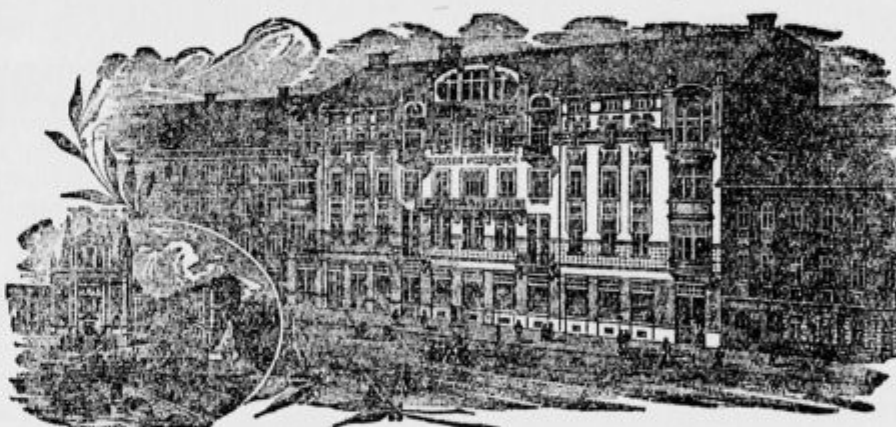
Stanje vlog dne 31. marca 1910

čez 21 milijonov kron

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta št. 6, pritličje, v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkevijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih 4-50 kron na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolaganje. Sprejema tudi vloge od svojih zadržnikov na tekoči račun ter daje istim posojila proti vknjižbi z in brez amortizacije, na osebni kredit (proti poroštvo) in zastavi vrednostnih papirjev. Menjice se najkulantneje eskomptujejo

Dr. Ivan Sušteršič, predsednik. Josip Siška, stolni kanonik, podpredsednik. — Odborniki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano. Fran Povše, vodja, graščak, drž. in dež. poslanec. Anton Kobi, posestnik in trgovec, Breg pri Borovnici. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, svetnik trgovske in obrtne zbornice in hišni posestnik v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posestnik in blagajnik »Ljudske posojilnice«. Ivan Poljak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani. Gregor Silbar, župnik na Rudniku.

7

1

Daje po

4 3/4 %

UZAJEMNO PODPORNO DRUŠTVO V LJUBLJANI

KONGRESNI TRG 19

registrovana zadruga z omejenim poroštvo

KONGRESNI TRG 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje

po 4 3/4 %

brez odbitka, tako, da dobi vlagatelj od vsakih vloženih 100 K čistih 4 K 75 v na leto. Rent. davek plačuje društvo samo. Druge hranilnične knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo. Daje tudi svojim članom predjume na osebni kredit, vračljive v 7 1/2 letih (90 mesecih ali 390 tednih) v tedenskih, ozir. mesečnih obrokih, kakor tudi posojila na zadolžnice in menice

Dr. Fr. Dolšak l. r.,
zdravnik v Ljubljani, podpredsednik.

Prelat A. Kaian l. r.,
predsednik.

Kanonik I. Sušnik l. r.,
podpredsednik.

prostost, da je le veselje. Kdo je kriv, kar je še slabega in grdega? Krivo je pomanjkanje poduka, gospodarskega in gospodinskega šolstva. Zato pa je treba našemu narodu že enkrat razodeti, da je njegovo kmetiško delo lepo, da je zdravo, da je spoštovanja vredno, da delo ni grdo in umazano, zato tudi on ne sme biti grd in blaten v hiši in hlevu, kadar mu ni treba. Mi moramo s kulturo med ljudstvo po govorih, društvih, organizacijah. Mi moramo vzbuditi tisto samozavest, tisti ponos, da se kmet zave svojega poštenega stanu, je nanj ponosen in ga vzljubi. Imamo že kmete-možake in mladeniče, ki nosijo sicer trde žulje na rokah, pa je njih nastop dostojen, umerjen, da so zmogni sestiti za vsako mizo in prestopiti prag vsake dvorane. To pa ne sme biti le posamič — ampak splošno, da se tista sedanja splošna navada in moda, po kateri kmeta pri vratih vsake boljše gostilne obrnejo in zapode — enkrat za vselej odpravi.

Naštevati pa se bodo še drugi ugovori, ne samo ta dva. Reklo se mi bo: V mestih, v tvornicah je boljše plačilo. Ne rečem, da večkrat, splošno pa ne. Zakaj tudi kmetiški posli so pošteno plačani — in prav je, da so in še boljše naj bodo.

Gotova resnica je pa ta, da imajo redno kmetiški posli več denarja prištedenega, nego delavci po tovarnah in služabniki v mestih. Saj prav odtod doni klic o draginji in premajhnih plačah.

Ker sem že izgovoril besedo draginja, dovolite slavna gospoda, da se dotaknem mimogrede tudi tega. Rekel sem preje, da so kmetiški posli dostojno plačani — pa naj bi bili še boljše. Kako namreč pride od tega, da tisti, ki hrani vesoljni svet, ki prideluje z žuljavo roko tisto, kar je za življenje nujno potrebno, kako pride ta od tega, da bo slabše plačan, kakor tisti, ki vrši dela, ki niso nujno potrebna za življenje, ki so luksuz in komfort?

Brez teh se živi, morda srečnejše živi brez njih, nego z njimi — brez sadov grude pa ni in ne bo življenja. In tisti kmet - gospodar, ki jeseni računa s svojim gospodarstvom mora z glasom teh živih računov odločno in ogorčeno ugovarjati vsakemu, ki ima tako drzno besedo, da upa pisati draginjo na rovaš kmetu in na rovaš njegovih predragih sadežev.

Cene pridelkov niso v nikakem razmerju z visokimi cenami drugih stvari, preko katerih bi se šlo lahko na dnevni red življenja. Vse vidi kmetiškega gospodarja, če je priskopal par stotakov, nihče pa ne vpraša, kako jih je prištedil? Nihče ne vidi, da vse, kar je boljše pri hiši, odtrga sebi od ust, da spravi v denar in si zloži nekaj prihranka. Veselje pa, tistih veselje, ki nimajo nobenega kulturnega pomena, katerih je pa žal največ, katere požoro ogromne vsote — tistih ne vidi nihče. Zato v imenu kmetiškega ljudstva odklanjam z vso odločnostjo prešerno natolcevanje kogarskole, da je kmet kriv draginje. Dokazov za to, ki bi držali, kakor pribito — je več kot dovolj!

Drugi bi ugovarjal: To bi že vse še bilo, kaj pa na starost. Drugod je preskrbljen za starost.

Je preskrbljen, pa ne povsodi! Večje breme kmetiške občine so vedno le tisti, ki so bežali po nepotrebnem z rodne grude, kakor oni ki so jo z veseljem obdelovali. Vendar je pa ugovor eden najvažnejših. Če se vsak stan sam ali po državi organizira in si preskrbi pokojnino, zato velja tudi tu: na dan s starostnim zavarovanjem potom države in sramota tistim, ki so pred par leti tako nepremišljeno gromeli zoper to nepotrebno uredbo.

Pa tudi s stališča poezije je delo na deželi več vredno. Ali ni duhomorno dan na dan isto monotono drdranje strojev v tovarnah smrt za duha? Smrt za živčevje? In kako osvežujoče in veselo je delovanje pod milim nebom, ko ti vsak dan, vsako vreme naroča drugačnega dela? — In če se spomnimo zdravja? Ali ni to zaklad, vreden vseh plačil? Kje ga dobiš? Tudi na to je menda odgovor jassen in ne potrebujemo še dokazov. — Omenjam še socialnega stanja kmetijskih poslov, ki je tako odlično, da je že pregovor med gospodarji, da niso več sami gospodarji marveč posli. Kmečki posel seda za isto mizo z gospodarjem in gospodinjo, isto delo, isto trpljenje in ista radost. To je menda tudi toliko vredno, kakor zaničevanje bogatih tovarničarjev in preziranje oholih gospodinj po mestih, kakor se toži po časnikih. Končno omenjam še nekega pojavnost, ki je popolnoma skoro izginila. Kar tipično je bilo za slovensko družino, da je vsaka imela svojega strica, svojega teto, ki sta bila prava angela variha doma in polja. Danes tega ni več. Ljubezenska vez v družini gine in vse boži z doma — pa

vsak si odkrhne vogal hiše, da ostane gospodarju edino oskubena razvalina od prejšnjega doma.

In na vse zadnje prevdarimo dobro, da industrija, kakorkoli lepa, ves denar in vse banke nimajo tiste trdnosti, kakor — rodna gruda in zato hvalim gospodarsko filozofijo tiste nveste, ki je izbrala med snubcem kmetom — in industrijskim delavcem, pa se odločila za kmeta z razlogom: Kmeta vzamem, zakaj grunt ima korenine do pekla!

Doslej sem bral iz knjige prirode navadni tekst. Toda v tej knjigi so še druge žive črke, ki so bolj za okraske. Tudi teh ni prezreti.

Omenil sem preje šol za ljudsko izobrazbo. Te oficijelne šole bi gotovo mnogo koristile; toda prav toliko utegnejo koristiti moralne šole — šola izobražencev na poti individualnih zgledov, ko bi se vsak izobraženec zavedal dolžnosti do svojega naroda. Zakaj vsak, kdor se je šolal, se je šolal in učil s prispevki celokupnega naroda; z ukom je povzeli velik kapital, ne samo očetov, kapital dežele, države. Zato je njegova poštena dolžnost, da vračuje obresti od tega kapitala tistemu ljudstvu, ki je zanj trošilo zato, da se je dvignil višje — duševno in socialno. Če se tako rado nazivlje narod — otrokom, naj se takisto ta primera tudi izvede. Če je otrok umazan, ali je on kriv? Ne, mati je kriva, pestunje greh je to. Če je narod neuk, če je še nizko doli v blatu, kdo je kriv, če ne izobraženstvo, ker mu noče dati roke, da bi ga dvignilo. Kdor govori narodne govore ob vinu, kdor vihra s trobojnico po slavnostnih prireditvah, je še kruto malo storil za narod. Podaj roko otroku in ne boj se, da se boš umazal. Ponižaj se k njemu in ne zmirljaj ga. Vračaj obresti od narodnega kapitala, če ne, molči o narodnjaštvu in ljubezni do svoje domovine.

S čudom pa in z boleščjo moramo priznati, da našemu narodu bivanje v mestih, v Ameriki ne da prav nič izobrazbe. Če se vrnejo, kaj prinesejo nazaj? Nič! V Ameriko gre kakor zabo, vrne se kakor zabo, k večjemu razbit in telesno poškodovan. Da se vračajo od tam taki, se da razlagati, ker ni nikogar, ki bi se jih usmili. Siromaki so med mogočnimi tujci, tovarna živina velekapitala. Ali od domačih bi morali nekaj pridobiti, vojak v vojašnici, posel v mestu. Ker ne pridobe duševno, so krivi tisti, ki bi to morali oskrbeti, pa nočejo. Ne zavedajo se socialne dolžnosti do naroda.

Pa se dotaknimo nekaj praktičnih slučajev, da bo to razmotrivanje dobilo več jedra in kosti.

Zanimive črke v knjigi rodne grude so letovičarji in izletniki na deželo. Po poklicu med stene stisnjena človeška narava želi vun, v svobodno prirodo. Izobraženec pride na kmete za en dan na izlet ali večkrat za mesec dni ali dva. Ali ne bi bila upravičeno dana prilika, da je izobraženec učitelj narodov — in njegov dobrotnik. Toda zopet gospodari moda, ki tira ljudi v draga letovišča, kjer je več hrupa nego v mestu, kjer se Slovenec izgubi v množici tujcev, kjer se živci ne odpočijejo, ampak utrudijo. Ali ne bi bilo v duševno in gmotno korist narodovo, če si izobraženec zares poišče mirnega kota na rodni grudi, kjer se svoj med svojimi odpočije in razvedri. Ali bi bilo sramotno, če bi odlična gospa svetovala kmetiški materi z modrim svetom pri odgoji otrok, pri gospodinjstvu? Ali ne bi bil narod - otrok hvaležen, če bi z ljubeznijo stopil do njega njegov sinučenjak in bi mu ob nedeljah govoril v družini in domih, katerih je premnogo? Ai ne bi bila dolžnost učiteljice, da gredo preko svoje poštevanke tudi v praktično gospodinjstvo in ga vresničijo med narodom?

Da, to bi bilo vzorno narodnjaštvo, stokrat več vredno, nego psovka na umazanega kmeta in zabavlja na žganjarje.

Dolžan ni samo, kar velepa mu stan... Če bi bile take zahteve pretirane, ni pretirana zahteva, da vsak kulturni človek pokaže spoštovanje do grude, ljubezen do matere zemlje. Toda če se gazi travnik, če se pohodi žito, če se napade cvetoča jablana sredi vrta, krasna, kakor gospodična rodne grude, če se ta napade in odlomi, to menda ni ljubezen in ni kultura. Z isto pravico bi segel tudi kmet v mestu v elegantno frizuro imenitne gospodične s svojo žuljavo roko — samo s to razliko, da bi bilo to strašno nekulturno delo, zaničevanja in kazni vredno, ono prvo pa je hvalevredna moda izletnikov.

Tudi mnogi hribolazci so pritrirali svojo ljubezen do rodne grude tako daleč, da je ljubezen rodila vandalizem. Dokler so plezali po vrhovih naših planin samo pastirji, ki so celo poletje nosili za trakom šopek planink, tedaj ni

pretila nevarnost lepi planinski flori. Ko je pa stopila noga kulturnega turista na gore, tedaj se je pojavila potreba, da se je predlagal zakon o varstvu planinske flore. Ni čuda, ker se prečesto dogaja, da se vračajo z gor turisti z bahatimi svežnji cvetja, katero se pokaže — potem pa vrže v smeti. Tudi v tem dejstvu tiči poglavje razmišljanja o ljubezni in spoštovanju do rodne grude.

Celo napak pa bi bilo, ko bi pozabil ob tej priliki nekaterih nedeljskih lovcev. Tistih lovcev, ki so tako lepi, kakor bi ga ukradel Gričarju in Mejaču iz izložbenega okna. Lov, kakor se je razvil do danes, je zabava, je počitek, je smotretna pot v prirodo. Kdor sodi, da je lova prvi namen pobijanje, ta ni lovec. In tak lovec tudi ne ljubi prirode in ne ljubi rodne grude. Kakor bo neusmiljeno ranil žival, da revno hira in pogine, tako se mu ne smili njiva žita, kamor na žalost poljedelca zapodi psa, ne meneč se v oholi objesti za škodo, povzročeno na rodni grudi.

Sklepoma še eno besedo našim mladim pisateljem. Lep dokaz, kako smo napredovali, je to, da nimamo več samo pisateljev, ki si ukradejo nekaj ur od poklica in jih posvetijo peresu; mi imamo že stan literatov, mladih, nadarjenih oračev na ledini poezije. Toda priznati moramo, da naše ljudstvo marsikategorega spisa ne bere, noče brati. Zakaj? Ne zato, ker so preučeni in ne zato, ker so pregloboki: Samo in edino zato, ker narod išče v knjigi samega sebe, svojo dušo — in če je ne najde, je knjiga zanj knjiga tujca, naj zveni iz nje najlepši tekst. Tudi knjiga naj bo vaza, iz katere dehti vonj naše krvi, duh slovenske grude.

Končam to adventno premišljevanje, katero mi je narekala ljubezen do rodne grude. Niso te besede evangelij, pa tudi niso učeni problem. So pa glas vpjokega srca, ki pravi: Ustavimo z vzgojo nepotrebnih beg z rodne grude. Ljubimo jo v dejanju in resnici, ne s prazno besedo. Ljubimo jo ker je lepa, učimo jo ljubiti druge, ker je krasna in vredna naše ljubezni in vredna vročega poljuba na njene matrine grudi.

Spomini umetnika.

Naš zaslužni skladatelj in vrli glasbenik, ravnatelj Fran Gerbič, nam je napisal nekatere epizode iz bogate zakladnice svojih spominov. Zares bogato življenje. Pa saj ni čuda, če pomislimo, da zre naš jubilar nazaj na dolgo vrsto sedemdesetih let in to na ono dobo, ko se je začela probujati naša narodna zavest, ko so na vseh straneh dvigali narodni buditelji visoko v zrak zastavo slovenske narodnosti, zastavo našega narodnega prepoveda. In s temi možmi in voditelji slovenskega naroda je stal naš slaviljenec vedno v ozki zvezi in z njimi je stal vedno v prvih vrstah. Pa obmolknimo in poslušajmo kaj nam on sam pripoveduje:

»Bilo je leta 1857. ko sem dobil dekret za nadučitelja v Trnovo pri Ilirski Bistrici. V oni dobi sem bil organist v naši župni cerkvi in kot tak sem začel komponirati cerkvene pesmice, kadar mi je primanjkovalo primernega materiala. Tedaj je nastalo par mojih božičnih pesmi, od katerih so bile tri tudi objavljene. V dobo onih mojih skladateljskih početkov pade prva izdaja Jenkovih kompozicij, med njimi tudi »Napreje«. To me je navdušilo za kompozicijo. Kaj, — sem si mislil, — Jenko, ki se je z menoj na istem klavirju igrati učil, je zložil nekaj tako lepega? Fant, sedaj se pa pošteno poprimi! — In posledica je bila, da so izšle leta 1862. v tisku moje prve skladbe pod naslovom »Glasi slovenski«. Te svoje prveence sem posvetil dr. Lovro Tomaču, katerega sem posebno častil zaradi njegovih krasnih govorov ob priliki Vodnikovih slavnosti.

Še pred izdajo teh skladb sem se seznanil z Miroslavom Vilharjem. To se je dogodilo tako-le: Stal sem na cesti pred hišo, kjer sem stanoval, ko se pripelje mimo kočija, v kateri je sedel Miroslav Vilhar. Dal je takoj ustaviti, stopil iz voza in me kratko vprašal, če bi mu hotel zaigrati svojih kompozicij, katere nameravam izdati. Vedel je namreč za nje, ker so takrat po vrsti. Vilhar me je mirno poslušal, le ko sem končal, me je prijel za roko in mi laskavo dejal, da ni kaj takega pričakoval in naročil takoj en izvod pesmi. Njegova hvala me je razveselila, ker je bil mož, dasi diletant, vendar takrat v naši glasbi merodajen. Pozneje sem se često sestal z Vilharjem in sicer v Zagorju, kjer sva bila večkrat gosta župnika Mlakarja. Nekoč sva bila povabljeni z Vilharjem v Trnovo k dekanu Grašiču. Po obedu je vzel Vilhar v roke kitaro in rekel, da nam bo zapel eno svojih novih kompozicij. — Tako

mislim, da sem bil eden izmed prvih, če ne prvi, ki je slišal lepo pesem »Po jezeru«. Vsem je pesem močno ugajala in vsi smo hiteli Vilharju čestitati. On pa je dejal: »Upam, da se bo ta pesem med našim narodom še bolj razširila kot »Mila lunica«.

Omeniti moram še, da sem se za svojega bivanja v Ilirski Bistrici seznanil z našim velikim Jugoslovanom biskupom Strossmayerjem.

Bilo je leta 1862 in imela se je blagosloviti zastava reškega kotora na Grobniškem polju. Na to slavnost je prihitel biskup Strossmayer. Kako rad in živo se spominjam, kako je bilo tedaj. Pripeljal se je z Račkijem in Kurelcom v poštenem vozu. Vsa inteligenca in duhovščina iz kraja in okolice ga je pričakovala na pošti. Šli smo vsi skupaj z njim k Jelovšku. Drugi dan pa k blagoslovljenju. Jaz in podučitelj sva se nekoliko zamudila in se odpeljala potem skupaj v vozu k Sv. Matiji. Od tam sva imela še štiri ure pešhoda čez hribe. Utrujena, lačna in žejna sva prispela konečno k cilju ob 7. uri zvečer. Hotel sem se ozreti po kakem okrepčilu, a je že prihitel Vilhar: »Hitro, hitro, pojte sem! Bomo zapeli.« »Jaz ne morem,« sem protestiral, »moram popreje kaj užiti!« A vse ni nič pomagalo, Vilhar je naju kar vlekel. Sestavlil se je hitro nekaj kvartet ad hoc in morali smo pred Strossmayerja. Peli smo dobro. Baron Smaić je držal potem na kvartet »bratov Slovencev« krasen govor. No, hvala Bogu, stvar je bila končana; ura je bila že deset in jaz sem bil silno lačen in žejen. Ozrl sem se tedaj hitro, kje bi se kaj dobilo. Toda gorje, dobil sem pač pivo, a jedi — nič. Sedaj smo šli z Grobniškega polja še dve uri peš v Reko. V Reki sem hitel v prvo kavarno, a sem slabo naletel. Ze spotoma so mladiči Hrvatje navdušeno peli: »Rado ide Srbin v vojnike...«, mažaroni so pa že ob potu zabavljali in delali zgago. Komaj sem se v kavarni na stol vsedel in upal kak grizljaj za svoj lačni želodec dobiti, je že rabuka nastala. Hrvatje in mažaroni so se med petjem: »Rado ide Srbin v vojnike«, prav pošteno stopili. »Vun, vun!« se je glasilo odločno od vseh strani. Kaj češ? Hočeš, nočeš — moraš! Šel sem iz kavarne v temno noč z obupom — v želodcu. Taval sem nekaj časa ob morju in zavil med hiše, da najdem kako kavarno. Ha, jo že imam! Hitro sem zavil noter in moj kolega, podučitelj, je moleč za menoj taval. Pa smola, komaj sva sedela, sem spoznal, da sva v istem lokalu kot preje! In zopet se je glasilo energično povelje: »Vun!« Šla sva. A pred kavarno je že stalo vojaštvo, ki je ulico izpraznilo. Takoj nama je zadonelo na ušesa še energičnejše povelje: »Nazaj!« Kaj vranča nazaj? Spreddaj: »Nazaj!«, zadaj: »Vun in naprej!« Kam tedaj? Trajalo je precej časa, predno nas je vojaštvo pustilo, da sva šla mirno svojo pot. Meni je že kar obupno predlo po želodcu in zdelo se mi je, da moj želodec sam gode: »Rado ide Srbin u vojnike«.

Nek mladenič ob potu pa se je močno zaletel proti nama, mahal po zraku s kladevcem, ki je bilo nasajeno na dolgi nasadi, in vpil: »Hoho, le čakajta! Ta dva sta bila tudi notri!« — »Bila! Kaj pa za to?« sem zarenčal nad njim v svoji jezi nad praznim želodcem in sem bil takoj pripravljen, da ga česnem. Mladenič se je premislil in jo hitro odkuril. Konečno sva šla v neko »osterio«, v kateri sva se z jedjo in pijačo okrepčala. Potem pa hajdi peš nazaj k Sv. Matiji, kjer je naju čakal voz. Jedva sem se vsedel v voz, sem že zaspal in ob peti uri sem bil zopet srečno doma v Trnovem. Toda s počitkom ni bilo nič, ob šesti uri sem že moral s procesijo v Veliko Bukovco in to je bilo dobro uro hoda. Ob devetih sem bil nazaj. Hvala Bogu, sedaj se bom pa vlegel in odpočil. Toda delal sem račun brez krčmarja. Ob enajstih je začelo ropotati in bobnati na moja vrata. »Kdo pa je?« — »Strossmayer! Strossmayer!« sem čul zasopljeno Bilčev glas. »Kaj, Strossmayer!?« in vsa moja utrujenost je bila v trenutku pozabljena, v hipu sem bil oblečen in že sva hitela z Bilcem k Jelovšku, kjer se je Strossmayer ustavil. Zopet sta ga spremljala Rački in Kurelac. Djakovski biskup je tedaj rekel: »Najlepši trenutek cele slavnosti je bil, ko so prišli bratje Slovenci in zapeli.« Kurelac pa se je močno pritoževal in kar jokal vsled žalitve, katero so mažaroni Strossmayerju prizadejali. Pripovedoval nam je, da je Strossmayer poklonil več tisoč forintov reški občini v dobrodel. namene, ko pa se je zvečer peljal v odprtem vozu skozi Reko, so ga besni mažaroni in italijanski iredentari v vozu kar obs'pali z ogorki cigar in cigaret. Strossmayer je vsled tega dejstva svoj dar potem zopet umaknil. Predstavljen je bil biskupu

da zna celega Vodnika na pamet in da je bil priden nabiratelj narodnih izrekov in narodnega blaga, ga je objel in poljubil na čelo. Starega Ličana je poljub tako razveselil, da je kar skakal od veselja in trdil, da bode sedaj gotovo še sto let živel. S Strossmayerjem, Račkim in Kurelcem sem imel še čisto v poznejšem življenju priliko priti v dotiko.

V istem času zahajal je k meni neki Altenburger, če se ne motim je bil nastavljen pri sodišču v Ilirski Bistrici. Mož je izborni igral glasovir. Od njega sem čul prvič Beethovenovo sonato. V tistem času sem spoznal tudi Schubertovo kompozicijo »Der Erlkönig«. Ti dve skladbi sta mi odprli popolnoma novo glasbeno polje, začel sem gledati skladbe z druge, resnejše strani.

Misel, da se spopolnim v glasbi, mi ni dala miru. In ker nisem mogel doma o konservatoriju nič bližnjega zvedeti, sem se odpeljal o Božiču istega leta na Dunaj, da tukaj poizvem za pravo pot, ki vodi na konservatorij. K sreči je bil tedaj na Dunaju dr. Lovro Toman kot državnozborni poslanec, ki je kot tak s svojo lepo postavo in s svojimi izbornimi govori poslušalce kar fasciniral. Seznanil sem se z njim v Radovljici, kjer je stanoval kot advokat. K njemu sem se tedaj podal po nasvet. Dr. Toman me je povabil k sebi na dom, kjer sem mu moral zapeti par svojih kompozicij. Navzoč je bil tudi dr. Smrekar, rodom Slovenec. Ko sem končal, je rekel dr. Smrekar: »Krasen glas imate! Škoda, da se ne posvetite popolnoma petju in glasbi!« — »Saj je ravno zaradi tega prišel na Dunaj!« je odvrnil Toman. »Samo ne vé kam in kako.« V tem oziru pa je vedel Smrekar za svet. Imel je pri dvorni operi znanca, in sicer glasovitega basista dr. Schmitta; zanj mi je dal priporočilno pismo. Drugi dan sem romal v Paniglgasse k glasovitemu dr. Schmittu. Zapel sem mu nekaj slovenskih pesmi. Nato me je pozval, naj mu zapojem še kaj nemškega. Na vprašanje, kaj hočem peti, sem odgovoril, naj mi on kaj izbere, ker nemške glasbene literature ne poznam. Izbral je in jaz sem zapel od lista arijo iz neke Gluckove opere. Na glasovirju me je spremljal njegov korrepetitor iz dvorne opere.

»Vidim, da ste zelo muzikalični in talentirani,« mi je dejal slavni pevec, »ker ste tako lepo od lista peli. V šolo dvorne opere lahko takoj vstopite. Tam vas sprejmejo radi. Toda tega bi vam ne svetoval, ker se ne bodele tamkaj veliko naučili.«

»Kaj pa konservatorij?« sem pripomnil.

»Ta ni nič. Dunajski konservatorij ni, kar se tiče petja, nič kaj na glas. Dal vam bom pa priporočilo na privatnega profesorja petja, ki je izboren glasbenik.«

Drugi dan sem tedaj iskal tega mojstra glasbene umetnosti. A na svojo žalost sem zvedel od njegovega sluga, da gospoda ni na Dunaju, marveč v Frankobrodu in da se vrne nazaj šele čez teden dni. Htel sem k Schmittu in mu sporočil neljubost. »Ali ne morete teden dni počakati?« me je vprašal. Zagotovil sem ga, da mi je to popolnoma nemogoče. Tedaj mi je pa svetoval, naj grem v Prago na konservatorij, in sicer k profesorju Voglu, ki je bil tudi njegov učitelj. Praga je bila tudi meni bolj všeč ko Dunaj. Kmalu nato sem sedel v vlak, ki me je peljal proti domovini; imel sem med potjo prijetno družbo, peljal se je z nami brat hrvaškega bana Mažuraniča.

Ko sem bil zopet doma, poprijel sem se še pridnejše glasbe. V tej dobi sem komponiral solopesem za petje s spremljevanjem klavirja »Z Bogom«. Ze ta skladba je v glasbenem oziru izgedala popolnoma drugače kot moji prejšnji proizvodi. Vplivala sta name močno Schubert in Beethoven, kojih skladbe sem proučil. Do tedaj pa mi je bil vzor Rihar, tedaj naša glasbena avtoriteta.

Razne ovire so me zadržale tako, da sem šele leta 1864. prošil za sprejem na praški konservatorij. Ker pa nisem od konservatorija dobil odgovora, sem se kratko in malo naravnost v Prago odpeljal. Prišel sem gori popolnoma neznan in se nisem vedel kam obrniti. Pisal sem bil pač svojemu prijatelju Jožetu Staretu, ki je tedaj v Pragi študiral univerzo, a kje mož stanuje, nisem vedel. Ko sem se v hotelu odpočil, sem se napotil kar na dobro srečo po Pragi, da ga poiščem. In kak slučaj! Jedva stopim par korakov od hotela, že srečam Stareta, ki me je, prejemši moje pismo na univerzi, iskal po Pragi. Na-

potila sva se k ravnatelju konservatorija, profesorju Kittlu. Ko sem se mu predstavil in mu razjasnil svojo zadevo, mi je določil čas za sprejemno izkušnjo še na isti dan dopoldne. Pri izkušnji sem pel svoje skladbe in bil sprejet.

V Pragi sem se seznanil s Hrvati, ki so tamkaj visoke šole obiskovali. Med njimi sem se seznanil s Tadejem Smičklasom, sedanjim predsednikom jugoslovanske akademije in pisateljem Avgustom Šenoa. Smičklas mi je ponudil svoje stanovanje in tako sem se preselil k njemu v Zahradno ulico, sedanje »Smečke«. Pozneje, ko se je Smičklas na Dunaj preselil, sem stanoval na »Malem rinku« s Francetom Maronom, ki je tedaj napisal slovensko-češko gramatiko, dasi je znal manj češko kot jaz. — Drugo leto je prišel na konservatorij v Prago tudi Hajdrih, a je kmalu odšel, ker je držal rajši v rokah kozarec, ko note. Med svojimi konservatorijskimi študijami sem imel priliko seznaniti se z mnogimi odličnimi glasbeniki, tako s Smetano, Dvořakom, Bendlom, Šeborom, Lukesom, Levom, Ernbergerjevo, Rez - Blažkovo, Hanušovo, Benevic-Mickovo in Malingerjevo katera slednja je tudi eno leto z menoj študirala.

Pred vsem sem se seznanil z odličnim in priljubljenim češkim pisateljem Janom Nerudo. Postala sva taka prijatelja, da sem moral vsak večer v gostilni »U Ježiška«, kjer se je shajala številna družba vseh mladih pisateljev, žurnalistov, glasbenikov, slikarjev in kiparjev, sedeti poleg njega. Tako so se gostje privadili na to, da so takoj vstali s stola poleg Nerude, če sem v lokal stopil. Neruda je bil velik in fin est et in kot tak tudi središče umetniške družbe; on je bil za vse merodajen in gotovo so brezpogojno storili vse, kar jim je nasvetoval. Nekega dne je vstopil mlad gospod, se priklonil pred Nerudo, podal neke spise in odšel. Vprašal sem, kdo je. Neruda mi je odgovoril, da je to mlad in nadarjen dramaturg Bozděch, ki je ravnokar spisal dramo »Z dobý kotilionus«. Bil je to tisti Bozděch, ki je pozneje kot češki dramatični literat zaslovel po vsej Češki in ki je pred kakimi desetimi leti nenadoma sredi svoje največje slave zginitil iz Prage in ni nihče vedel, kaj se je z njim zgodilo. Pred nedavnim pa so letos poročali češki listi, da so pisatelja Bozděcha izsledili v nekem balkanskem samostanu, kamor se je umaknil. V to družbo so zahajali tudi dr. Spindler, dr. Gool, priznan učenjak in sedaj univerzitetni profesor, Sabina, libretist »Prodane neveste«, Jiří Bittner, mladi in stari Kolar, slavna češka igralka in pisatelj, Barák, pisatelj in politik. Juliusu Gregru, voditelju češke politike in ustanovitelju »Narodnich Lystov«, me je Neruda nekoč predstavil na ulici. Ob nedeljah in praznikih smo delali navadno skupne izlete. Nekeč smo šli tudi na »Karlovo Tyn«, slavni grad in zakladnico Karla IV., in tukaj je Neruda zapel in zapisal v spominjsko knjigo pesmico, ki mi je tako ugalala, da sem ga naprosil, da mi jo napiše v moj notes. Storil je to in se tudi podpisal. List še danes hranim z drugimi spomini na Nerudo kot sveto relikvijo.

Povedati vam moram tudi, kako sem se prvič sestel s Smetano. Sedel sem s Staretom v kavarni »U šestaku«. Ravno sem čital novine, ko se prijatelj Stare obrne ter reče: »France, pojdi sem, pokazal ti bom Smetano.« Stare je to dejal z važnim licem. »Smetano?« sem vprašal začuden. »No, dobro, naj bo!« Kaj sem jaz, tedaj popolnoma novinec, vedel, kdo je Smetana. Mislil sem, da mi hoče prijatelj pokazati navadno smetano na kavi in čudno se mi je zdelo, zakaj je prijatelj tako imenitno svoj obraz namrdnil. Peljal me je v stransko sobo, kjer so igrali šah. Tu mi je Stare pokazal gospoda, ki je stal sključen pri mizi igralcev ter zatopljen skozi očali opazoval igro. »To je Smetana!« je dejal Stare. »Kakšna smetana? To je človek!« sem odvrnil. »Komponist, imeniten glasbenik Smetana!« . . . Čisto sva se s prijateljem prav od srca smejala, če je govor na to epizodo nanesel.

Tedaj si pač nisem mislil, da bom kedaj z istim Smetanom, s priznanim slavnim skladateljem, v daljnem sorodstvu, namreč s strani svoje žene.

Nekoč je priredila »Městanska beseda« v Pragi velik koncert. Smetana, ki je koncert aranžiral in vodil, me je naprosil, da sodelujem, in sicer naj pojem svojo kompozicijo »Z Bogom«. Ko je izročal Krimaliju, ki me je imel

spremljati na klavirju, note, mu je dejal: »Gospod, pogledajte si to kompozicijo natančno. To ni kar tako, to ima veliko muzikalično vrednost. Tako talentiranega in muzikaličnega peveca še nismo imeli.« Seveda me je ta pohvala znamenitega glasbenika močno razveselila in podnetila. Po koncertu je prišel k meni Rieger, ki je bil predsednik društva, in se mi je srčno zahvalil za užitek, ki sem mu ga priredil. Tedaj je bil navzoč na koncertu tudi Palacky in tam sem ga prvič spoznal.

Omeniti moram, da sem bil eden izmed prvih, ki je opazil Smetanovo bolezen, da je namreč oglušil. Bil sem takrat član »Narodnega divadla« in imeli smo skušnjo za opero »Lejla«. Ko sem prepel svojo arijo, mi namigne Smetana, naj pristopim in mi reče: »Jaz vas nič ne slišim.« »Seveda,« sem odgovoril, »saj samo markiram.« Ko smo pa mesto drugič ponovili, sem pel s polnim glasom in Smetana mi je zopet na tihem povedal: »Gospod, jaz vas nisem popolnoma nič slišal.« Zvečer sem se sešel z Nerudom pri »Ježišku« kjer sem mu dogodek povedal in pristavil: »Menim, da je malo gluha.« »Seveda,« mi je odvrnil Neruda, »on je oglušil. Toda tega ne smete nikomur izdati, ker tega razun par zaupnikov nihče ne vé.«

Ko smo imeli nekoč skušnjo »Trubadurja«, sem prvič videl v orkestru Dvořaka. Igral je v nekakem sivem, komisnem jopiču svojo violo. Ker sem ga prvič videl, vprašal sem svojega kolega, kdo je to. »To je nekak Dvořak,« mi je odgovoril. »Dober muzikus. Tudi komponira.« »Tako,« sem dejal. »A jaz nisem še nič čul o njem in tudi še nisem videl nikake njegove skladbe. Kako to?« »Oh,« mi je odvrnil kolega, »on je jako skromen človek, komponira samo za se. Tudi simfonijo je zložil!« »Kaj, simfonijo?« Tedaj sem se seznanil z Dvořakom in od tega časa sem se vedno zanj zanimal. Zato me je čez par let veselilo, ko sem v Zagrebu čital, da so v Pragi dajali njegove kompozicije in je pisala kritika o njem, da so se Dvořakove skladbe dopadle in da bodemo morali z njim kot z veličino računati. Pozneje sta Brams in Hanzlik, priznana glasbena kritika in esteta, jako pohvalno omenila njegove skladbe in ga imenovala talentom. Čez nekaj časa sem zvedel, da piše Dvořak opero; vse te vesti so me jako veselile, ker sem imel zanj posebno simpatijo. V Lvovu sem naletel v časopisu na vest, da dajejo v Londonu njegovo »Stabat mater« in da je povabljen tja, da osebno koncert dirigira. Da so pa njegove skladbe prišle v London, zgodilo se je tako-le. Dvořak je prodal svoje skladbe N. Simrocku v Berlinu za skromno ceno 300 mark in Simrock si je pozneje s kupičkom prav teh muzikalij palače zidal. Vendar pa je bila to Dvořakova sreča. Simrock je imel zveze z londonskimi trgovci muzikalij in ko so mu le-ti pisali, naj jim pošlje kake slovanske skladbe, poslal jim je Dvořakove kompozicije. To je bil prvi korak k Dvořakovemu svetovni slavi, ki je od tedaj vedno rastla. Čital sem tedaj vse liste in kritike in zasledoval pazno vsebino angleških ilustriranih listov. In res sem zasledil kmalu v njih Dvořakovo ime in sliko. Dasi nisem znal popolnoma nič angleško, mi je delalo posebno veselje vse te članke od črke do črke prebrati in mislil sem si, da vse razumem . . . Dvořaku sem tudi posvetil svojo kompozicijo »Milotinke«, nakar mi je pisal laskavo pismo, da ga veseli, da se more o mojem talentu tako ugodno izraziti. Tudi to pismo, kakor tudi Dvořakove dopise s posebnim veseljem vestno hranim.

V Pragi sem imel tudi priliko priti v dotiko z glasovitim ruskim skladateljem Balakirevom, ki si je posebne zasluge stekel za rusko narodno godbo. Dirigiral je v Pragi opere »Živen za Carja« in »Ruslan in Ludmila« od Glinke, katerega je posebno propagiral. B'l je namreč Glinkov učenec. Seznanil sem se pa z njim tako. Odlična praška rodbina je povabila več umetnikov, med njimi tudi Balakireva in mene na večerjo. Med drugimi je bil navzoč tudi Jaromír Erben, znan češki učenjak in pesnik, in dr. Prochaska, priznan skladatelj. Balakirev, ki se je posebno zanimal za narodno pesem, me je naprosil, naj mu zapojem kako slovensko narodno. Pel sem. Balakirev me je zavrnil, češ, ta ni narodna. Jaz tedaj res nisem bil verziran, ker se ni v onih dobah pri nas narodna pesem prav nič gojila. Spomnim se pa neke pesmi, ki jo je stari Ličan v Ilirski Bistrici vedno pel, in jo zapojem. »To je narodno blago,« je dejal Balakirev. »Čudno, da

je tako podobno ruskemu.« Naša narodna pesem nima sicer na sebi prav nič ruskega značaja, a oni napev je slučajno res močno podoben otožnim ruskim pesmim. Tako je Balakirev, od katerega hranim njegovo fotografijo s podpisom, vzbudil v meni prvi zanimanje za našo, sicer priprosto, a lepo in bogato narodno pesem.

Leta 1865. sem se v Pragi seznanil s Sundečičem, znanim jugoslovanskim pesnikom. Sundečič je kot tajnik črnogorskega kneza, sedanjega kralja, prišel v Prago, ker so takrat urejevali v Črni gori prvo državno tiskarno, in je imel nalogo vse urediti in proučiti. Postala sva prijatelja in si dopisovala do njegove smrti. Mnogim njegovim pesmim sem komponiral napeve in njemu na čast sem zložil koračnico. — Dober prijatelj sem bil v Pragi tudi s Tyršem in Fignerjem, znanima ustanoviteljema sokolstva. Posebno Tyrš me je imel jako rad, ker sem bil tedaj navdušen sokol. Koliko ur sva tedaj pretelevadila in presabljala z njim in s Černy-jem, poznejšim praškim županom.

S tem bi nekako končal svoje spomine na lepe čase svojih študij in svojega bivanja v Pragi.

Marija in Jožef potujeta v Betlehem.

Stara narodna pesem iz Zapog na Gorenjskem. Zapisala H. M.

Jožef:

»Nebeška hči, odpusti mi, tja v Betlehem mi glas veli; jaz moram danes se ločit' in tebe samo zapustit'!«

Marija:

»Še mene, Jožef, vzemi tje, saj Bog na potu z nama je, On bo v ljubezni do sveta dobrotljiv varoval oba.«

Jožef:

»Da le, Devica, pot bi ta pretežka zate ne bila; je daleč mesto Davida, dežela roda našega.«

Marija:

»O vedi, Jožef, da ne smem ostati v Nazaretu tem. Le pojdi tja, jaz grem s teboj, sam večni Bog pa gre z menoj...«

Jožef:

»Če Večni sam tja kliče te; pripravljen sem storiti vse. Na pot oba podajva se; živinčce že pri vratih je.«

Marija:

»Ne boj se zame, Jožef, ti! Priprave dolge treba ni; On, ki je mene tebi dal, bo tebe, mene varoval.«

Odšla sta na težavno pot, oba je varoval Gospod.

Jožef:

»Marija, vidim, trudna si, pod smokvo malo odpočij, in grizljaj vzem', ki ga je Bog pripravil nama v tej nadlog'!«

Marija:

»Ne bom še zdaj počivala, ne bom še vzela grizljaja: po Bogu duša hrepeni, srce od sladkih sanj živi.«

Jožef:

»Pa pojdiva v Judejo dol preteklo pota že je pol; v kraljevo bova mesto šla, tam varno boš počivala.«

Preromala sta dolgo pot, oba je varoval Gospod.

Marija:

»Gospodu hvala vekomaj, da je končana pot sedaj! Le On je dober, večni Bog, ki reši nas iz vseh nadlog.«

Jožef:

»Povsod prostora sem iskal, povsod me vsak je proč odgnal, ga ni po mestu vsem dobit', da nama dal bi prenočit'!«

Marija:

»Glej, Jožef, tamkaj luč gori, kjer nama dom odprt stoji, ni oken, vrata so samo, ki v jasno gledajo nebo.«

In prenočišče hlev je bil in tam se je Gospod rodil . . .